

Aan het algemeen bestuur van het Recreatieschap Westfriesland

Bovenkarspel : 25 mei 2023

Onderwerp : Actualisatie Beheerplan

Bijlagennummer : 7a

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Het Recreatieschap beheert ongeveer 350 hectaren aan recreatieterrein. Deze terreinen zijn gevarieerd ingericht en bedienen een grote doelgroep. Het kader voor het beheer van deze terreinen is vastgelegd in het Beheerplan. Het plan bevat het beleid voor het kwaliteitsniveau waarop de terreinen beheerd worden en het financiële aspect van het beheer. Het Beheerplan is op 8 december 2021 door het algemeen bestuur vastgesteld. Oorspronkelijk was er een actualisatie in 2025 gepland. Een beheerplan mag namelijk niet ouder dan vijf jaar zijn. Alleen zien wij in zaken als de forse inflatie als gevolg van de oorlog in Oekraïne, bedrijfsmatige ontwikkelingen en wijzigingen in wet- en regelgeving (zoals de afschaffing van de vrijstelling van BPM voor bedrijfsauto's) aanleiding om nu al een geactualiseerde versie van het financiële deel van het plan aan u voor te leggen. Op die manier wordt het risico op financiële problemen in de toekomst beperkt.

Beleid

Het beleidsmatige deel van het Beheerplan is door het algemeen bestuur op 8 december 2021 vastgesteld. Er is geen aanleiding om dit deel van het plan nu te herzien. Het is voor de volledigheid bijgevoegd (bijlage 5c, 5d, 5e).

Financieel

Het doel van het financiële deel van het Beheerplan is om te zorgen dat er voldoende middelen beschikbaar zijn om de terreinen kwalitatief en duurzaam te kunnen beheren, zoals in het beleidsmatige deel van het Beheerplan is aangegeven. Dit is ook van belang om onaangename financiële verrassingen te voorkomen en structurele dekking te regelen.

Het financiële deel betreft het overzicht van groot onderhoud en investering in gebouwen en overige kapitaalgoederen. Investerings in voertuigen en groot materieel zijn ook opgenomen. De investeringen worden opgenomen in de begroting en de financiële consequentie (kapitaallasten) hierin verwerkt.

Kosten voor groot onderhoud worden gedekt vanuit de 'Voorziening Onderhoud Kapitaalgoederen'. Momenteel wordt jaarlijks een bedrag van € 50.000 in deze reserve gestort. In het overzicht is te zien dat de stand van de reserve in 2023 nog ruim voldoende is. Er is ook te zien dat de onttrekking hoger is dan de storting. Idealiter is de storting gelijk aan de gemiddelde onttrekking. Hierom, én omdat een negatief saldo van de voorziening niet is toegestaan, wordt voorgesteld om de storting in de reserve per 2028 structureel met € 10.000 te verhogen. Daarnaast wordt de storting per 2024 jaarlijks geïndexeerd. Bij komende actualisatie(s) zal bezien worden of aanpassing van de storting eerder nodig is.

De lasten van klein onderhoud worden gedekt door de geaccordeerde budgetten in de begroting.

Afschrijvingstermijnen

In de vastgestelde Nota Activa van het Recreatieschap is een overzicht van te hanteren afschrijvingstermijnen opgenomen. Er kan gemotiveerd worden afgeweken. De praktijk leert namelijk dat technologische ontwikkelingen, de toepassing van nieuwe materialen of specifiek gebruik van voorzieningen ervoor zorgen dat moet worden afgeweken om de technische afschrijvingstermijn gelijk te laten lopen met de financiële afschrijvingstermijn. Dit is in het Beheerplan verwerkt.

Relatie projecten (Natuur- en RecreatiePlan) en het Beheerplan

De kapitaallasten van projecten (> € 10.000) uit het Natuur- en Recreatieplan worden gefinancierd uit de Reserve afschrijvingslasten Natuur- en Recreatieplan. Dit geldt overigens ook voor een klein deel van de investering van het Streekbos Paviljoen. Wanneer deze investeringen zijn afgeschreven is er geen ruimte voor een (her)investering door vrijvallende kapitaallasten. In theorie kan dit ertoe leiden dat er in de toekomst geen geld is om deze kapitaallasten te vervangen. Dit gebeurt ook wanneer er een subsidie is toegekend voor een project. Een subsidie wordt namelijk in mindering gebracht op de investering waardoor er voor dat deel geen vrijvallende kapitaallasten zijn. Ook is dit het geval bij voorzieningen die zijn gerealiseerd voordat de BBV verplichtte om investeringen met maatschappelijk nut te activeren en hierop af te schrijven.

Daarnaast is het zo dat kapitaalgoederen soms veel langer meegaan dan de afschrijvingstermijn (nota activa) of dat (delen van) het kapitaalgoed in stand wordt gehouden door regulier beheer en onderhoud dat is opgenomen vanuit de exploitatie. In dat geval is er geen sprake van herinvestering of pas op een (veel) later moment.

Om verrassingen te voorkomen zijn/worden alle kapitaalgoederen opgenomen in het Beheerplan. In het plan staan ook de middelen voor groot onderhoud, vervanging en/of renovatie.

Financiële gevolgen:

De financiële gevolgen van de actualisatie betreffen een stijging van de kapitaallasten en een extra storting in de voorziening van € 10.000 per 2028.

De grootste impact hebben de gevolgen van de investeringen uit het Beheerplan. De kapitaallasten daarvan komen ten laste van de exploitatie. Hierbij is er al rekening mee gehouden dat er leningen aangegaan moeten worden. Er is daarbij een rekenrente van 5% gehanteerd voor de nieuwe leningen.

Op basis van het resultaat uit de Voorjaarsrapportage 2023 zou dat leiden tot een oplopend negatief resultaat. Er zijn verschillende opties om dit op te vangen.

Optie 1.

Conform de rekenmethodiek van de Regionale Regietafel krijgen alle Gemeenschappelijke Regelingen nog een correctie van de indexatie over het jaar 2022. Dit komt doordat de werkelijke CPI van 2022 10% is, terwijl in de Begroting 2022 rekening was gehouden met slechts 1,3%. In de indexcijfers voor de Begroting 2024 is al wel 4,6% extra geïndexeerd om de Gemeenschappelijke Regelingen tegemoet te komen. Er resteert daardoor nog een correctie over 2022 van 4,1% (10% - 1,3% - 4,6%) welke in de financiële uitgangspunten voor de Kadernota en Begroting 2025 worden verwerkt.

Omdat de financiële ruimte in de begrotingen van 2022 en verder is ingezet om de gevolgen van de inflatie op te vangen, hebben de gevolgen van deze correctie vooralsnog geen bestemming en kunnen deze worden ingezet om de extra lasten die voortkomen uit het Beheerplan te dekken.

Onderstaand schema laat zien dat de gevolgen van het Beheerplan alleen leiden tot een negatief resultaat in 2024. Dit kan worden opgelost binnen de exploitatie, door bijstelling van de post onvoorzien van € 25.000 naar € 12.000 of ten laste van de algemene reserve worden gebracht.

Overzicht gevolgen optie 1.					
	2023	2024	2025	2026	2027
Resultaat Voorjaarsrapportage 2023	0	2.000	18.000	2.000	3.000
<i>Aanpassing Beheerplan</i>					
Kapitaallasten	0	-15.000	-44.000	-45.000	-50.000
Gevolgen correctie index in bijdrage	Nvt	Nvt	60.000	60.000	60.000
Resultaat na aanpassing Beheerplan en indexcorrectie	0	-13.000	34.000	17.000	13.000

Optie 2.

Optie 2 is om de gemeentelijke bijdrage te verhogen met € 47.000. Dit komt neer op ongeveer € 0,22 per inwoner. Ook in dit geval zal dit leiden tot een negatief resultaat in 2024 dat kan worden opgelost binnen de exploitatie, door bijstelling van de post onvoorzien of ten laste van de algemene reserve worden gebracht.

Gevolg van deze optie is dat de gevolgen van de indexcorrectie leiden tot een structureel resultaat van ongeveer € 60.000 dat vooralsnog geen bestemming heeft.

Overzicht gevolgen optie 2.					
	2023	2024	2025	2026	2027
Resultaat Voorjaarsrapportage 2023	0	2.000	18.000	2.000	3.000
<i>Aanpassing Beheerplan</i>					
Kapitaallasten	0	-15.000	-44.000	-45.000	-50.000
Verhogen bijdrage per inwoner			47.000	47.000	47.000
Resultaat na aanpassing Beheerplan	0	-13.000	21.000	4.000	0
Gevolgen correctie index in bijdrage	Nvt	Nvt	60.000	60.000	60.000
Resultaat na aanpassing Beheerplan en indexcorrectie	0	-13.000	81.000	64.000	60.000

Optie 3.

De laatste optie die wij u voorleggen is om erop te sturen dat de kapitaallasten binnen de huidige begroting passen. Er zullen dan investeringen geschrapt moeten worden. Gevolg daarvan is dat het kwaliteits- en voorzieningenniveau van (onderdelen van) de terreinen naar beneden wordt gebracht.

Ook in dit geval geldt dat indexcorrectie leidt tot een structureel resultaat van ongeveer € 60.000 dat vooralsnog geen bestemming heeft.

Advies

Wij adviseren u te kiezen voor optie 1. De financiële gevolgen van de indexcorrectie bieden voldoende financiële ruimte om gevolgen van het Beheerplan te dekken.

Voorstel:

Wij stellen u voor om:

- Het financiële deel van het Beheerplan vast te stellen;
- Voor de dekking te kiezen voor optie 1 en de financiële gevolgen te verwerken in de begroting en/of rapportages.

Dagelijks bestuur van het Recreatieschap Westfriesland,

De secretaris,

de voorzitter,

Onderwerp : Beheerplan Recreatieschap
Bijlagenummer : 7a

Het algemeen bestuur van het Recreatieschap Westfriesland;

gelezen het voorstel van 25 mei 2023;

gelet op artikel 34 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen;

besluit:

- Het financiële deel van het Beheerplan vast te stellen;
- Voor de dekking te kiezen voor optie 1 en de financiële gevolgen te verwerken in de begroting en/of rapportages.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van het Recreatieschap Westfriesland, gehouden op 12 juli 2023.

De secretaris,
Karel Schoenaker

De voorzitter,
Rosalien van Dolder

417

paden en wegen															
Sreekbos	1	Fietspad	Asfalt	2005	456										100.000
Sreekbos	2	Wandelpad	Schelpen		372										
Sreekbos	3	Fietspad	Schelpen		380										
Sreekbos	4	Fietspad	Asfalt	1978	1045										
Sreekbos	5	Fietspad	Asfalt	1978	309										
Sreekbos	6	Wandelpad	Nobercal		111										
Sreekbos	7	Wandelpad	Nobercal		329										
Sreekbos	8	Wandelpad	Schelpen		207										
Sreekbos	9	Wandelpad	Schelpen		74										
Sreekbos	10	Wandelpad	Schelpen		467										
Sreekbos	11	Wandelpad	Schelpen		470										
Sreekbos	12	Wandelpad	Schelpen		383										
Sreekbos	13	Wandelpad	Schelpen		188										
Sreekbos	14	Wandelpad	Schelpen		450										
Sreekbos	15	Wandelpad	Schelpen		469										
Sreekbos	16	Wandelpad	grauw stabiel	2023	746										
Sreekbos	17	Wandelpad	Schelpen	2022	276										
Sreekbos	18	Puin	Wandelpad		421										
Sreekbos	19	Wandelpad	Schelpen		529										
Sreekbos	20	Wandelpad	Puin		177										
Sreekbos	21	Wandelpad	Puin		164										
Sreekbos	22	Wandelpad	Puin		127										
Sreekbos	23	Wandelpad	Puin		745										
Sreekbos	24	Wandelpad	Puin		375										
VO Andijk/Koopmanspolder	1	Wandelpad	Schelpen		487										
VO Andijk/Koopmanspolder	2	Wandelpad	Schelpen		489										
VO Andijk/Koopmanspolder	3	Wandelpad	Schelpen		159										
VO Andijk/Koopmanspolder	4	Verkeersweg	Asfalt		164										
VO Andijk/Koopmanspolder	5	Wandelpad	Puin		100										
VO Nesbos/Droge Wijmers	1	Wandelpad	Schelpen		626										
VO Nesbos/Droge Wijmers	2	Wandelpad	Schelpen		140										
VO Nesbos/Droge Wijmers	3	Wandelpad	Schelpen		1002										
VO Nesbos/Droge Wijmers	4	Wandelpad	Schelpen		129										
VO Nesbos/Droge Wijmers	5	Wandelpad	Schelpen		50										
VO Nesbos/Droge Wijmers	6	Wandelpad	Schelpen		305										
VO Vietsingel	1	Wandelpad	Schelpen		579										
VO Vietsingel	2	Wandelpad	Schelpen		502										
VO Vietsingel	3	Wandelpad	Schelpen		65										
VO Vietsingel	4	Wandelpad	Schelpen		232		22.000								
VO Vietsingel	5	Wandelpad	Schelpen		261										
VO Vietsingel	6	Asfalt			555										
Drachterveld	1	Fietspad	Asfalt		774										
Drachterveld	2	Wandelpad	Schelpen		1123					10.000					
Drachterveld	3	Wandelpad	Schelpen		365										
Drachterveld	4	Wandelpad	Schelpen		601										
Egboertswater	1	Fietspad	Asfalt	2013	2786										
Egboertswater	2	Fietspad	Asfalt	2010	264										
Egboertswater	3	Fietspad	Asfalt	2013	170										
Egboertswater	4	Wandelpad	Puin		59										
Egboertswater	5	Wandelpad	Puin		359										
De Leijen	1	Fietspad	Schelpen		1143										
De Leijen	2	Wandelpad	Schelpen		183										
De Huk	1	Fietspad	Asfalt		843										
De Huk	2	Fietspad	Asfalt		153					200.000					
De Huk	3	Fietspad	Asfalt		913										
De Huk	4	Asfalt			1134										
De Huk	5	Fietspad	Asfalt		151										
De Huk	6	Wandelpad	Schelpen		693										
De Huk	7	Wandelpad	Schelpen		157										
De Huk	8	Wandelpad	Schelpen		507										
De Huk	9	Wandelpad	Schelpen		450										
De Huk	10	Wandelpad	Schelpen		71										
De Huk	11	Wandelpad	Schelpen		122										
De Huk	12	Wandelpad	Graustabiel		202										
De Huk	13	Wandelpad	Graustabiel		198										
De Huk	14	Wandelpad	Puin		65										

[illegible]

Beheerplan Recreatieschap Westfriesland 2021 – 2031

Versie: 2 november 2021

Behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur van 10 december 2021

Inhoud

Aanleiding en doel	2
Kwalitatieve terreinen	3
CROW	3
Algemeen ambitieniveau	4
Biodiversiteit.....	4
Verschillende delen met ieder hun eigen niveau	4
Terrein	4
Inrichtingselementen	5
C-Tip	7
Gebouwen	8
Streekbos Paviljoen.....	8
Werkschuur	8
Toiletgebouwen	8
Toiletcontainers	8
Legionella.....	8
Financiën	9
Wetgeving	10
Bijlagen:.....	11

Aanleiding en doel

Het Recreatieschap beheert ruim 300 hectare recreatieterrein. Deze terreinen zijn gevarieerd ingericht en bedienen een grote doelgroep. Het kader voor het beheer van deze terreinen is vastgelegd in het Beheerplan. Het doel van dit plan is tweeledig. Het bevat enerzijds het beleid voor het kwaliteitsniveau waarop de terreinen beheerd worden. Omdat begrippen als 'goed', 'duurzaam' of 'kwalitatief' vage begrippen zijn, wordt naar de indeling in onderhoudsniveaus verwezen die de CROW hanteert.

Anderzijds bevat het Beheerplan het financiële aspect voor het beheer. Om deze terreinen kwalitatief en duurzaam te kunnen beheren is het van belang dat er voldoende middelen beschikbaar zijn om dat beheer uit te voeren. De kosten voor het dagelijks beheer zitten in de exploitatie. Doordat hier jaarlijks bij het opstellen van de begroting naar wordt gekeken en waar nodig bijgesteld, zijn hier geen grote schommelingen of verrassingen te verwachten. Het risico daarop is groter bij het groot onderhoud en vervanging of nieuwbouw van kapitaalgoederen. Bij kapitaalgoederen moet gedacht worden aan zaken als bruggen, gebouwen en wegen.

Het nieuwe Beheerplan is niet opgesteld omdat er een nieuwe opgave is of er vernieuwde inzichten zijn. Het huidige gevoerde beheer is uitgangspunt geweest bij het maken van dit Beheerplan. Het Recreatieschap heeft een beheerwijze die aansluit op en bijdraagt aan de doelen uit het Natuur- en Recreatieplan Westfriesland.

Een actueel en toekomstgericht Beheerplan is voor het Recreatieschap vooral van belang om onaangename financiële verrassingen te voorkomen. Daarom bevat het Beheerplan een sluitend dekkingsplan. Dit Beheerplan geldt voor de periode 2021-2031. In 2025 zal het plan geactualiseerd worden. In het financiële deel wordt een doorkijk gegeven naar 2031.

De reden om nu al zo ver in de tijd te kijken is dat het voor het Recreatieschap van belang is dat er gezond (financieel) beleid gevoerd wordt en er geen 'problemen vooruit worden geschoven'. Een tweede reden is dat met de invoering van het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)' is bepaald dat investeringen met maatschappelijk nut geactiveerd moeten worden. Kosten voor groot onderhoud worden gedekt vanuit een voorziening. Voorwaarde voor het hebben van een voorziening is dat daar een actueel Beheerplan aan ten grondslag ligt. Onder actueel wordt hier maximaal vijf jaar oud verstaan. Het verloop van de voorziening en de investeringen zijn opgenomen in het financiële deel van het plan. De gevolgen worden verwerkt in de begroting.

Kwalitatieve terreinen

Het Recreatieschap zegt in het Natuur- en Recreatieplan Westfriesland te willen gaan voor kwalitatieve terreinen en voorzieningen. Primair dienen zij de recreatie, maar de natuur staat op een zeer hoge tweede plek. Niet vreemd natuurlijk omdat de natuur veelal het beste decor is voor de recreatie.

In de praktijk blijkt dat verschillende onderdelen op terreinen hun eigen onderhoudsniveau vragen. Daarbij geldt dat wanneer het om natuurlijke delen gaat, kwaliteit altijd voor een bepaalde mate multi-interpretabel is. Bomen of overhangende takken in het water kunnen vanuit recreatie worden geïnterpreteerd als slecht onderhoud, maar ook als een kans voor ontwikkeling van natuurwaarden. Daarom hanteert het Recreatieschap het principe dat het de gebieden zo natuurlijk mogelijk beheert en de natuur tot een bepaalde hoogte haar gang laat gaan, maar dat dit niet ten koste van de recreatie in het gebied mag gaan. In de praktijk zal dit erop neerkomen dat die delen intensief beheerd worden waar intensieve recreatie plaatsvindt. Daarbij moet gedacht worden aan zwemwater, stranden en de speel- en ligweiden. Maar ook aan de recreatieve routestructuren voor fietsen, varen en wandelen. De delen die een natuurlijk karakter hebben, worden minder intensief beheerd.

CROW

Om het kwaliteitsniveau te kunnen kwantificeren is er door het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond-, weg- en waterbouw (CROW) een systematiek voor kwaliteitsniveau en -criteria opgesteld. De systematiek staat in de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. Simpel gezegd wordt een hogere kwaliteit over het algemeen behaald door een hogere frequentie van het beheer. Bijvoorbeeld het twintig keer maaien van speel- en ligweides in plaats van vijftien keer. Maar ook de mate van acceptatie van 'bevuilding' of beschadiging van terreinen en voorzieningen. Denk daarbij aan graffiti op toiletgebouwen of vuilbakken.

Niveau	Onderhoudsniveau	Indicatie kwaliteit	Beheervorm
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden	Zeer intensief
A	Hoog	Mooi en comfortabel	Intensief
B	Basis	Functioneel	Basis
C	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder	Extensief
D	Zeer laag	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkheid-stelling of sociale onveiligheid	Zeer extensief

http://www.crow.nl/getmedia/ce5acb57-1038-44e2-adaa-7a50b87fd03f/Schaalbalken_kwaliteitscatalogus_2007.aspx

Naarmate men op een steeds kleiner detailniveau inzoomt, ontstaat er meer diversiteit in het onderhoudsniveau van verschillende voorzieningen of terreindelen. Hieronder zal per onderdeel het gewenste kwaliteitsniveau worden aangegeven.

Algemeen ambitieniveau

De terreinen hebben een duidelijke functie en dragen bij aan de behoeften van de recreant, de eigen inwoners maar ook aan het toeristisch product van de regio. Zo is dat ook beschreven in het Natuur- en Recreatieplan. Daarom streeft het Recreatieschap voor de terreinen naar een hoog kwaliteitsniveau. Bij deze ambitie past het niveau A.

Biodiversiteit

Het Recreatieschap streeft ernaar om het beheer zo natuurvriendelijk mogelijk uit te voeren. Daardoor is het Recreatieschap in staat bij te dragen aan de natuurwaarden en biodiversiteit in de regio. Dit is overigens geen van hogerhand opgelegde opgave en er wordt geen financiële bijdrage ontvangen voor natuurlijk beheer of voor het behalen van deze doelstellingen. Deze ambitie is zelf opgelegd en geformuleerd in het Natuur- en Recreatieplan. Om hier invulling aan te geven heeft het Recreatieschap een onderzoek laten uitvoeren naar de huidige natuurwaarden en de mogelijkheden die er zijn om de biodiversiteit in de gebieden te vergroten. Dit onderzoek is opgenomen in de bijlage.

Verschillende delen met ieder hun eigen niveau

Wanneer een stapje dieper wordt ingezoomd op de terreinen, wordt duidelijk dat de gebieden uit verschillende onderdelen bestaan met ieder hun eigen functies. Per functie of onderdeel kan het onderhoudsniveau hoger of lager liggen dan niveau A. In dit beheerplan worden de volgende deelfuncties voor de terreinen gebruikt:

- Bosperceel
- Natuurweide
- Speel- en ligweide
- Strand en zwemwater
- Water (niet-zijnde zwemwater)

Verder wordt er in dit plan ingegaan op de volgende inrichtingselementen:

- Fiets- en wandelpaden
- Parkeerplaatsen
- Bruggen, beschoeiingen en steigers
- Meubilair (banken, vuilbakken)
- Speeltoestellen
- Bewegwijzering

Terrein

Bosperceel en natuurweide

De recreatieterreinen bestaan voor het overgrote deel uit natuur in de vorm van bos of natuurweide. Voor de bospercelen hanteert het Recreatieschap natuurlijk beheer. Hierbij wordt wel jaarlijks gecontroleerd op en onderhoud gepleegd aan de randbeplanting in het kader van de boomveiligheid. Eens in de vijf jaar vindt uitdunning plaats in de totale beplantingsopstand. Voor de natuurweiden geldt een extensief maaibeheer waarbij twee keer per jaar gemaaid wordt. Dit kan het best vergeleken worden met niveau B.

Speel- en ligweiden

De speel- en ligweiden vallen onder de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (WHVBZ). Dit houdt in dat deze veilig en schoon moeten zijn. Naast de wetgeving wil het Recreatieschap zelf ook dat deze een hoog kwaliteitsniveau hebben. Deze gebieden worden in het recreatieseizoen circa 25 weken per jaar eens per week gemaaid. In het zwemseizoen van april tot en met oktober wordt hier intensief beheerd. Dat houdt in dat bij recreatiweer dagelijks vuil wordt geruimd en vuilbakken worden geleegd. Het beheerniveau van deze delen kan worden aangemerkt als niveau A+. Extensief gebruikte delen die vooral als 'zichtgroen' dienen, worden tweewekelijks gemaaid, wat aansluit bij niveau B.

Strand en zwemwater

De stranden en het zwemwater vallen onder de WHVBZ. De controle op naleving van de WHVBZ wordt door de [Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord \(RUD NHN\)](#) in opdracht van de provincie uitgevoerd. De bemonstering van de waterkwaliteit op zaken als blauwalg en bacteriologische overschrijding wordt voor het binnenwater uitgevoerd door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en voor het buitenwater (IJssel- en Markermeer) door Rijkswaterstaat. Het Recreatieschap doet dagelijkse de visuele controle van de zwemlocaties en de omliggende zones om te waarborgen dat deze aan de kwaliteitseisen voldoen. De waterkwaliteit is niet te beïnvloeden door het Recreatieschap. De bodem wel. Daarom zorgt het ervoor dat er zich geen gevaarlijke elementen als losse stenen in het onderwatertalud bevinden. De stranden worden in het zwemseizoen dagelijks geïnspecteerd, zaken als vuil, takken en losse stenen verwijderd en de stranden worden indien nodig gevlakt en/of gefreesd. Het beheerniveau van het strand is over het algemeen niveau A.

Water (niet-zijnde zwemlocaties)

Vrijwel alle terreinen van het Recreatieschap bevatten water. Een relatief klein deel daarvan is zwemwater. Het overige water wordt extensief beheerd. Waar op deze wateren de schouwplicht van toepassing is wordt logischerwijs conform deze plicht beheerd. Veel water wordt ook gebruikt voor de vaarrecreatie. Indien nodig worden op deze delen extra waterplanten gemaaid ten behoeve van de vaarrecreatie.

Inrichtingselementen

Fiets- en wandelpaden

De grootste vorm van gebruik van de terreinen is wandelen (al dan niet met de hond) en fietsen. De recreatieve infrastructuur is dan ook een erg belangrijk inrichtingselement. Maar ook kostbaar. De infrastructuur op de terreinen is primair bedoeld voor de recreatie en niet utilitair, de inrichting en het beheer zijn daar op afgestemd. Zo zijn de paden niet verlicht en wordt er bijvoorbeeld niet gestrooid tegen gladheid.

Het Recreatieschap onderscheidt drie soorten paden. Geasfalteerde fietspaden, half-verharde (fiets-) wandelpaden en onverharde wandelpaden. Voor alle paden geldt dat gestreefd wordt naar minimaal kwaliteitsniveau B, waarbij voor de half-verharde en onverharde paden in bepaalde periodes in het jaar een niveau C geaccepteerd wordt. Dat zijn plekken waar de terreingesteldheid zo is dat de paden (door voornamelijk water) overlast, enige hinder of discomfort ondervinden.

Bij het bepalen van het kwaliteitsniveau van de graspaden is het discutabel wat nu precies de kwaliteit bepaalt. Het beeld dat een avontuurlijke (lange afstands)wandelaar heeft bij kwaliteit is anders dan dat

van iemand die dagelijks een ommetje maakt met zijn hond. De eerste ziet de charme van 'kruip door – sluip door' en smalle paadjes, de tweede hecht meer waarde aan kort gemaaide paden vrij van obstakels. Het Recreatieschap streeft ernaar om in de padenstructuur een afwisselend aanbod te bieden.

Parkeerplaatsen

Alle terreinen hebben één of meer parkeerplaatsen. De parkeerplaatsen zijn of volledig in asfalt uitgevoerd, of deels asfalt en deels (half)verhard. Het gewenste kwaliteitsniveau is minimaal niveau B. Een specifiek aandachtspunt bij parkeerplaatsen is overlast door hangjeugd, racen, drugs en illegale stort van (drugs)afval. Dit wordt zo veel mogelijk tegengegaan door de parkeerplaatsen voor deze doeleinden zo onaantrekkelijk mogelijk te maken. Dit doet het Recreatieschap door de beplanting 'open te maken' zodat er zicht is op plekken. Maar ook door obstakels te plaatsen om 'racen' onaantrekkelijk te maken.

Bruggen, beschoeiingen en steigers

Bruggen zijn relatief kostbare elementen in de terreinen. Voor die elementen is primair de veiligheid en functionaliteit leidend in het beheer. Daarbovenop komt de esthetische afweging. Omdat bruggen beeldbepalend zijn in de gebieden is het niet acceptabel dat het kwaliteitsniveau onder niveau B komt.

Beschoeiingen zijn een ander verhaal. Beschoeiingen hebben als doel om afkalving van land te voorkomen of te beperken. Het kwaliteitsniveau van beschoeiingen kan tot een laag kwaliteitsniveau dalen en toch nog hun functie vervullen. Het is dan ook geen probleem als beschoeiingen tot niveau C dalen.

Steigers kunnen verschillende doelen dienen. Als aanlegvoorziening voor bootjes, kano-overstapplaats, zwemsteiger of combinatie van een aantal van deze functies. Deze worden beheerd op minimaal niveau B. Op deze manier kan veiligheid, bruikbaarheid en uitstraling worden gewaarborgd.

Bij vervanging of groot onderhoud aan bruggen, beschoeiingen en steigers zal zo goed mogelijk worden gekeken of duurzame materialen gebruikt kunnen worden en of deze zo natuurvriendelijk mogelijk gerealiseerd kunnen worden.

Meubilair (banken, vuilbakken)

Op een recreatieterrein is een grote diversiteit aan meubilair te vinden. Het gros bestaat uit vuilbakken en banken. Omdat het beeld van beschadigd meubilair vandalisme aantrekt en omdat dit veelal het eerste is wat recreanten opvalt en de eerste indruk bepaalt, wordt er een beheerniveau A nagestreefd.

Vuilbakken zijn veelvuldig slachtoffer van vandalisme. Desondanks streeft het Recreatieschap ernaar om beschadigde exemplaren zo snel mogelijk te herstellen.

Voor de banken is door het Recreatieschap voor een betonnen, uitwisselbare bank gekozen. Voordeel daarvan is dat bevuilde of vernielde banken omgeruild kunnen worden voor een schoon exemplaar en het bevuilde of vernielde exemplaar in de werkplaats kan worden opgeknapt. Het nieuwe model bank zal gefaseerd worden ingevoerd. Oude modellen worden pas vervangen als groot onderhoud aan de orde is.

Speeltoestellen

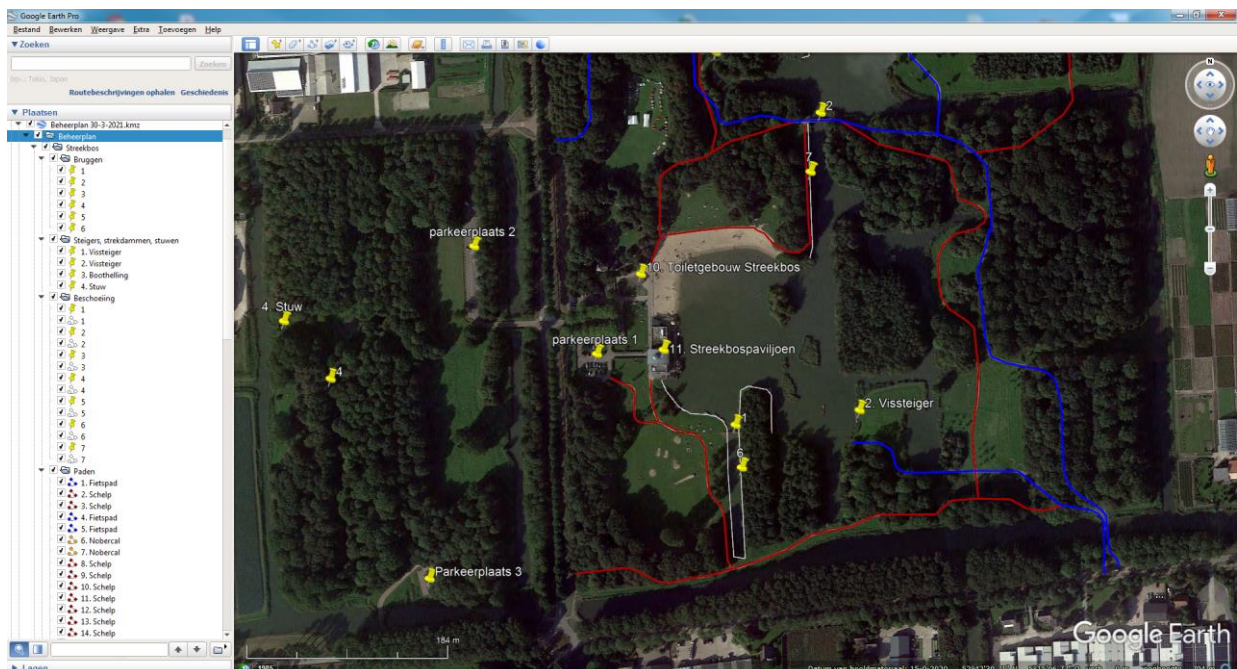
De speeltoestellen vallen onder het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. Een van de medewerkers heeft de papieren om de toestellen te inspecteren. Daarnaast is er een tweejaarlijkse keuring door een onafhankelijke externe partij.

Bewegwijzering

Het Recreatieschap beheert de netwerken voor wandelen, varen en fietsen in Westfriesland. Voor het varen en fietsen was dit altijd uitbesteed. Inmiddels is besloten om dit per 2022 in eigen beheer uit te voeren. De bebording wordt jaarlijks gecontroleerd op aanwezigheid van de bewegwijzering en schoongemaakt. Daarnaast wordt er geacteerd op meldingen vanuit de verschillende meldsystemen. Omdat bruikbaarheid de voornaamste prioriteit heeft, is een kwaliteitsniveau B acceptabel.

C-Tip/GIS

Het financiële deel van het beheerplan bevat alle (relevante) elementen en voorzieningen in de terreinen van het Recreatieschap. Deze elementen zijn opgenomen in een GIS/Google Earth-bestand. Het Recreatieschap heeft het beheersysteem C-Tip enkele jaren terug geïntroduceerd. Het gebruik daarvan wordt gefaseerd ingevoerd. De GIS/Google Earth-bestanden zullen hierin worden geïmporteerd en gesynchroniseerd. Gestart is al met de routestructuren. Langzamerhand zullen ook de gebieden, verschillende terreinonderdelen, meubilair en voorzieningen in het systeem worden ingevoerd. Per onderdeel kan dan de kwaliteit conform de methodiek uit dit beheerplan worden aangegeven. Zo kan getoetst worden of de planning in het beheerplan (nog) aansluit bij de situatie in het veld of dat deze bijgesteld moet worden.

Afbeelding: beheerplan in Google Earth

Gebouwen

Streekbos Paviljoen

Het Recreatieschap heeft een beperkt aantal gebouwen in eigendom. Het meest risicovolle gebouw is gedeeltelijk in eigendom samen met de gemeente Stede Broec. Hiervoor neemt het samen deel in een VVE. Deze VVE is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud. Om dit goed te kunnen doen wordt het gebouw meegenomen in de beheerplannen voor gebouwen van de gemeente Stede Broec. Op basis van dit plan betalen beide eigenaren jaarlijks een bedrag aan de VVE om het beheer en onderhoud uit te voeren. Omdat het beheer en onderhoud op deze manier is geregeld wordt het in dit Beheerplan buiten beschouwing gelaten.

Locatie Groen- en Recreatiebeheer

In 2021 is de nieuwe locatie voor de afdeling Groen- en Recreatiebeheer gereed gekomen. Het gebouw is (technisch) duurzaam gebouwd en is onderhoudsarm. De verschillende componenten van het gebouw hebben ieder hun eigen afschrijvingstermijn waardoor er na afschrijving van de verschillende componenten financiële ruimte is voor vervangingsinvesteringen. Groot onderhoud aan het interieur is opgenomen in het Beheerplan. Kosten voor klein en dagelijks beheer en onderhoud worden gedekt vanuit de exploitatie.

Toiletgebouwen

Op de verschillende recreatieterreinen staan zes toiletgebouwen. De gebouwen zijn functioneel van opzet waardoor de onderhoudslasten beperkt zijn. Voor alle gebouwen zijn budgetten opgenomen voor groot onderhoud aan schilderwerk, hang- en sluitwerk en kwaliteitsverbetering van het sanitair. In de exploitatie is budget opgenomen voor klein onderhoud.

In 2018 is het nieuwe toiletgebouw in het Streekbos geopend. Voor dit gebouw zal in 2023 een Meerjarenonderhoudsplan (MOP) worden gemaakt. Bij de actualisatie van het Beheerplan zullen de gevolgen uit het MOP worden verwerkt in het Beheerplan.

Toiletcontainers

Op de terreinen Uiterdijk Schellinkhout en haven Wijdenes zijn toiletcontainers geplaatst. Deze zijn robuust en beperkt qua investering waardoor van groot onderhoud eigenlijk geen sprake is. Met het dagelijks onderhoud en klein herstelwerk kunnen de units in goede conditie worden gehouden. Hiervoor is structureel budget opgenomen op de begroting.

Legionella

(De intensiteit van) het gebruik van toiletgebouwen is erg afhankelijk van het weer en de tijd van het jaar. Dat maakt de installatie van het toiletgebouw in het Streekbos, dat voorzien is van een buitendouche, extra gevoelig voor legionellabesmetting. Daarom wordt deze permanent geïnspecteerd door een externe partij die gespecialiseerd is op dit gebied.

Financiën

Het Recreatieschap streeft naar een goed en maatschappelijk verantwoord kwaliteitsniveau. Het beheer en onderhoud zijn hierop afgestemd. Er wordt gelet op de veiligheid, beleving en comfort. De implementatie van het nieuwe digitale beheersysteem en de vaststelling van het Beheerplan in 2019 hebben ertoe geleid dat het kwaliteitsniveau nog beter in beeld kan worden gebracht en de kwaliteit van de voorzieningen nog effectiever worden gemonitord. Dit alles met het doel de recreant optimaal te kunnen bedienen.

Om het beheer duurzaam te kunnen uitvoeren is voor het groot onderhoud van kapitaalgoederen een voorziening ingesteld. In de Nota Activa van het Recreatieschap is bepaald dat investeringen hoger dan € 10.000 moeten worden geactiveerd.

De basis voor het Beheerplan is de huidige beheervorm. De huidige budgetten voor het dagelijks beheer in de exploitatie zijn daarvoor toereikend.

Wetgeving

Naast een door het bestuur zelf te bepalen beheerniveau is het Recreatieschap gebonden aan een groot aantal wet- en regelgevingen. Een overzicht van de meest relevante wetgeving is hieronder gegeven:

- *Wet natuurbescherming*

<https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/wet-natuurbescherming>

Om het beheer te kunnen uitvoeren zonder de wetgeving hierover te overtreden werkt het Recreatieschap volgens de Gedragscode natuurbeheer die is opgesteld door de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (VBNE). Om deze goed te kunnen naleven is een onderzoek uitgevoerd naar de natuurwaarden en verstoringgevoelige flora in de gebieden. Deze inventarisatie is in de bijlage opgenomen.

- *Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (WHVBZ)*

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0002660/2012-10-01>

https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/Zwembaden_Zwemwater

- *Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen*

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0008223/2016-05-25>

- *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)*

- *Financiële verordening gemeente Stede Broec*

- *Nota Activabeleid Recreatieschap*

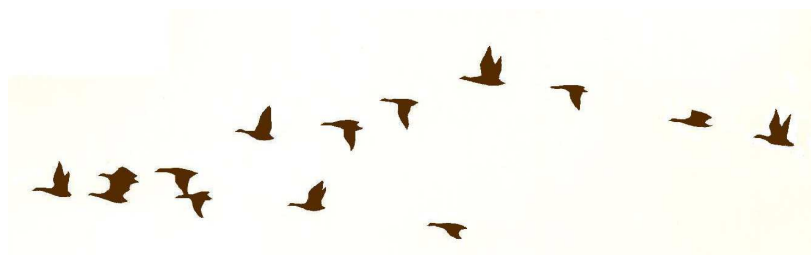
Bijlagen:

- Toetsing Wet Natuurbescherming, Bureau Aandacht Natuur
- Verrijking biodiversiteit, Bureau Aandacht Natuur
- Financieel schema

Toetsing Wet Natuurbescherming

Recreatieterreinen Recreatieschap Westfriesland

Bureau Aandacht Natuur

Toetsing Wet Natuurbescherming recreatieterreinen Recreatieschap Westfriesland

24 februari 2018, Hippolytushoef
Definitief

Opdrachtgever:

Recreatieschap Westfriesland
De Middend 2
1611 KW Bovenkarspel
Postbus 20
1610 AA Bovenkarspel
Tel: 0228-565750
www.recreatieschapwestfriesland.nl

Opdrachtnemer:

Bureau Aandacht Natuur
Slingerweg 85
1777AG Hippolytushoef
Tel: 0227-595576
Mob: 06-24818383
e-mail: aandachtnatuur@kpnmail.nl
www.aandachtnatuur.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	blz. 2
1.1 Aanleiding en doel.....	blz. 2
1.2 Methode.....	blz. 3
1.3 Wet Natuurbescherming.....	blz. 3
1.4 Gedragscode.....	blz. 5
2. Gebiedsanalyse.....	blz. 8
2.1 Vooroever Vlietsingel.....	blz. 8
2.2 Vooroever Drogewijmersweg.....	blz. 11
2.3 Nesbos.....	blz. 14
2.4 Vooroever Koopmanspolder.....	blz. 16
2.5 Vooroever Andijk.....	blz. 19
2.6 Het Streekbos.....	blz. 21
2.7 Haven Wijdenes.....	blz. 25
2.8 Uiterdijk.....	blz. 27
2.9 De Hul.....	blz. 29
2.10 De Leijen.....	blz. 32
2.11 Egboetswater.....	blz. 34
2.12 Drachterveld.....	blz. 37
3. Voorwaarden Wet Natuurbescherming.....	blz. 39
3.1 De algemene zorgplicht.....	blz. 39
3.2 Algemene broedvogels.....	blz. 41
3.3 Vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats.....	blz. 41
3.4 Kleine marterachtigen.....	blz. 42
3.5 Vleermuizen.....	blz. 43
3.6 Beschermde houtopstanden.....	blz. 44
4. Conclusies per gebied.....	blz. 46
4.1 Vooroever Vlietsingel.....	blz. 46
4.2 Vooroever Drogewijmersweg.....	blz. 47
4.3 Nesbos.....	blz. 50
4.4 Vooroever Koopmanspolder.....	blz. 51
4.5 Vooroever Andijk.....	blz. 53
4.6 Het Streekbos.....	blz. 54
4.7 Haven Wijdenes.....	blz. 55
4.8 Uiterdijk.....	blz. 56
4.9 De Hulk.....	blz. 57
4.10 De Leijen.....	blz. 60
4.11 Egboetswater.....	blz. 60
4.12 Drachterveld.....	blz. 62
Literatuurlijst.....	blz. 63

Bijlage 1: Toelichting Wet Natuurbescherming

1. Inleiding

In opdracht van Recreatieschap Westfriesland heeft een verkenning in het kader van de Wet Natuurbescherming plaatsgevonden ten aanzien van het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden onder verantwoordelijkheid van het Recreatieschap. Daarbij heeft het recreatieschap aangegeven dat zij zich willen conformeren aan de Gedragscode Flora- en faunawet bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen van Stadswerk en branchevereniging VHG. In dit document wordt onderzocht welke beschermde soorten voorkomen of kunnen worden verwacht in de beheergebieden van het recreatieschap en hoe hier, in het kader van de Wet Natuurbescherming en conform de gedragscode, mee om dient te worden gegaan.

Het verkennend veldbezoek aan de recreatieterreinen ten behoeve van de toetsing Wet Natuurbescherming heeft op 18 december 2017 plaatsgevonden. De bevindingen van dit veldonderzoek aangevuld met literatuurgegevens worden hieronder besproken.

Figuur 1. Ligging van de beheerterreinen van het Recreatieschap Westfriesland

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding voor dit verkenning onderzoek betreft het in werking treden van de Wet Natuurbescherming sinds 1 januari 2017. Daarbij heeft het Recreatieschap Westfriesland uitgesproken zich te conformeren aan de Gedragscode Flora- en faunawet bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen van Stadswerk en de branchevereniging VHG. Het doel van de rapportage is dan ook om inzichtelijk te maken welke beschermde soorten voor (kunnen) komen binnen de terrein van het recreatieschap en op welke wijze er met het beheer en onderhoud rekening moet worden gehouden met deze beschermde diersoorten. In de rapportage wordt dan ook per terrein aangegeven welke beschermde soorten voorkomen of worden verwacht. Daarnaast wordt tevens gekeken of de recreatieterreinen van belang zijn met betrekking tot de gebiedsbescherming zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming en welke gevolgen dit heeft op het beheer en gebruik van de terreinen.

1.2 Methode

Op 18 december 2017 heeft overdag een verkennend veldbezoek plaatsgevonden aan de betreffende recreatiegebieden in beheer bij het Recreatieschap Westfriesland. Doel van het veldbezoek is om een beeld te krijgen van de terreintypen binnen de verschillende gebieden. Aan de hand van de aanwezige terreintypen en de huidige verspreidingsgegevens kan een inschatting worden gemaakt van het (mogelijk) voorkomen van beschermde plant- en diersoorten binnen de recreatieterreinen.

Verder is op basis van een literatuurstudie gekeken welke beschermde waarden op de recreatieterrein aanwezig (kunnen) zijn.

1.3 Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming in werking getreden en richt zich op de bescherming van natuurgebieden, -verbindingen, planten- en diersoorten en houtopstanden. Deze wet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten of gebieden in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Hieronder volgt een beknopte toelichting van de verschillende onderdelen in de Wet Natuurbescherming. Voor een meer uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 1.

Gebiedsbescherming

Met de gebiedsbescherming zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen zijn hiermee opgenomen in de zogeheten Natura 2000-gebieden. Andere binnen de Wet Natuurbescherming te beschermen gebieden zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN), natuurverbinding of provinciaal landschap.

Voor ieder Natura 2000 gebied dient te worden getoetst aan de hiertoe aangewezen instandhoudingsdoelstellingen. Een onderdeel hiervan is tevens de beoordeling van externe effecten zoals de stikstof-emissie van projecten ten opzichte van eventueel aanwezige stikstofgevoelige habitats in het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Het programma heeft tot doel, mede met het oog op een evenwichtige, duurzame economische ontwikkeling, de belasting door stikstofdepositie van de voor stikstof gevoelige habitats in de Natura 2000-gebieden te verminderen.

Voor de NNN, natuurverbindingen of andere beschermde gebieden gelden andere toetsingscriteria en vallen niet onder de PAS-richtlijnen. Hierbij gaat het om een toetsing van de 'wezenlijke' of 'landschappelijke' waarden van een gebied of natuurverbinding.

Soortbescherming

De soortbescherming binnen de Wet Natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade aan soorten en/of hun (functionele) leefomgeving mag worden toegebracht, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij'-principe). Centraal hierbij staat de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving.

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. De mate van negatieve

effecten is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Voor de soortbescherming zijn per beschermingsregime dan ook een aantal verbodsbepalingen van kracht.

➤ Vogelrichtlijnsoorten

Op alle vogels is het beschermingsregime van paragraaf 3.1 van de Wet Natuurbescherming van toepassing. Hiermee is het verboden om in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen en worden ze voornamelijk tijdens de broedperiode beschermd. Voor het verstoren van broedende vogels of nesten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing of vrijstelling worden verkregen. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord, mits dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Daarnaast zijn de voortplantings- en vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Negatieve effecten dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoort(en) optreedt.

➤ Habitatrichtlijnsoorten

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. Op deze soorten is het beschermingsregime van paragraaf 3.2 van de Wet Natuurbescherming van toepassing. Het is hierbij verboden om soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, dan wel hun vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren te beschadigen, te vernielen of te rapen. Ook het opzettelijk verontrusten van bedoelde diersoorten is niet toegestaan.

Met betrekking tot de hierin opgenomen plantensoorten is het verboden om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor het verstoren van deze soorten kan in het belang van een ruimtelijk ingreep of bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing of vrijstelling worden verkregen. Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag dienen te worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van Europees beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

➤ “Andere” nationaal beschermde soorten

Dit betreffen de overige soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst waarvoor het beschermingsregime van paragraaf 3.3 van de Wet Natuurbescherming van toepassing is. Het is hierbij verboden om soorten opzettelijk te doden of te vangen, dan wel hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Met betrekking tot de hierin opgenomen plantensoorten is het verboden om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Het beschermingsregime voor deze 'nationaal' beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng. Zo zijn de hierboven genoemde verboden niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Tevens is het mogelijk om voor deze soorten een ontheffing of vrijstelling te verkrijgen in het kader van een ruimtelijke inrichting dan wel bestendig beheer en onderhoud. Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime 'andere' beschermde soorten.

Bescherming houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom¹ in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit vooraf te worden gemeld/aangevraagd. De initiatiefnemer is hierbij tevens verplicht om hetzelfde areaal te herplanten.

Ontheffing, vrijstelling of vergunning

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning, ontheffing of vrijstelling nodig. De verantwoording van de Wet Natuurbescherming ligt nagenoeg geheel bij de Provincies en voorziet in één rechtsdocument, waarmee zowel een vergunning als ontheffing kan worden verleend.

Voor locatie gebonden ingrepen die in de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) staan vermeld kan de ontheffings- en/of vergunningsaanvraag worden aangehaakt bij de omgevingsvergunning. De gemeente is het bevoegd gezag voor de aanvraag van een omgevingsvergunning. Bij de omgevingsvergunning vindt de natuurtoestemming plaats in de vorm van 'Verklaringen van geen bedenking' (Vvgb). De 'Verklaring van geen bedenkingen' wordt onder de Wet Natuurbescherming afgegeven door de provincie aan de gemeente. Als er geen Vvgb kan worden afgegeven door de provincie, kan de omgevingsvergunning niet verleend worden door de gemeente.

De eindverantwoordelijkheid voor de aan te leveren informatie ligt bij de aanvrager/initiatiefnemer. Gemeenten zijn als bevoegd gezag omgevingsvergunning er mede verantwoordelijk voor om te beoordelen of een aanvraag omgevingsvergunning compleet is.

Het is ook mogelijk om een aparte ontheffing soortenbescherming of vergunning gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming aan te vragen bij de desbetreffende provincie (bevoegd gezag). Voor initiatieven die niet vallen binnen de activiteiten van een omgevingsvergunning is dit eveneens van toepassing.

1.4 Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn, als wordt gehandeld conform een goedgekeurde gedragscode. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt, zodat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum worden beperkt.

Gedragscodes zijn bedoeld voor (sectoren van) organisaties die in hun reguliere taken of activiteiten regelmatig met de Wet Natuurbescherming te maken hebben, zoals bos-eigenaren en natuurbeheerders. Elke sector kan een gedragscode opstellen en laten goedkeuren. Gedragscodes worden goedgekeurd door de Minister van EZ, in overleg met

¹ De begrenzing van de bebouwde kom zoals vastgesteld door het college als "bebouwde kom Boswet"

de provincies. De goedkeuring geldt voor een periode van maximaal vijf jaar. Op grond van de Flora- en faunawet goedgekeurde gedragscodes blijven ook onder de Wet Natuurbescherming geldig voor de duur van de goedkeuring, daarna zal de gedragscode voor goedkeuring moeten worden getoetst aan de Wet Natuurbescherming.

Wanneer een gedragscode is goedgekeurd, kan eenieder die aantoonbaar in overeenstemming met de betreffende gedragscode handelt, zonder ontheffing bepaalde handelingen verrichten. Naast het opstellen van een eigen gedragscode, kan een organisatie of beheerder/uitvoerder ook gebruik maken van een bestaande gedragscode. Het Recreatieschap Westfriesland heeft aangegeven dat zij gebruik (willen) maken van gedragscode van Stadswerk en branchevereniging VHG voor bestendig beheer en onderhoud van groenvoorzieningen en natuurterreinen (29 okt. 2014).

Gedragscode Stadswerk & VHG bestendig beheer en onderhoud

De Gedragscode bestending beheer en onderhoud groenvoorzieningen kan worden toegepast door alle gemeenten, groene aannemingsbedrijven, loonwerkers en ook door waterschappen, woningbouwcorporaties en terrein behorende organisaties. De gedragscode bevat een stappenplan en overzicht van mogelijke maatregelen per beheergroep en per soortgroep. Elke gebruiker maakt per werk of contract daarmee een plan van aanpak waarin het ecologisch werkprotocol op maat wordt gesneden voor de lokale situatie.

Uniek voor de gedragscodes van Stadswerk en Branchevereniging VHG is het borgen van de deskundigheid van de medewerkers met certificaten voor zorgvuldig handelen op 3 en 4 niveaus.

Toepassen/invoeren organisatie

Om aantoonbaar te handelen conform de gedragscode, dient de gedragscode onder andere van toepassing te worden verklaard door het bestuur van de organisatie. Op de website www.stadswerk.nl is de leidraad verkrijgbaar (tegen kosten) voor de invoering van het gebruik van de gedragscode in de organisatie en worden de voorwaarden verder omschreven.

Gecertificeerd personeel

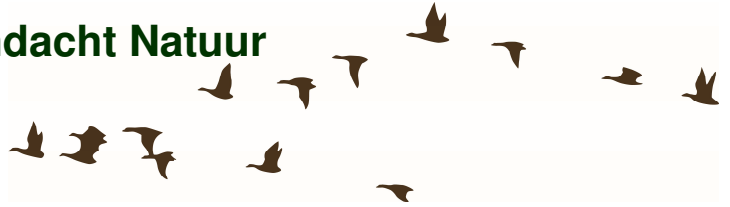
Om als organisatie te kunnen handelen conform de gedragscode bestending beheer en onderhoud groenvoorzieningen, is een specifieke borging van deskundigheid noodzakelijk (*bijlage 4, gedragscode Stadswerk*). Hierbij wordt onderscheid in twee delen:

- verzamelen van soortinformatie (zorgvuldig inventariseren)
- voorbereiden en realiseren onderhoud (zorgvuldig handelen tijdens de realisatie)

Met dit rapport is een eerste stap gezet in de beoordeling van de recreatiegebieden en de hierin (mogelijk) voorkomende beschermde soorten. Echter dient, conform de gedragscode ook in de voorbereiding en de uitvoering van het beheer voldoende kennis aanwezig te zijn bij de opzichter/uitvoerder, maar ook eventueel een voorman of andere medewerkers. Ook zij dienen in het kader van de gedragscode beschermde flora- en fauna en hun groeiplaatsen en rust- en verblijfplaatsen te herkennen en kunnen oordelen op welke wijze zorgvuldig moet/kan worden gehandeld. Per functie dienen de betreffende medewerkers hiervoor te zijn gecertificeerd.

Ook bij het uitbesteden van werkzaamheden, dient de aannemer op de hoogte te zijn van de gedragscode en welke voorwaarden hiervoor gelden bij de uitvoering. Tevens dienen ook zij gecertificeerd personeel in te zetten voor de werkzaamheden.

Tevens dienen relevante gegevens, aangetroffen beschermde soorten en afwijkingen in de werkmethode, te worden geregistreerd en teruggekoppeld binnen de organisatie. Deze gegevens dienen hierbij 2 jaar te worden bewaard. Er kan gecontroleerd worden of

gehandeld wordt conform gedragscode. Hierbij dient te worden aangetoond dat wordt gehandeld conform de gedragscode; de bewijslast hiervoor ligt bij de initiatiefnemer zelf.

Indien de eigen kennis niet toereikend is of het vermoeden bestaat dat er soort-specifieke inventarisaties (bijvoorbeeld vleermuisonderzoek) moeten worden uitgevoerd kan een ter zake kundige of een ecooloog worden ingeschakeld. Voor herinrichting of grootschalige (ruimtelijke) ingrepen geldt de gedragscode niet en dient een nadere toetsing in het kader van de Wet Natuurbescherming plaats te vinden.

2. Gebiedsanalyse

Het Recreatieschap Westfriesland heeft twaalf verschillende terreinen in beheer in hoofdzakelijk het oostelijk deel van West-Friesland, zie figuur 2. Vijf terreinen (nr. 1 t/m 5, figuur 2) zijn direct gelegen aan de IJsselmeerkust en liggen in of grenzen hiermee aan het Natura 2000 gebied het IJsselmeer. Nog twee terrein zijn gelegen aan het Markermeer en liggen aan het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer. Deze terreinen betreffen buitendijks gelegen recreatieweides en stranden. De Vooroevers aan het IJsselmeer betreffen grotere terreinen met houtsingels, bosjes, sloten en rietoevers. De andere terrein zijn binnen de Westfriese omringdijk gelegen en betreffen veelal bosgebieden met (lig)weides, recreatieplassen en andere waterelementen. In dit hoofdstuk wordt per gebied een beschrijving gegeven van de aanwezige terreintypen en natuurwaarden, wat de status van de terrein(delen) is in het kader van de gebiedsbescherming en welke beschermde soorten kunnen worden verwacht.

Figuur 2. De twaalf beheerterreinen van het Recreatieschap Westfriesland

2.1 Vooroever Vlietsingel

De Vooroever Vlietsingel betreft een recreatieterrein aan de rand van het IJsselmeer. Aan de Oosterdijk te Medemblik is het parkeerterrein voor dit gebied aanwezig omzoomd door bosschagestroken. Aan de noordzijde van de parkeerplaats is een grote ligweide aanwezig, met aan de noordwestzijde aan strandje. Verder ligt er langs de ligweide een harde oeverbeschoeiing van stortsteen. Ter hoogte van de parkeerplaats ligt een ingesloten zwemplas, welke met een kleine opening met het IJsselmeer is verbonden. Aan weerszijde van de plas is een strandje aanwezig, met op de zuidelijke landtong een strandpaviljoen. Hierachter ligt een opgespoten strand tussen de dam in het IJsselmeer en de vooroever. De dam bestaat uit stortsteen deels begroeid met (wilgen)opslag en riet. Verder naar het zuiden bestaat de Vooroever Vlietsingel uit een wandelgebiedje met een patroon van extensief beheerde weides, sloten, rietkragen en eilandjes begroeid met opslag van berk, els en wilg. Aan de IJsselmeerkant is een oeverbeschoeiing van

stortsteen aanwezig. Aan de IJsselmeerzijde ligt een beschutte baai (langs de geul naar het Stoomgemaal) met in het midden een ondiepte met verschillende eilandjes.

Gebiedsbescherming

De Vooroever Is gelegen aan Natura 2000 gebied Het IJsselmeer. Met uitzondering van de opgespoten strook strand tussen de vooroever en de dam in het IJsselmeer, zijn geen van de terreindelen onderdeel van het Natura 2000 gebied IJsselmeer (figuur 3). Alle wateren in open verbinding met het IJsselmeer zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) "grote wateren". Andere delen van het recreatieterrein zijn niet aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Van een aangewezen natuurverbinding of de ligging in een weidevogelleefgebied is geen sprake.

Figuur 3. Vooroever Vlietsingel en de ligging t.o.v. Natura 2000 gebieden en het NNN (gearceerd)

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein Vlietsingel zijn een aantal beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren, amfibieën en vissen.

➤ Broedvogels

De aanwezige singels en bosschages vormen het broedgebied voor zangvogels van park en bos. In meer oudere bomen is het mogelijk dat nesten van kraaiachtigen en ook jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels aanwezig zijn. Gezien het recreatieve gebruik van het terrein, worden nestlocaties van roofvogels voornamelijk verwacht op de zuidelijk helft van de Vooroever, op het meer extensief gebruikte deel van het gebied. Gezien de nog relatief jonge leeftijd van de bomen/bosschages kan worden verwacht dat jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig zijn van soorten als sperwer, boomvalk en ransuil tot broeden kunnen komen. Havik en Buizerd broeden veelal in oudere bomen/bossen op een relatief rustige plek, maar nestlocaties van deze soorten zijn echter niet geheel uit te sluiten binnen Vooroever Vlietsingel.

Het zuidelijk deel van de Vooroever betreft een moerasachtig gebied met overjarig riet. De aanwezige rietvegetatie vormt geschikt broedgebied voor allerlei riet- en watervogels zoals rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterral, wilde eend, kraakeend, kuifeend en wellicht ook soorten als ijsvogel, roerdomp en bruine kiekendief. Verder is het mogelijk dat in het vroege voorjaar een soort als scholekster op de ligweides komt te broeden, maar wordt gezien het recreatieve gebruik en het uitlaten van honden niet verwacht. Ook vormen de

oevers met stortsteen (begroeid met rietruigte) geschikt broedgebied voor steltlopers zoals tureluur en oeverloper en enkele soorten water- en rietvogels.

Binnen de Vooroever Vlietsingel worden met uitzondering van genoemde roofvogels geen andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals kerkuil, steenuil, huismus of gierzwaluw verwacht. Hiervoor ontbreekt geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en meervleermuis. De aanwezigheid van singels, bosschages in combinatie met open water en relatief weinig (straat)verlichting, maakt het gebied geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen. De bomen zijn nog relatief jong, waardoor (nog) niet verwacht wordt dat belangrijke vaste rust- en verblijfplaatsen zoals kraamverblijven aanwezig zijn. Wel is het mogelijk dat ondiepe holten in bomen aanwezig zijn, welke gebruikt kunnen worden als paarverblijfplaats door bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis.

Andere verblijfplaatsen van vleermuizen worden binnen de Vooroever Vlietsingel niet verwacht, aangezien hiervoor geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied ontbreekt.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Binnen Vooroever Vlietsingel kan worden verwacht dat het gebied het leefgebied vormt voor een aantal algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, veldmuis, bosmuis, woelrat, egel en vos. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn voorkomen aan of in de omgeving van de Vooroever. Voor geen van deze soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten "nationaal" beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. Het zuidelijk deel van de Vooroever is door zijn aanwezigheid van een rietruigte in combinatie met bosschages en het relatief extensief recreatief gebruik, geschikt als leefgebied voor deze soorten. Het is dan ook mogelijk dat verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland. Echter is het mogelijk dat in de toekomst soorten als bever en otter worden waargenomen in het gebied. Beide soorten komen verspreid voor in de Flevopolder en de eerste bever is reeds langs de houtribdijk bij Enkhuizen waargenomen. Aangezien delen van de Vooroever geschikt leefgebied voor deze soorten vormt, is het mogelijk dat deze bij verdere uitbreiding van de populatie in de Flevopolder ook hier worden aangetroffen.

➤ Amfibieën

Ook met betrekking tot amfibieën zal voornamelijk het zuidelijk deel van de Vooroever geschikt leefgebied vormen. Het stilstaande water tussen de rietkragen vormt hierbij geschikt voorplantingsgebied voor een algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is het voorkomen van de strikt beschermde soort rugstreeppad (tabel 3) bekend uit de omgeving van Medemblik - Wervershoof (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Of de rugstreeppad ook voorkomt aan de Vooroever Vlietsingel is niet bekend. De rugstreeppad is een zogeheten pioniersoort en komt als zodanig voor in gebieden met een open, vergraven of zanderig karakter. Geschikte voortplantingswateren van rugstreeppad bestaan uit ondiepe, bij voorkeur tijdelijke wateren, waarin predatie van eieren en larven veel lager is. De combinatie van open zand en tijdelijke wateren is niet aanwezig. Gezien de grote van de zwemplassen en de openverbinding met het IJsselmeer, wordt niet verwacht dat rugstreeppad voorkomt binnen de vooroever.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Met uitzondering van enkele beschermde vissoorten die in het IJsselmeer voorkomen, zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van andere zwaar beschermde soorten in dit deel van West-Friesland. Met betrekking tot vissen is bekend dat in het IJsselmeer de kwabaal en houting voorkomen. De houting leeft in scholen in het open water en trekt in het voorjaar de rivieren op om zich voort te planten. De vooroever is waarschijnlijk niet van betekenis voor de houting. De kwabaal komt voor op plaatsen met koel en zuurstofrijk water. De soort is nachtactief en verschuilt zich overdag in oeverholten of tussen stenen. Het paaisubstraat bestaat vaak uit ondiep, nabij de oever gelegen grove kiezel-, grind of zandbodems. Gezien de habitateisen, is het dan ook mogelijk dat kwabaal voorkomt op en rondom de stortsteen oevers aan de buitenzijde van de vooroevers.

Overige beschermde soorten (flora, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

2.2 Vooroever Drogewijmersweg

De Vooroever Drogewijmersweg betreft een recreatieterrein aan de rand van het IJsselmeer met extensief recreatief karakter. De Vooroever Drogewijmersweg bestaat voornamelijk uit een wandelgebiedje voorzien van een aantal waterplassen. Rondom de noordelijke waterplassen is een rietvegetatie en bosschages aanwezig. Verder worden delen langs het voetpad rond de plas extensief gemaaid. Aan de grote, meest zuidelijk gelegen plas is een ligweide gesitueerd met enkele met solitaire bomen en een korte bomenrij. Aan de buitenzijde van de vooroever is een harde oeverbeschoeiing van stortsteen aanwezig en is een rietruigte ontstaan op een hier gecreëerde laagte. Tevens ligt voor de Vooroever een losse dam van stortsteen in het IJsselmeer. Tussen de vooroever en de losse dam is een ondiepte aanwezig.

Gebiedsbescherming

De Vooroever is gelegen aan Natura 2000 gebied Het IJsselmeer. Met uitzondering van de losse dam en de laagte aan de buitenzijde van de Vooroever, zijn geen van de terreindelen onderdeel van het Natura 2000 gebied IJsselmeer (figuur 4).

Alle wateren in open verbinding met het IJsselmeer zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) "grote wateren". Verder is een groenstrook aan de westzijde van de plasjes aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN).

Van een aangewezen natuurverbinding of de ligging in een weidevogelleefgebied is geen sprake.

Figuur 4. Vooroever Drogewijmers (links) en rechts de ligging t.o.v. Natura 2000 gebieden (gearceerd) en het NNN (groene vlakken)

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein Vooroever Drogewijmersweg zijn een aantal beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren, amfibieën en vissen.

➤ Broedvogels

De aanwezige singels en bosschages vormen het broedgebied voor zangvogels van park en bos. In meer oudere bomen is het mogelijk dat nesten van kraaiachtigen en ook jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels aanwezig zijn. In de bomen en bosschages op het terrein kunnen jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig zijn van soorten als sperwer, boomvalk, havik, buizerd en ransuil.

Het noordelijk deel van de Vooroever betreft een moerasachtig gebied met overjarig riet. De aanwezige rietvegetatie rondom de plassen vormen geschikt broedgebied voor allerlei riet- en watervogels zoals rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterral, fuut, wilde eend, kraakeend, kuifeend. Tevens vormen de oevers met stortsteen en de laagte(begroeid met rietruigte) geschikt broedgebied voor steltlopers zoals tureluur en oeverloper en een aantal soorten water- en rietvogels.

Binnen de Vooroever Drogewijmersweg worden met uitzondering van genoemde roofvogels geen andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals kerkuil, steenuil, huismus of gierzwaluw verwacht. Hiervoor ontbreekt geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en meervleermuis. De aanwezigheid van singels, bosschages in combinatie met open water en relatief weinig (straat)verlichting, maakt het gebied geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen. De bomen zijn nog relatief jong, waardoor (nog) niet verwacht wordt dat belangrijke vaste rust- en verblijfplaatsen zoals

kraamverblijven aanwezig zijn. Wel is het mogelijk dat ondiepe holten in bomen aanwezig zijn, welke gebruikt kunnen worden als paarverblijfplaats door bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis.

Andere verblijfplaatsen van vleermuizen worden binnen de Vooroever Drogewijmersweg niet verwacht, aangezien hiervoor geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied ontbreekt.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Binnen Vooroever Drogewijmersweg kan worden verwacht dat het gebied het leefgebied vormt voor een aantal algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, veldmuis bosmuis, woelrat, egel en vos. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn voorkomen aan of in de omgeving van de Vooroever. Voor geen van deze soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten "nationaal" beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. Met name het noordelijk deel van de Vooroever is door zijn aanwezigheid van een rietruigte in combinatie met bosschages, geschikt als leefgebied voor deze soorten. Het is dan ook mogelijk dat verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn.

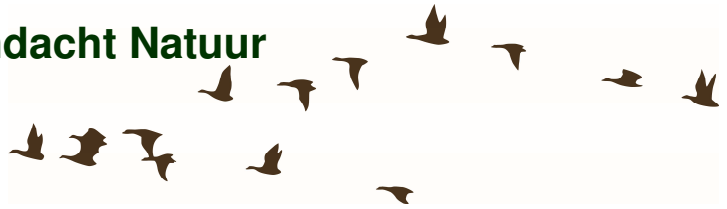
Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland. Echter is het mogelijk dat in de toekomst soorten als bever en otter worden waargenomen in het gebied. Beide soorten komen verspreid voor in de Flevopolder en de eerste bever is reeds langs de houtribdijk bij Enkhuizen waargenomen. Aangezien delen van de Vooroever geschikt leefgebied voor deze soorten vormt, is het mogelijk dat deze bij verdere uitbreiding van de populatie in de Flevopolder ook hier worden aangetroffen.

➤ Amfibieën

Ook met betrekking tot amfibieën kan de Vooroever Drogewijmersweg geschikt leefgebied vormen. Met name de kleinere waterplassen vormen hierbij geschikt voorplantingsgebied voor een algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is het voorkomen van de strikt beschermde soort rugstreeppad (tabel 3) bekend uit de omgeving van Medemblik - Wervershoof (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Of de rugstreeppad ook voorkomt aan de Vooroever Drogewijmersweg is niet bekend. De rugstreeppad is een zogeheten pioniersoort en komt als zodanig voor in gebieden met een open, vergraven of zanderig karakter. Geschikte voortplantingswateren van rugstreeppad bestaan uit ondiepe, bij voorkeur tijdelijke wateren, waarin predatie van eieren en larven veel lager is. Mogelijk vormen de kleine poelen aan de noordzijde van de vooroever voortplantingswateren voor deze soort. Echter ontbreken open, zanderige terreindelen voor de soort om te jagen en zich gedurende de dag in te graven.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Met uitzondering van enkele beschermde vissoorten die in het IJsselmeer voorkomen, zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van andere zwaar beschermde soorten in dit deel van West-Friesland. Met betrekking tot vissen is bekend dat in het IJsselmeer de kwabaal en houting voorkomen. De houting leeft in scholen in het open water en trekt in het voorjaar de rivieren op om zich voort te planten. De vooroever is waarschijnlijk niet van betekenis voor de houting. De kwabaal komt voor op plaatsen met koel en zuurstofrijk water. De soort is nachtactief en verschuilt zich overdag in oeverholten of tussen stenen. Het paaisubstraat bestaat vaak uit ondiep, nabij de oever gelegen grove kiezel-, grind of zandbodems. Gezien de habitateisen, is het mogelijk dat kwabaal voorkomt op en rondom de stortsteen oevers aan de buitenzijde van de Vooroever.

Overige beschermde soorten (flora, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

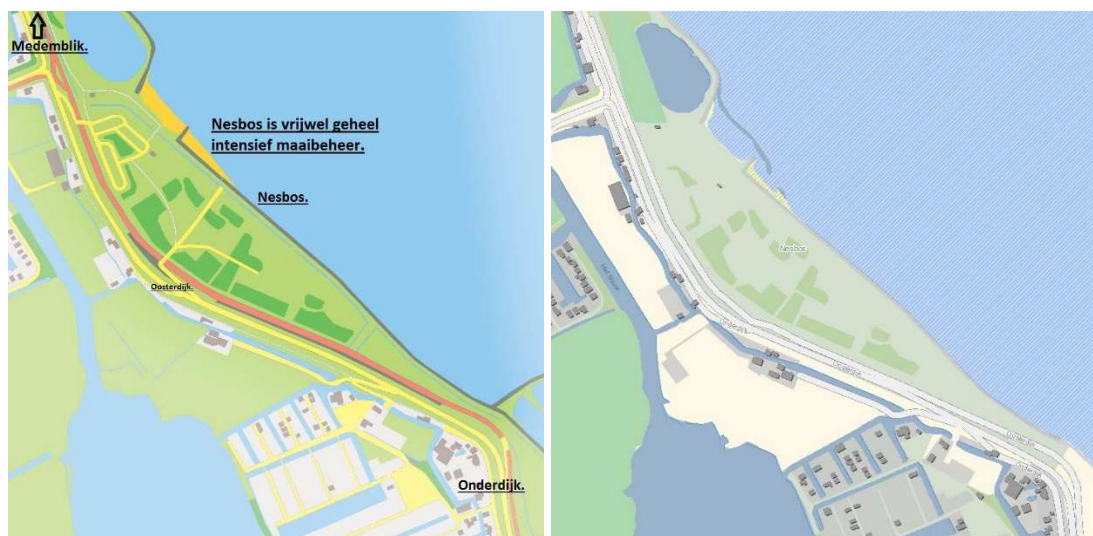
2.3 Nesbos

Het Nesbos betreft een recreatieterrein aan de rand van het IJsselmeer. Nesbos bestaat voornamelijk uit een wandelgebied ingericht met weides, singels en boomgroepjes. Aan de IJsselmeerszijde ligt een laag dijklichaam met wandelpad erop en aan de binnenzijde een sloot. Langs het dijkje is een oever van stortsteen aanwezig en een klein strandje aan de noordzijde van het gebied. Ter hoogte van het strandje is tevens een parkeerplaats gesitueerd.

Gebiedsbescherming

Het Nesbos is gelegen aan Natura 2000 gebied Het IJsselmeer. Met uitzondering van het strandje en de buitendijks oeverzones maken geen van de terreindelen onderdeel uit van het Natura 2000 gebied IJsselmeer (figuur 5).

Het IJsselmeer is tevens aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) "grote wateren". Andere delen van het recreatieterrein zijn niet aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Van een aangewezen natuurverbinding of de ligging in een weidevogelleefgebied is geen sprake.

Figuur 5. Het Nesbos (links) en rechts de ligging t.o.v. Natura 2000 gebieden (gearceerde vlakken)

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein Nesbos zijn een aantal beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren, amfibieën en vissen.

➤ Broedvogels

De aanwezige singels en bosschages vormen het broedgebied voor zangvogels van park en bos. In meer oudere bomen is het mogelijk dat nesten van kraaiachtigen en ook jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels aanwezig zijn. In de bomen en bosschages op het terrein kunnen jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig zijn van soorten als sperwer, boomvalk, havik, buizerd en ransuil.

Langs de slootkant kunnen mogelijk nog enkele rietvogels of grondbroeders zoals wilde eend of meerkoet worden verwacht. Gezien het recreatief gebruik van het gebied en het uitlaten van honden, gaat het hierbij om slechts een enkele nestlocatie.

Binnen de Nesbos worden met uitzondering van genoemde roofvogels geen andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals kerkuil, steenuil, huismus of gierzwaluw verwacht. Hiervoor ontbreekt geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en meervleermuis. De aanwezigheid van bomen, singels en bosschages en de afwezigheid van (straat)verlichting, maakt het gebied geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen. Op het terrein staan wat oudere bomen, waardoor het mogelijk is dat voldoende diepe boomholtes aanwezig zijn geschikt als vaste rust- en verblijfplaatsen voor soorten als watervleermuis, grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis.

Andere verblijfplaatsen van vleermuizen worden binnen het Nesbos niet verwacht, aangezien hiervoor geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied ontbreekt.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Binnen het Nesbos kan worden verwacht dat het gebied het leefgebied vormt voor een aantal algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, veldmuis, bosmuis, woelrat en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn voorkomen aan of in de omgeving van het Nesbos. Voor geen van deze soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten “nationaal” beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. Met name de meer dichte singels en bosschages op het terrein vormen een geschikt leefgebied voor deze soorten. Het is dan ook mogelijk dat verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn. Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland. Echter is het mogelijk dat in de toekomst soorten als bever en otter aan het IJsselmeer worden waargenomen. Beide soorten komen verspreid voor in de Flevopolder en de eerste bever is reeds langs de houtribdijk bij Enkhuizen waargenomen. Binnen het Nesbos ontbreekt geschikt leefgebied voor genoemde soorten, waardoor een toekomstige vestiging op dit terrein onwaarschijnlijk is.

➤ Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën vormt het Nesbos in beperkte mate geschikt leefgebied. Alleen de binnendijksloot vormt hierbij geschikt voorplantingsgebied voor een algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is het voorkomen van de strikt beschermde soort rugstreeppad (tabel 3) bekend uit de omgeving van Medemblik - Wervershoof (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Echter ontbreekt in het Nesbos geschikt leefgebied voor deze soort. De rugstreeppad is een zogeheten pionierssoort en komt als zodanig voor in gebieden met een open, vergraven of zanderig karakter. Geschikte voortplantingswateren van rugstreeppad bestaan uit ondiepe, bij voorkeur tijdelijke wateren, waarin predatie van eieren en larven veel lager is. Gezien de aanwezige terreinomstandigheden wordt niet verwacht dat rugstreeppad voorkomt in het Nesbos.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Met uitzondering van enkele beschermde vissoorten die in het IJsselmeer voorkomen, zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van andere zwaar beschermde soorten in dit deel van West-Friesland. Met betrekking tot vissen is bekend dat in het IJsselmeer de kwabaal en houting voorkomen. De houting leeft in scholen in het open water en trekt in het voorjaar de rivieren op om zich voort te planten. Het Nesbos is waarschijnlijk niet van betekenis voor de houting. De kwabaal komt voor op plaatsen met koel en zuurstofrijk water. De soort is nachtactief en verschuilt zich overdag in oeverholten of tussen stenen. Het paaisubstraat bestaat vaak uit ondiep, nabij de oever gelegen grove kiezel-, grind of zandbodems. Gezien de habitateisen, is het mogelijk dat kwabaal voorkomt op en aan de stortsteen oevers aan de buitenzijde van het Nesbos.

Overige beschermde soorten (flora, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

2.4 Vooroever Koopmanspolder

Vooroever Koopmanspolder betreft een recreatieterrein aan de rand van het IJsselmeer. Aan de Nesserdijk te Wervershoof is het parkeerterrein voor dit gebied aanwezig, deels omzoomd door bomen en bos. Aan de zuidzijde is een met riet dichtgegroeide watergang aanwezig. Achter de parkeerplaats is een recreatieplas gelegen met een wandelpad eromheen. Aan de plas is een strandje met ligweides aanwezig. Aan de noordzijde van de plas bevinden zich rietoevers en is een loopbrug over de opening naar het IJsselmeer aanwezig. Via de parkeerplaats kan dan ook middels een voetpad om de plas heen worden gelopen en aan de zuidzijde van het recreatieterrein worden teruggelopen. Verder zijn er rondom de plas en ligweides bomen, bosschages en windsingels aanwezig. Met name aan de zuid- en westzijde van het terrein is een aanééngesloten bosstrook aanwezig.

Aan de IJsselmeerzijde is een stortstenen oeverbescherming aanwezig en is een klein (extensief) strandje aanwezig tussen twee stortstenen dammetjes.

Gebiedsbescherming

De Vooroever Koopmanspolder maakt volledig deel uit van het Natura 2000 gebied Het IJsselmeer. Een deel van het terrein is dan ook aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) "grote wateren". Andere delen van het recreatieterrein zijn niet aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Van een aangewezen natuurverbinding of de ligging in een weidevogelleefgebied is geen sprake.

Figuur 6. Vooroever Koopmanspolder (links) en rechts de ligging in het Natura 2000 gebied IJsselmeer (geraceerde vlakken en aanwijzing als onderdeel van NNN "grote wateren" (blauwe vlak)

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein Vooroever Koopmanspolder zijn een aantal beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren, amfibieën en vissen.

➤ Broedvogels

De aanwezige singels en bosschages vormen het broedgebied voor zangvogels van park en bos. In meer oudere bomen is het mogelijk dat nesten van kraaiachtigen en ook jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels aanwezig zijn. In de bomen en bosschages op het terrein kunnen jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig zijn van soorten als sperwer, boomvalk, havik, buizerd en ransuil.

In de rietvegetatie aan de zuidzijde van de parkeerplaats en aan de noordzijde van de plas kunnen een aantal riet- en watervogels zoals rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterral, meerkoet, wilde eend en kraakeend tot broeden komen.

Binnen de Vooroever Koopmanspolder worden met uitzondering van genoemde roofvogels geen andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals kerkuil, steenuil, huismus of gierzwaluw verwacht. Hiervoor ontbreekt geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en meervleermuis. De aanwezigheid van singels, bosschages in combinatie met open water en de afwezigheid van (straat)verlichting, maakt het gebied geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen. De aanwezige bomen zijn nog relatief jong, waardoor (nog) niet verwacht wordt dat belangrijke vaste rust- en verblijfplaatsen zoals kraamverblijven aanwezig zijn. Wel is het mogelijk dat ondiepe holten

in bomen aanwezig zijn, welke gebruikt kunnen worden als paarverblijfplaats door bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis.

Met uitzondering van een klein douchegebouw, zijn andere mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen op de Vooroever Koopmanspolder niet aanwezig. Het betreffende gebouwtje is voorzien van een spouw en bevat onder de dakrand open stootvoegen. Gezien de ligging in de singel en de afwezigheid van verlichting is het mogelijk dat de spouwmuur een verblijfplaats vormt voor een soort als gewone dwergvleermuis.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Binnen Vooroever Koopmanspolder kan worden verwacht dat het gebied het leefgebied vormt voor een aantal algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, veldmuis, bosmuis, woelrat, egel en vos. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn voorkomen aan of in de omgeving van Vooroever Koopmanspolder. Voor geen van deze soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten "nationaal" beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. Met name de meer dichte singels, bosschages en aanwezige rietvegetaties op het terrein vormen geschikt leefgebied voor deze soorten. Het is dan ook mogelijk dat verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland. Echter is het mogelijk dat in de toekomst soorten als bever en otter worden waargenomen in het gebied. Beide soorten komen verspreid voor in de Flevopolder en de eerste bever is reeds langs de houtribdijk bij Enkhuizen waargenomen. Aangezien delen van de Vooroever geschikt leefgebied voor deze soorten vormt, is het mogelijk dat deze bij verdere uitbreiding van de populatie in de Flevopolder ook hier worden aangetroffen.

➤ Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën vormt de Vooroever Koopmanspolder in beperkte mate geschikt leefgebied. Alleen de dichtgegroeide sloot aan de zuidzijde van de parkeerplaats vormt hierbij geschikt voorplantingsgebied voor een algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is het voorkomen van de strikt beschermde soort rugstreeppad (tabel 3) bekend uit de omgeving van Medemblik - Wervershoof (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Binnen het betreffende uurhok van de Koopmanspolder zijn echter geen waarnemingen van deze soort bekend. Tevens ontbreken binnen het recreatiegebied geschikt leefgebied voor rugstreeppad.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Met uitzondering van enkele beschermde vissoorten die in het IJsselmeer voorkomen, zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van andere zwaar beschermde soorten in dit deel van West-Friesland. Met betrekking tot vissen is bekend dat in het IJsselmeer de kwabaal en houting voorkomen. De houting leeft in scholen in het open water en trekt in het voorjaar de rivieren op om zich voort te planten. De Vooroever is waarschijnlijk niet van betekenis

voor de houting. De kwabaal komt voor op plaatsen met koel en zuurstofrijk water. De soort is nachtactief en verschuilt zich overdag in oeverholten of tussen stenen. Het paaisubstraat bestaat vaak uit ondiep water en nabij de oever gelegen grove kiezel-, grind of zandbodems. Gezien de habitateisen, is het mogelijk dat kwabaal voorkomt op en aan de stortsteen oevers aan de buitenzijde van Vooroever Koopmanspolder.

Overige beschermde soorten (flora, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

2.5 Vooroever Andijk

De Vooroever Andijk betreft een klein recreatieterrein gelegen aan de rand van het IJsselmeer, tussen de Koopmanspolder en de jachthaven van Andijk. Aan de Dijkweg / Koopmanspolder te Andijk is het parkeerterrein voor dit gebied aanwezig en is omzoomd door bosschagestroken. Ten noorden van de parkeerplaats is, aan het IJsselmeer een zanderig dijklichaam aanwezig met twee kleine strandjes. Het tweede strandje is gesitueerd aan een stalen damwand. Verder naar het oosten gaat het strandje over in een begroeide oeverzone. Aan de binnenzijde van het dijklichaam zijn een aantal ligweides tussen de bomen aanwezig.

Gebiedsbescherming

De Vooroever is gelegen aan Natura 2000 gebied Het IJsselmeer. Met uitzondering van de (opgespoten) strandjes in het IJsselmeer, zijn geen van de terreindelen onderdeel van het Natura 2000 gebied IJsselmeer (figuur 7). Het IJsselmeer is tevens aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) "grote wateren". Andere delen van het recreatieterrein zijn niet aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Van een aangewezen natuurverbinding of de ligging in een weidevogelleefgebied is eveneens geen sprake.

Figuur 7. Vooroever Andijk (links) en rechts de ligging aan het Natura 2000 gebied IJsselmeer (gearceerde vlakken)

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein Vooroever Andijk zijn een aantal beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren, amfibieën en vissen.

➤ Broedvogels

De aanwezige singels en bosschages vormen het broedgebied voor zangvogels van park en bos. In meer oudere bomen is het mogelijk dat nesten van kraaiachtigen en ook jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels aanwezig zijn. In de bomen en bosschages op het terrein kunnen jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig zijn van soorten als sperwer en boomvalk. Havik en Buizerd broeden veelal in oudere bomen/bossen op een relatief rustige plek, maar eventueel nestlocaties van deze soorten zijn op voorhand niet geheel uit te sluiten aan de Vooroever Andijk.

Langs de dijk aan het IJsselmeer kunnen mogelijk nog enkele rietvogels of grondbroeders zoals wilde eend of meerkoet worden verwacht. Gezien het recreatief gebruik van het gebied gaat het hierbij hooguit om een enkele nestlocatie.

Binnen de Vooroever Andijk worden met uitzondering van genoemde roofvogels geen andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals kerkuil, steenuil, huismus of gierzwaluw verwacht. Hiervoor ontbreekt geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en meervleermuis. De aanwezigheid van bomen, singels en bosschages en de afwezigheid van (straat)verlichting, maakt het gebied geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen. De aanwezige bomen zijn nog relatief jong, waardoor (nog) niet verwacht wordt dat belangrijke vaste rust- en verblijfplaatsen zoals kraamverblijven aanwezig zijn. Wel is het mogelijk dat ondiepe holten in bomen aanwezig zijn, welke gebruikt kunnen worden als paarverblijfplaats door bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis.

Andere verblijfplaatsen van vleermuizen worden binnen de Vooroever Andijk niet verwacht, aangezien hiervoor geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied ontbreekt.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Binnen Vooroever Andijk kan worden verwacht dat het gebied het leefgebied vormt voor een aantal algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, veldmuis, bosmuis en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn voorkomen aan of in de omgeving van de Vooroever. Voor geen van deze soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten "nationaal" beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. In de meer extensief beheerde randen van het gebied is het mogelijk dat (één van) genoemde kleine marterachtigen voorkomen en een verblijfplaats hebben.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland. Echter is het mogelijk dat in de toekomst soorten als bever en otter aan

het IJsselmeer worden waargenomen. Beide soorten komen verspreid voor in de Flevopolder en de eerste bever is reeds langs de houtribdijk bij Enkhuizen waargenomen. Op Vooroever Andijk ontbreekt echter geschikt leefgebied voor genoemde soorten, waardoor een toekomstige vestiging op dit terrein onwaarschijnlijk is.

➤ Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën vormt de Vooroever in beperkte mate geschikt leefgebied. Alleen de sloot aan het westzijde van het terrein vormt hierbij geschikt voorplantingsgebied voor een algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is het voorkomen van de strikt beschermde soort rugstreeppad (tabel 3) bekend uit de omgeving van Medemblik - Wervershoof (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Binnen het betreffende uurhok van de Vooroever Andijk zijn echter geen waarnemingen van deze soort bekend. Tevens ontbreken binnen het recreatiegebied geschikt leefgebied voor rugstreeppad.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Met uitzondering van enkele beschermde vissoorten die in het IJsselmeer voorkomen, zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van andere zwaar beschermde soorten in dit deel van West-Friesland. Met betrekking tot vissen is bekend dat in het IJsselmeer de kwabaal en houting voorkomen. De houting leeft in scholen in het open water en trekt in het voorjaar de rivieren op om zich voort te planten. De Vooroever Andijk is waarschijnlijk niet van betekenis voor de houting. De kwabaal komt voor op plaatsen met koel en zuurstofrijk water. De soort is nachttactief en verschuilt zich overdag in oeverholten of tussen stenen. Het paaistruaat bestaat vaak uit ondiep, nabij de oever gelegen grove kiezel-, grind of zandbodems. Gezien de habitateisen, is het mogelijk dat kwabaal voorkomt op en aan de stortsteen oevers aan de noordwestzijde van Vooroever Andijk.

Overige beschermde soorten (flora, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

2.6 Het Streekbos

Het Streekbos betreft een recreatiebos met zwemplas ten noorden van Bovenkarspel en ten Westen van Enkhuizen. Het is een gevarieerde loofhoutbos, deels aangelegd in het eilandenstructuur waardoor het terrein relatief waterrijk is. Het streekbos is 72 hectare groot, en grotendeels eind jaren zeventig gerealiseerd. Een gedeelte aan de oostzijde van het Streekbos is in 2006 aangelegd en bestaat uit nog jonge bosschages en weides. Door het bosgebied zijn verschillende wandel- en fietspaden aanwezig en is er een speciale mountainbike route aangewezen. Verder is een groot deel van het recreatieterrein toegankelijk voor bootjes en kano's. Aan de zuidzijde van het bos is de recreatieplas met paviljoen en zandstrand gelegen. Deze is bereikbaar via de hoofdparkerplaats aan de Veilingweg. Hier is tevens een klimparcours (boomkronenpad) aanwezig en andere speelvoorzieningen.

Een deel van het terrein, het ecoterrein, wordt in samenwerking met het IVN beheerd. Het ecoterrein heeft een eigen meer natuurlijk waterpeil, dat bij overschot via stuwte afwatert in het polderwater. Het terrein is ingericht en wordt beheerd met als doel om inheemse soortenrijkdom in het streekbos te vergroten en te stimuleren. Tevens is een educatiecentrum van het IVN ondergebracht in het paviljoen, waarvan excursie door het Streekbos en het ecoterrein worden gehouden.

Gebiedsbescherming

Het Streekbos is niet gelegen aan of in een Natura 2000 gebied of aangewezen als weidevogelleefgebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden betreffen het IJsselmeer en het Markermeer & IJmeer. De minimale afstand vanaf de projectlocatie tot aan de rand van deze Natura 2000 gebieden bedraagt respectievelijk 2 en 2,5 kilometer.

Het streekbos is in zijn geheel aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN), zie figuur 8. Verder vormt de Zuider Kadiksloot, welke langs het Weelenpad door het Streekbos loopt, een natuurverbinding, aangewezen als te behouden landschapslint.

Figuur 8. Het Streekbos (links) en rechts de aanwijzing als NNN (groen vlakken) plus de natuurverbinding (behoud) landschapslint (blauwe stippellijn)

Soortbescherming

Binnen recreatieterrein Het Streekbos zijn een aantal beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, overige (grondgebonden) zoogdieren, amfibieën en vissen.

➤ Flora

Gezien de aanwezige terreintypen en het overwegende (maai)beheer (klepelen), wordt niet verwacht dat beschermde plantensoorten voorkomen in het Streekbos. Met uitzondering van de Kartuizer Anjer, zijn er ook geen recente waarnemingen bekend van zwaar beschermde planten in de omgeving van Enkhuizen. De kartuizer Anjer is een soort van droge, kalkhoudende grond (stenige plaatsen) en komt bij Enkhuizen o.a. voor ter

hoogte van het Naviduct. Gezien de standplaatseisen, wordt niet verwacht dat Kartuizer Anjer in het Streekbos voorkomt.

Als laatste is uit oude gegevens (voor 1990) bekend dat de akkerboterbloem voorkwam te Enkhuizen. Dit is een soort van extensieve beheerde (wintergraan)akkers en wordt dan ook niet verwacht in het Streekbos.

➤ Broedvogels

Het aanwezige bos vormt het broedgebied voor spechten, kraaiachtigen en verschillende soorten zangvogels van park en bos. In de grotere bosvakken en door recreanten extensiever gebruikte terreindelen, is het mogelijk dat jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels en uilen aanwezig zijn. In de (oudere) bomen kunnen jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig zijn van soorten als sperwer, boomvalk, havik, buizerd en ransuil.

Een deel van Streekbos betreft een water rijk gebied met overjarige rietkragen. De aanwezige oever- en rietvegetaties langs de sloten en plassen vormen geschikt broedgebied voor allerlei riet- en watervogels zoals rietzanger, rietgors, kleine karekiet, fuut, wilde eend, krakeend, kuifeend, meerkoet en waterhoen. In steile oeverzones is het tevens mogelijk dat ijsvogel tot broeden komt. In het ecoterrein wordt hiervoor een aparte steile wand onderhouden en wordt hier ook als broedvogel gemeld.

Binnen het Streekbos worden met uitzondering van genoemde roofvogels geen andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals kerkuil, steenuil, huismus of gierzwaluw verwacht. Hiervoor ontbreekt geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied. Het Paviljoen biedt, vanwege het ontbreken van een pannendak, geen nestmogelijkheden voor een soort als huismus.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het Streekbos wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en meervleermuis. Waarnemingen van baardvleermuis en watervleermuis zijn niet bekend uit de directe omgeving van het Streekbos (Hoogeboom e.a., 2014), maar kunnen gezien de verdere verspreiding rond Enkhuizen – Stede Broec en de aanwezige terreintypen wel worden verwacht. De aanwezigheid van bosvakken, bosschages in combinatie met een netwerk van sloten en plassen en weinig-geen (straat)verlichting, maakt het gebied geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen. Het bos begint al een aardige leeftijd te krijgen en zijn er reeds dikkere bomen met holtes aanwezig, geschikt als vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Boom bewonende vleermuissoorten die in omgeving voorkomen betreffen ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en baardvleermuis. Gezien de leeftijd van het bos, is het aannemelijk dat er kleinere verblijfplaatsen in boomholtes aanwezig zijn, zoals paarverblijven van bijvoorbeeld ruige dwergvleermuis. Of er voldoende bomen met diepe holten en holle stamdelen aanwezig zijn om bijvoorbeeld een kolonie watervleermuis in het Streekbos te herbergen is niet bekend, maar kan eveneens niet worden uitgesloten.

In het ecoproject is verder een constructie aangebracht, die mogelijk als (winter) verblijfplaats voor vleermuizen kan fungeren. Het betreft een laag bouwwerk, waar naast overwinterings- en verblijfmogelijkheden voor insecten, vlinders, amfibieën en kleine zoogdieren ook invliegopeningen zijn gecreëerd voor vleermuizen. Andere verblijfplaatsen van vleermuizen worden in het Streekbos niet verwacht, aangezien hiervoor geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied ontbreekt. Het Paviljoen biedt, vanwege het ontbreken van een toegankelijk spouwmuur en een pannendak, geen mogelijkheden voor een vleermuisverblijfplaats.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Met betrekking tot het Streekbos kan worden verwacht dat het gebied het leefgebied vormt voor een aantal algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, bosmuis, veldmuis, dwergmuis, haas, egel en vos. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn en boommarter voorkomen in het Streekbos. Voor geen van deze soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten “nationaal” beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. Door de aanwezigheid van een riet, ruigtebegroeiing en oeverzones in combinatie met bos en bosschages, is het Streekbos geschikt als leefgebied voor deze soorten. Het is dan ook mogelijk dat verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn. Met betrekking tot boommarter is een waarneming bekend uit het uurhok aan de oostzijde van het Streekbos (Hoogetboom e.a., 2014). Aangezien verder geen melding wordt gedaan van een vestiging, betreft het waarschijnlijk een waarneming van een zwervend exemplaar. Gezien de vestiging van boommarter in o.a. het Robbenoordbos is het niet geheel onwaarschijnlijk dat in de toekomst een vestiging in de bosgebieden van De Weelen en het Streekbos zich boommarter zal vestigen.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland. Echter is het mogelijk dat in de toekomst soorten als bever en otter worden waargenomen in het gebied. Beide soorten komen verspreid voor in de Flevopolder en de eerste bever is reeds langs de houtribdijk bij Enkhuizen waargenomen. Aangezien het Streekbos waterrijk is en deels geschikt leefgebied vormt voor bijvoorbeeld bever, is het mogelijk dat genoemde soorten, bij verdere uitbreiding van de populatie in de Flevopolder, ook in het Streekbos worden aangetroffen.

➤ Amfibieën

Ook met betrekking tot amfibieën vormt het Streekbos geschikt leefgebied. Met name de kleine wateren en het afgesloten slootsysteem en poelen in het ecoterrein, vormen hierbij geschikt voorplantingsgebied voor een algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Er geen verspreidingsgegevens bekend van andere zwaar beschermde soorten in dit deel van West-Friesland. Overige beschermde soorten (vissen, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het Streekbos.

2.7 Haven Wijdenes

Haven Wijdenes betreft een klein recreatieterrein gelegen aan de rand van het Markermeer, ten oosten van Hoorn. Aan de Zuiderdijk ter hoogte van Wijdenens, is het parkeerterrein voor dit gebied aanwezig en is omzoomd door een lage, vrij recent

aangelegde haag van Spaanse aak. Vanaf het Markermeer kan een kleine vluchthaven worden ingevaren. Bij de ingang een strekdam van stortsteen aanwezig en aan de dijkzijde bevindt zich een aanlegsteiger voor de pleziervaart. Verder bestaat het terrein uit ligweides en een klein strandje naast de havenmond. Met uitzondering van drie grote populieren is er op het terrein geen opgaande beplanting aanwezig.

Gebiedsbescherming

De Vooroever is gelegen aan Natura 2000 gebied Het Markermeer & IJmeer. Geen van de terreindelen zijn onderdeel van het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer (figuur 9). Het Markermeer is tevens aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) “grote wateren”, waarvan het haventje en de havenmond eveneens deel van uitmaken. Andere delen van het recreatieterrein zijn niet aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN).

Van een aangewezen natuurverbinding of de ligging in een weidevogelleefgebied is geen sprake.

Figuur 9. Haven Wijdenes (links) en rechts de ligging aan het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer (gearceerde vlakken)

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein Haven Wijdenes zijn enkele beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren, amfibieën en vissen.

➤ Broedvogels

De betreffende bomen vormen mogelijk een broedlocatie voor enkele zangvogels van park en bos. In betreffende bomen zijn geen nesten van kraaiachtigen of eventueel roofvogels aangetroffen. Jaarrond beschermde nestlocaties van roofvogels of uilen zijn niet aanwezig op het recreatieterrein. Tevens ontbreekt bebouwing op het terrein, waardoor ook nestlocaties van gebouw bewonende jaarrond beschermde vogelsoorten zijn uitgesloten. Langs de dijk aan het Markermeer kunnen mogelijk nog enkele rietvogels of grondbroeders zoals wilde eend of meerkooi worden verwacht. Gezien het recreatief gebruik van het gebied gaat het hierbij hooguit om een enkele nestlocatie.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand

van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis. De grotendeels afwezigheid van een opgaande beplanting maakt het gebied beperkt geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen.

De aanwezige bomen betreffen drie vrij grote populieren. Boomholten zijn niet aangetroffen, waardoor vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen niet aanwezig zijn op Haven Wijdenes.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Binnen Haven Wijdenes kan worden verwacht dat het gebied het leefgebied vormt voor enkele algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, veldmuis en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn in de omgeving van Haven Wijdenes. Voor geen van deze soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten “nationaal” beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. In de meer extensief beheerde randen van het gebied is het mogelijk dat (één van) genoemde kleine marterachtigen voorkomen en een verblijfplaats hebben.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland. Echter is het mogelijk dat in de toekomst soorten als bever en otter aan het Markermeer worden waargenomen. Beide soorten komen verspreid voor in de Flevopolder en de eerste bever is reeds langs de houtribdijk bij Enkhuizen waargenomen. Bij Haven Wijdenes ontbreekt echter geschikt leefgebied voor genoemde soorten, waardoor een toekomstige vestiging op dit terrein onwaarschijnlijk is.

➤ Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën vormt de Vooroever in beperkte mate geschikt leefgebied. Alleen de dijsloot op het terrein vormt hierbij geschikt voorplantingsgebied voor een algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Met uitzondering van enkele beschermde vissoorten die in het Markermeer voorkomen, zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van andere zwaar beschermde soorten in dit deel van West-Friesland. Met betrekking tot vissen is bekend dat in het Markermeer houting voorkomt. De houting leeft in scholen in het open water en trekt in het voorjaar de rivieren op om zich voort te planten. Haven Wijdenes is waarschijnlijk niet van betekenis voor de houting.

Overige beschermde soorten (flora, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

2.8 Uiterdijk

Uiterdijk betreft een klein buitendijks recreatieterrein gelegen aan de rand van het Markermeer, ten oosten van Hoorn. Aan de Zuiderdijk ter hoogte van Schellinkhout, is het parkeerterrein voor dit gebied aanwezig. Langs de op- en afrit zijn enkele bomen/struiken aanwezig, verder bestaat het terrein uit open grasvelden. Aan het Markermeer is op twee plaatsen een strandje gecreëerd. De verdere oeverzone langs het Markermeer bestaat uit stortsteen. Het terrein wordt middels een smalle dijsloot gescheiden van het dijklichaam en is op twee plaatsen via een trappetje te bereiken. Het terrein bestaat voornamelijk uit (lig)weides en bevat een klein vluchthaventje aan de zuidzijde van het terrein.

Gebiedsbescherming

De Vooroevers is gelegen aan Natura 2000 gebied Het Markermeer & IJmeer. Met uitzondering van het vluchthaventje, zijn geen van de terreindelen onderdeel van het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer (figuur 10). Het Markermeer is tevens aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN) "grote wateren". Het recreatieterrein zelf is niet aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN), maar wel als onderdeel van weidevogelleefgebied (figuur 10).

Van een aangewezen natuurverbinding op het terrein is geen sprake.

Figuur 10. Uiterdijk (links) en rechts de ligging aan het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer (gearceerde vlakken) en het weidevogelleefgebied (lichtgroene vlakken)

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein Haven Wijdenes zijn enkele beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren, amfibieën en vissen.

➤ Broedvogels

Gezien het intensieve maaibeheer en het nagenoeg ontbreken van een opgaande beplanting, vormt het terrein naar alle waarschijnlijkheid een beperkt broedgebied voor vogels. Jaarrond beschermde nestlocaties zijn vanwege het ontbreken van geschikte bebouwing en bomen, dan ook niet aanwezig op het terrein.

Langs de dijk aan het Markermeer kunnen mogelijk nog enkele rietvogels of grondbroeders zoals wilde eend of meerkoet worden verwacht. Gezien het recreatief gebruik van het gebied gaat het hierbij hooguit om een enkele nestlocatie.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis. De grotendeels afwezigheid van een opgaande beplanting maakt het gebied beperkt geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen.

Vanwege het ontbreken van geschikte bebouwing en bomen op het terrein, kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen worden uitgesloten.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Van Uiterdijk kan worden verwacht dat het een leefgebied vormt voor enkele algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, veldmuis en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn in de omgeving van Uiterdijk worden verwacht. Gezien het intensieve maaibeheer en het ontbreken van een opgaande beplanting ontbreekt geschikt leefgebied voor deze soorten. Mogelijk dat de verruigde randzones langs de stortstenen oevers onderdeel vormt van het leefgebied en dat holtes tussen de stenen als (tijdelijke) verblijfplaats worden gebruikt. Voor genoemde marterachtigen geldt de bovengenoemde vrijstelling niet. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten “nationaal” beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland. Echter is het mogelijk dat in de toekomst soorten als bever en otter aan het Markermeer worden waargenomen. Beide soorten komen verspreid voor in de Flevopolder en de eerste bever is reeds langs de houtribdijk bij Enkhuizen waargenomen. Bij Uiterdijk ontbreekt echter geschikt leefgebied voor genoemde soorten, waardoor een toekomstige vestiging op dit terrein onwaarschijnlijk is.

➤ Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën vormt Uiterdijk in beperkte mate geschikt leefgebied. Alleen de dijksloot op het terrein vormt hierbij geschikt voorplantingsgebied voor een algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Met uitzondering houting en ringslang zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van andere zwaar beschermde soorten in dit deel van West-Friesland. Met betrekking tot de houting, is het bekend dat deze in het Markermeer voorkomt. De houting leeft in scholen in het open water en trekt in het voorjaar de rivieren op om zich voort te planten. Het recreatieterrein Uiterdijk is waarschijnlijk niet van betekenis voor deze soort.

Ringslang is pas vrij recent bekend (vanaf 2015) in het betreffende uurhok. De verspreiding van ringslang vindt plaats via de Markermeerdijk en de soort heeft zich nu sinds enkele jaren weten te vestigen ten oosten van Hoorn. Het is dan ook mogelijk dat ringslang wordt waargenomen op Uiterdijk. Geschikt voortplantings- of overwinteringsplaatsen zoals dikke strooisellagen, compost- of riethoppen, zijn op Uiterdijk niet aanwezig en vormt dan ook uitsluitend geschikt zomerhabitat/jachtgebied.

Overige beschermde soorten (flora, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

2.9 De Hulk

De Hulk betreft een recreatieterrein gelegen aan de binnenzijde van de IJsselmeerdijk ter hoogte van de Hoornse Hop, ten zuidwesten van Hoorn. Het gebied wordt aan meerdere zijden ontsloten en is voorzien van parkeerplaatsen aan zowel de Zesstedenweg als aan de IJsselmeerdijk. Het deel aan de IJsselmeerdijk, wordt echter gescheiden van de rest door de spoorverbinding Hoorn-Purmerend.

De Hulk is een waterrijk recreatiegebied met verschillende bosvakken, grasstroken, weides, eilanden en rietruigtes. Hier door heen ligt een netwerk aan wandel- en fietspaden. Verder kan er worden gevaren en gevestigd. De bosvakken bestaan uit een loofhoutopstand, de weides in het gebied kennen een extensief maaibeheer (klepelen) en de rietpercelen kennen geen actief beheer waardoor verruiging en opslag van jonge bomen optreedt. Het zuidelijk deel van het terrein, tussen het spoor en de Zesstedenweg, is aangewezen als hondenlosloopgebied.

Figuur 11. Recreatieterrein De Hulk (links) en rechts de ligging nabij het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer (gearceerde vlak) en de aanwijzing als NNN (groene vlakken)

Gebiedsbescherming

De Hulk is gelegen nabij Natura 2000 gebied Het Markermeer & IJmeer. Geen van de terreindelen zijn echter onderdeel van dit Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer (figuur 11). De Hulk is deels aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en kruist een aangewezen natuurverbinding, als te behouden landschapslint, het zuidelijk deel van het terrein.

Van een ligging in een weidevogelleefgebied is geen sprake

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein De Hulk zijn een aantal beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren, ringslang en amfibieën.

➤ Flora

Gezien de aanwezige terreintypen en het overwegende (maai)beheer (klepelen), wordt niet verwacht dat beschermde plantensoorten voorkomen in De Hulk. Met uitzondering van Muurbloem, zijn er ook geen recente waarnemingen bekend van zwaar beschermde planten in de omgeving van De Hulk. Muurbloem is o.a. een soort van sterk verweerde, met zachte kalkspecie gevoegde muren. Gezien de standplaatseisen, wordt niet verwacht dat Muurbloem op De Hulk voorkomt, maar dat de waarneming in het betreffende uurhok afkomstig is uit de oude binnenstad van Hoorn.

Een andere beschermde plantensoort die voorkomt in de omgeving van de Hulk (het uurhok ten zuiden van De Hulk) is ruw Parelzaad. Dit is een soort van extensieve beheerde (graan)akkers, ruderaal terreinen (bermen en slootkanten) en langs spoorwegen. Gezien het (klepel) beheer op de Hulk wordt niet verwacht dat de soort hier voorkomt, maar kan wellicht worden aangetroffen langs de spoorlijn door het gebied.

➤ Broedvogels

De aanwezige bosvakken vormen het broedgebied van verschillende soorten zangvogels van park en bos. In de grotere bosvakken en door recreanten extensiever gebruikte terreindelen, is het mogelijk dat jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels en/of uilen aanwezig zijn. In de (oudere) bomen kunnen jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig zijn van soorten als sperwer, boomvalk, havik, buizerd en ransuil. Tevens bevindt zich nabij de parkeerplaats aan de IJsselmeerdijk een roestplaats van ransuil.

De Hulk betreft een water rijk gebied met eilanden en perceeltjes met overjarige riet. De aanwezige oever- en rietvegetaties langs de wateren vormen geschikt broedgebied voor allerlei riet- en watervogels zoals rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterral, fuut, wilde eend, kraakeend, kuifeend en meerkoet. In steile oeverzones is het tevens mogelijk dat ijsvogel tot broeden komt.

Binnen De Hulk worden met uitzondering van genoemde roofvogels en ransuil geen andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals kerkuil, steenuil, huismus of gierzwaluw verwacht. Hiervoor ontbreekt geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis. De aanwezigheid van bomen, singels en bosschages en de afwezigheid van (straat)verlichting, maakt het gebied geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen. Op het terrein en in de bosvakken zijn reeds wat oudere bomen aanwezig,

waardoor het mogelijk is dat voldoende diepe boomholtes aanwezig zijn, geschikt als vaste rust- en verblijfplaatsen voor soorten als watervleermuis, grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis.

Andere verblijfplaatsen van vleermuizen worden binnen De Hulk niet verwacht, aangezien hiervoor geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied ontbreekt.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Van De Hulk kan worden verwacht dat het een leefgebied vormt voor enkele algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, bosmuis, veldmuis, konijn, haas en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn en noordse woelmuis in de De Hulk worden verwacht. Voor genoemde soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling niet. Met name de verruigde randzones, rietpercelen en bosvakken vormen een belangrijk onderdeel van het leefgebied van kleine marterachtigen. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten “nationaal” beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield.

Noordse woelmuis is zwaar beschermde soort en komt hoofdzakelijk voor in moeras- en rietvegetaties. De aanwezige rietlandpercelen en eilandjes in De Hulk vormen dan ook geschikt leefgebied. Echter zijn de aangegeven waarnemingen in het gebied afkomstig uit de periode 1989-1999. Meer recente gegevens zijn niet bekend en mogelijk zijn de rietpercelen minder geschikt geworden door toenemende bosvorming. Verder komt ook waterspitsmuis voor in soortgelijk habitat als noordse woelmuis en is o.a. bekend uit het uurhok ten zuiden van De Hulk. Gezien de aanwezige rietruigtes is het mogelijk dat beide soorten, in beperkte mate (nog) voorkomen in De Hulk.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland.

➤ Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën vormt de Hulk geschikt leefgebied. Met name de kleinere waterelementen vormen hierbij geschikt voorplantingsgebied voor algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is het voorkomen van de strikt beschermde soort rugstreeppad (tabel 3) bekend uit de veenweidegebieden ten westen en zuidwesten van Hoorn (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Echter ontbreekt in De Hulk geschikt leefgebied voor deze soort. De rugstreeppad is een zogeheten pionierssoort en komt als zodanig voor in gebieden met een open, vergraven of zanderig karakter. Geschikte voortplantingswateren van rugstreeppad bestaan uit ondiepe, bij voorkeur tijdelijke wateren, waarin predatie van eieren en larven veel lager is. Gezien de aanwezige terreinomstandigheden wordt niet verwacht dat rugstreeppad voorkomt op het recreatieterrein van De Hulk.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Met uitzondering van ringslang zijn er geen verspreidingsgegevens bekend van andere zwaar beschermde soorten in de omgeving van de Hulk. Sinds 2014 is de aanwezigheid van ringslang bekend in de uurhokken ten zuiden van Hoorn. De verspreiding van ringslang vindt plaats via de Markermeerdijk en de soort heeft zich nu sinds enkele jaren ook weten te vestigen ten oosten van Hoorn. Het is dan ook mogelijk dat ringslang wordt waargenomen op De Hulk. Met name de overjarige rietoevers en rietruigtes in De Hulk vormen een geschikte leefgebied en bieden wellicht mogelijkheden tot voortplanting van de soort. De spoorlijn en andere hogere delen rond omliggende erven, vormen een mogelijkheid tot overwintering van de soort in en rondom het gebied.

Overige beschermde soorten (dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

2.10 De Leijen

De Leijen betreft een voormalige zandwinplas, welke eind jaren '60 is ingericht als recreatiegebied. Het is gelegen tussen Heerhugowaard en Hensbroek en bestaat uit een zwemplas omzoomd door bomen en bosschages. Het terrein is bereikbaar via de parkeerplaats aan de Gemaalweg ten zuiden van het terrein en via camping de Leijen aan de Noordzijde. Bij de parkeerplaats aan de zuidzijde van het terrein is een klein gebouw met sanitaire voorzieningen aanwezig.

Rondom de plas loopt een wandelpad en middels een bruggetje is tevens een klein eiland in de plas bereikbaar. Rondom de plas zijn verder rietkragen, beschutte strandjes en ligweides aanwezig. De bomen en bosschages rondom het gebied bestaan uit een inheemse loofhoutbeplanting.

Figuur 12. Recreatieterrein De Leijen (links) en rechts de ligging buiten weidevogelleefgebied, NNN, etc.

Gebiedsbescherming

De Leijen is niet gelegen aan of in een Natura 2000 gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied betreft Eilandspolder. De minimale afstand vanaf de projectlocatie tot aan de rand van dit Natura 2000 gebied bedraagt ca. 6,2 kilometer.

Van een aanwijzing als (onderdeel van) NNN, een weidevogelleefgebied of een natuurverbinding is geen sprake (figuur 12).

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein De Leijen zijn enkele beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren en amfibieën.

➤ Broedvogels

De aanwezige bosvakken vormen het broedgebied van verschillende soorten zangvogels van park en bos. In oudere bomen is het mogelijk dat jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels en/of uilen aanwezig zijn. Hierin kunnen jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig zijn van soorten als sperwer, boomvalk, havik, buizerd en ransuil.

Rond de waterplas zijn verschietlanden rietkragen en bosschages aanwezig. De aanwezige oever- en rietvegetaties langs de waterelementen vormen geschikt broedgebied voor enkele riet- en watervogels zoals rietgors, kleine karekiet, fuut, wilde eend en meerkoet.

Binnen De Leijen worden met uitzondering van genoemde roofvogels en ransuil geen andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals kerkuil, steenuil, huismus of gierzwaluw verwacht. Hiervoor ontbreekt geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis. De aanwezigheid van bomen en bosschages in combinatie met een waterplas en de afwezigheid van (straat)verlichting, maakt het gebied geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen. Op het terrein zijn reeds wat oudere bomen aanwezig, waardoor het mogelijk is dat voldoende diepe boomholtes aanwezig zijn, geschikt als vaste rust- en verblijfplaatsen voor soorten als watervleermuis, grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis. Verder zijn aan verschillende bomen op het terrein vleermuiskasten opgehangen, welke mogelijk een functie kunnen hebben als paar- en zomerverblijfplaats voor een aantal soorten.

Andere verblijfplaatsen van vleermuizen worden binnen De Leijen niet verwacht, aangezien hiervoor geschikte bebouwing binnen het recreatiegebied ontbreekt.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Van De Leijen kan worden verwacht dat het een leefgebied vormt voor enkele algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, bosmuis, veldmuis, konijn, haas en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing, hermelijn worden verwacht. Voor genoemde soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling niet. Met name de meer verruigde randzones, rietkragen en singels met een rijke ondergroei, vormen een belangrijk onderdeel van het leefgebied van kleine marterachtigen. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten “nationaal” beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland.

➤ Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën vormt de Leijen in beperkte mate geschikt leefgebied. Met name de slootjes rondom het terrein vormen hierbij geschikt voorplantingsgebied voor algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is het voorkomen van de strikt beschermde soort rugstreeppad (tabel 3) bekend het betreffende uurhok waarbinnen de Leijen valt (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Echter ontbreekt in De Leijen geschikt leefgebied voor deze soort. De rugstreeppad is een zogeheten pionierssoort en komt als zodanig voor in gebieden met een open, vergraven of zanderig karakter. Geschikte voortplantingswateren van rugstreeppad bestaan uit ondiepe, bij voorkeur tijdelijke wateren, waarin predatie van eieren en larven veel lager is. Gezien de aanwezige terreinomstandigheden wordt niet verwacht dat rugstreeppad voorkomt op het recreatieterrein de Leijen.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Van andere zwaar beschermde soorten zijn er geen verspreidingsgegevens bekend in de omgeving van de Leijen. Overige beschermde soorten (flora, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

2.11 Egboetswater

Het Egboetswater is een langgerekt natuur- / recreatiegebied aan de doorlopende watergang de Gouw en De Boxweide, ten westen van Wervershoof. De hoofdparkerplaats is gelegen aan de Vok Koomenweg te Hauwert. Hiervandaan ligt een fiets- en wandelpad naar het zuidwesten en sluiten aan op verschillende doodlopende weggetjes aan weerszijden van het water. Door de ligging aan de doorgaande hoogwatersloot is het tevens per boot bereikbaar. Het betreft een waterrijk gebied met enkele plassen, rietkragen en moeras. Verspreid over het terrein zijn verschillende bosvakken aanwezig. De bomen en bosschages bestaan uit een inheemse loofhoutbeplanting. Een vrij recent aangelegde waterberging is aan de zuidwestzijde van het Egboetswater toegevoegd. Dit betreft een meer open gebied met een waterplas en omliggende grasstroken. Graslanden binnen het Egboetswater zijn in agrarisch gebruik en worden begraasd met vee. De bermen en andere open plekken in het gebied kennen een extensief maaibeheer (klepelen).

Tevens is op het terrein het Natuurcentrum het Egboetje aanwezig en heeft het IVN een klein bosgedeelte op het terrein in beheer.

Gebiedsbescherming

Het Egboetswater is niet gelegen aan of in een Natura 2000 gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied betreft het IJsselmeer. De minimale afstand vanaf de projectlocatie tot aan de rand van dit Natura 2000 gebied bedraagt ca. 2,5 kilometer.

Het Egboetswater is grotendeels aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN), zie figuur 13.

Van een ligging in een weidevogelleefgebied of de aanwijzing van een natuurverbinding is geen sprake

Figuur 13. Recreatieterrein Egboetswater (links) en rechts de ligging in de NNN (groene vlakken)

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein het Egboetswater zijn enkele beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren en amfibieën.

➤ Broedvogels

De aanwezige bosvakken vormen het broedgebied van verschillende soorten zangvogels van park en bos. In oudere bomen is het mogelijk dat jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van roofvogels en/of uilen aanwezig zijn. Hierin kunnen jaarrond beschermde nestlocaties aanwezig zijn van soorten als sperwer, boomvalk, havik, buizerd en ransuil.

In het gebied zijn verschillende rietkragen, rietmoeras en moerasstruweel aanwezig. De aanwezige oever- en rietvegetaties langs de wateren vormen geschikt broedgebied voor riet- en watervogels zoals rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterral, fuut, wilde eend, meerkoet, kuifeend en krakeend.

Naast genoemde roofvogels en ransuil wordt niet verwacht dat andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats, zoals kerkuil, steenuil of gierzwaluw aanwezig zijn. Echter bevat het Natuurcentrum het Egboetje een pannendak, welke geschikt zou kunnen zijn als nestlocatie voor huismus. Verder is bekend dat steenuil voorkomt in de directe omgeving van het Egboetswater. Voor deze soort kan er vanuit worden gegaan dat deze een broedplaats heeft op een nabijgelegen boerenerf.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied hoofdzakelijk wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en meervleermuis. De aanwezigheid van bomen en bosschages in combinatie met een wateren en de afwezigheid van (straat)verlichting, maakt het gebied geschikt als jacht- en foerageergebied voor vleermuizen. Op het terrein en in de bosvakken zijn reeds

wat oudere bomen aanwezig, waardoor het mogelijk is dat voldoende diepe boomholtes aanwezig zijn, geschikt als vaste rust- en verblijfplaatsen voor soorten als watervleermuis, grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis.

Met uitzondering van Natuurcentrum het Egboetje ontbreekt bebouwing binnen het plangebied. Gezien de aanwezigheid van een pannendak en de houten gevelbetimmering, is het mogelijk dat het Egboetje een verblijfplaats vormt voor gebouw bewonende vleermuissoorten zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Van het Egboetswater kan worden verwacht dat het een leefgebied vormt voor enkele algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals huisspitsmuis, bosmuis, veldmuis, konijn, haas en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing en hermelijn in het Egboetswater worden verwacht. Voor genoemde soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling niet. Met name de verruigde randzones, rietuigtes en bosvakken vormen een belangrijk onderdeel van het leefgebied van kleine marterachtigen. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten “nationaal” beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland.

➤ Amfibieën

Met betrekking tot amfibieën vormt het Egboetswater geschikt leefgebied. Met name de kleinere waterelementen vormen hierbij geschikt voorplantingsgebied voor algemeen voorkomende amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Naast de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën, is het voorkomen van de strikt beschermde soort rugstreeppad (tabel 3) bekend uit de omgeving van Wervershoof (*Creemers & van Delft, 2009 en telmee.nl*). Echter ontbreekt in het Egboetswater grotendeels geschikt leefgebied voor deze soort. De rugstreeppad is een zogeheten pionierssoort en komt als zodanig voor in gebieden met een open, vergraven of zanderig karakter. Geschikte voortplantingswateren van rugstreeppad bestaan uit ondiepe, bij voorkeur tijdelijke wateren, waarin predatie van eieren en larven veel lager is. Mogelijk vormen delen van de waterberging door de aanwezigheid van ondieptes, geschikt voortplantingshabitat.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Van andere zwaar beschermde soorten zijn er geen verspreidingsgegevens bekend in de omgeving van het Egboetswater. Overige beschermde soorten (flora, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

2.12 Drachterveld

Het Drachterveld is een vrij recent gerealiseerde waterberging aan de noordoostzijde van Hoorn, ter hoogte van Oosterblokker. Het betreft een open gebied met brede watergangen, rietpercelen en laaggelegen, kruidenrijke graslandpercelen. De graslandpercelen worden begraasd door schapen. Met de inrichting van het gebied is een verhoging opgebracht in de vorm van een halve cirkel en fungeert als uitkijkpunt. Rondom en door het Drachterveld is een wandelpad aanwezig. Tevens is een fietspad langs het gebied aangelegd van Oosterblokker naar de fietsroute over het Wijzenddijkje. De bermen en andere open plekken in het gebied kennen een extensief maaibeheer (klepelen). Tevens is in de noordwesthoek van het terrein een oeverwaluwand gerealiseerd voor één van de rietpercelen.

Gebiedsbescherming

Het Drachterveld is niet gelegen aan of in een Natura 2000 gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied betreft het Markermeer & IJmeer. De minimale afstand vanaf de projectlocatie tot aan de rand van dit Natura 2000 gebied bedraagt ca. 4 kilometer. Het Drachterveld is niet aangewezen als (onderdeel van) het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en een natuurverbinding, of gelegen in weidevogelleefgebied.

Figuur 14. Recreatieterrein Drachterveld (rechts) en links de ligging buiten weidevogelleefgebied, NNN etc.

Soortbescherming

Binnen het recreatieterrein Drachterveld zijn enkele beschermde soorten te verwachten. Aan de hand van de aanwezige terreintypen betreft het hierbij voornamelijk broedvogels, vleermuizen, kleine (grondgebonden) zoogdieren en amfibieën.

➤ Broedvogels

In het gebied zijn verschillende rietpercelen en rietkragen aanwezig. De aanwezige oever- en rietvegetaties langs de wateren vormen geschikt broedgebied voor riet- en watervogels zoals rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterral, fuut, wilde eend, meerkoet, krakeend, knobbelzwaan en bruine kiekendief. De aanwezigheid van een oeverwaluwand heeft reeds resultaten opgeleverd, en in het voorjaar van 2017 waren 71 nestgaten bezet (*Noord-Hollands Dagblad*, 23 mei 2017).

Op de betreffende graslanden zullen, vanwege de lage ligging, naar verwachting verschillende weidevogels zoals kievit, scholekster, tureluur en wellicht ook grutto tot broeden kunnen komen.

Vanwege het ontbreken van een opgaand beplanting en bebouwing, zijn mogelijke jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels niet op het terrein aanwezig.

➤ Vleermuizen

Met betrekking tot vleermuizen kan er vanuit worden gegaan dat het gebied uitsluitend wordt gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen. Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens gaat het hierbij voornamelijk om soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis. Gezien de openheid van het gebied en het ontbreken van een opgaande beplanting, wordt niet verwacht dat het gebied een belangrijk onderdeel zal uitmaken van het leefgebied van vleermuizen. De betreffende waterelementen vormen wellicht een belangrijk onderdeel van het netwerk aan foerageergebieden van watervleermuis.

Van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen is geen sprake, aangezien bebouwing en (oude) bomen met holtes ontbreken op het terrein.

➤ Overige (grondgebonden)zoogdieren

Van het Drachterveld kan worden verwacht dat het een leefgebied vormt voor enkele algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zoals veldmuis, dwergmuis, konijn, haas en egel. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening of bestendig beheer. Echter blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming van toepassing.

Daarbij kunnen de zwaar beschermde soorten wezel, bunzing en hermelijn in het Drachterveld worden verwacht. Voor genoemde soorten geldt de bovengenoemde vrijstelling niet. Met name de rietpercelen vormen een belangrijk onderdeel van het leefgebied van kleine marterachtigen. Genoemde kleine marterachtigen betreffen zogeheten “nationaal” beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat hun vaste rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield.

Andere zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren komen niet voor in dit deel van West-Friesland.

➤ Amfibieën

Gezien het waterrijke gebied en de plas-drassituaties in de graslanden en rietpercelen vormt het Drachterveld geschikt leefgebied voor verschillende soorten amfibieën, zoals gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker. Binnen de Wet Natuurbescherming geldt voor deze soorten een vrijstelling in het kader van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer. Uiteraard blijft ook voor deze soorten de algemene zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming.

Andere in de Wet Natuurbescherming aangewezen beschermde amfibieën komen aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens (*Creemers & van Delft, 2009*) niet voor in dit deel van Noord-Holland.

➤ Overige beschermde soorten

Van andere zwaar beschermde soorten zijn er geen verspreidingsgegevens bekend in de omgeving van de het Drachterveld. Overige beschermde soorten (flora, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en andere ongewervelde) worden op grond van de huidige verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht binnen of in de omgeving van het recreatiegebied.

3. Voorwaarden Wet Natuurbescherming

Hieronder worden per gebied de voorwaarden en eisen beschreven ten aanzien van het beheer en onderhoud van de terreinen ten aanzien van beschermde soorten. In de meeste gevallen zal bij het regulier beheer en onderhoud gaan om algemene soorten, waarvoor een vrijstelling geldt ten aanzien van regulier beheer. Ten aanzien van deze algemeen voorkomende “beschermde” soorten zal dan ook eerst worden ingegaan op de algemene zorgplicht. Ook ten aanzien van algemene broedvogels in paragraaf twee zal worden ingegaan op de aanwegin. Vanaf paragraaf 3.2 wordt de gebiedskenmerken per terrein eruit gleicht en beschreven welke mogelijkheden er zijn om te handelen conform de Wet Natuurbescherming.

3.1 De algemene zorgplicht

De zorgplicht is in principe van toepassing op alle in het wild voorkomende beschermde dier- en plantensoorten. In het kader van het beheer en onderhoud gaat het voornamelijk om de soorten waarvoor binnen de Provincie Noord-Holland een vrijstelling is afgegeven ten aanzien van regulier beheer en ruimtelijke ingrepen. Het betreft hierbij een aantal algemeen voorkomende beschermde kleine zoogdieren en amfibieën, zie tabel 1.

Tabel 1. Soorten waarvoor een vrijstelling geldt in de Provincie Noord-Holland bij regulier beheer en ruimtelijke ingrepen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoogdieren		Amfibieën	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>		
Haas	<i>Lepus europeus</i>		
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>		
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>		
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>		
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>		
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>		
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>		
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>		
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>		
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>		

Voor deze soorten geldt een vrijstelling te aanzien van regulier beheer en ruimtelijke ontwikkelingen, maar hiervoor geldt wel de algehele zorgplicht zoals bedoeld in de Wet Natuurbescherming. Dit houdt in dat aanwezige dieren niet opzettelijk mogen worden verstoord of verontrust. In verband met de beheerwerkzaamheden in de terreinen van het recreatieschap kunnen de volgende richtlijnen worden aangehouden:

➤ *Wees bewust van de (mogelijke) aanwezigheid van dieren*

Genoemde algemene soorten kunnen bij allerlei werkzaamheden en verschillende momenten worden aangetroffen. Wees hiervan bewust! Zorg ervoor dat dieren zoveel mogelijk uit eigen beweging het werkterrein kunnen verlaten en voorkom dat dieren worden gedood door o.a. het (werk)verkeer.

➤ *Voorkom (onnodige) stress bij in de omgeving aanwezige dieren*

Verjaag of jaag niet onnodig dieren op met de uitvoering van de werkzaamheden. Dieren kunnen gewond raken aan de aanwezigheid machines en voertuigen en deze tot dichte afstand naderen. In het geval dat de aanwezigheid van een dier de werkzaamheden dusdanig belemmert, kan deze onder licht dwang van het terrein worden geleid. Blijf hierbij rustig en dwing het dier in een bepaalde richting waar geen werkzaamheden (meer) plaatsvinden.

➤ *Verplaatsen dieren*

Indien dieren niet uit eigen beweging het werkterrein verlaten, kunnen deze worden opgepakt en verplaatst naar een groenstructuur waar geen werkzaamheden (meer) plaatsvinden. Hierbij dient zorgvuldig met de dieren te worden omgegaan en stress-situaties zoveel mogelijk te voorkomen.

➤ *Voortplantingsplaatsen*

Voorkom zoveel mogelijk versturende werkzaamheden in de voortplantingsperiode (voorjaar en zomer) in terreindelen waar nesten, eieren of larven (kikkervisjes) van bedoelde diersoorten redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Indien het toch noodzakelijk is om werkzaamheden uit te voeren en eventuele nesten in dicht struikgewas, onder houtstapels, stenen of andere materialen worden aangetroffen, dienen deze in dat geval weer worden toegedekt en met rust gelaten worden totdat met enige zekerheid kan worden aangenomen dat het nest/verblijfplaats weer verlaten is.

Ook bij het schonen van sloten of andere werkzaamheden aan waterelementen dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van kikkerdril, eisnoeren en kikkervisjes. Bij constatering hiervan, dienen deze te worden ontzien bij de verdere werkzaamheden.

➤ *Winterverblijven*

Met werkzaamheden in de winter is het mogelijk dat dieren in winterslaap worden aangetroffen of worden verstoord. Denk hierbij aan kleine watersalamander of gewone pad die in dood hout of onder (een stapel) stenen zijn weggekropen. Tevens is het mogelijk dat egels in hun winternest tussen de dichte struiken of bosranden worden aangetroffen. In dat geval dienen deze winterverblijfplaatsen weer worden toegedekt en worden ontzien bij de verdere werkzaamheden.

Andere amfibieën (bruine kikker, meerkikker en bastaardkikker) verblijven gedurende de winter ook in de slootbodem en zijn dan in totale winterrust. Met betrekking tot amfibieën is aan te bevelen om sloten of andere waterelementen te schonen buiten de voortplantingsperiode (april t/m augustus) en buiten de periode van winterslaap (november t/m maart).

3.2 Algemene broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Wet Natuurbescherming een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden. In het kader van de Wet Natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum.

Doorgaans gaat het hierbij om de periode van 15 maart t/m 15 juli, maar kan eerder beginnen dan wel later eindigen afhankelijk van de soort en weersomstandigheden.

Met het groenbeheer in het broedseizoen dient dan ook te allen tijde rekening te worden gehouden met eventuele broedvogels.

- Indien snoeiwerkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden, dient vooraf te worden gecontroleerd of broedvogels aanwezig zijn in de te snoeien bomen, struiken of hagen. Hierbij is het mogelijk dat tot laat in de zomer nog nesten (met jongen) worden aangetroffen in verband met een laat broedseizoen of een 2^e, 3^e dan wel 4^e legsel.

Ook bij maaiwerkzaamheden is het mogelijk dat broedvogels worden verstoord. Dit geldt met name voor meer extensief beheerde terreindelen waar voldoende dekking door hoog gras of rietvegetaties aanwezig zijn. Bij grote(re) open terreinen (weides) zal het hierbij voornamelijk gaan om eventuele weidevogels, langs struikgewas of rietruigtes kunnen ook andere grondbroeders worden verwacht zoals meerkoet, fazant en patrijs. Ook bij het maaien van slootkanten en oeverzones, kunnen nog tot vrij laat in de zomer broedende vogels als wilde eend, meerkoet, maar ook rietvogels als rietzanger en klein karekiet aanwezig zijn. Tevens is het mogelijk dat vogels met (nog) niet vliegvlugge jongen worden aangetroffen.

- Bij het maaien van hoge vegetaties in de periode van 15 maart t/m 15 juli, dient vooraf te worden gecontroleerd of broedvogels dan wel vogels met jongen aanwezig zijn in de te maaien beplanting.

3.3 Vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust en verblijfplaats

Handelingen die een jaarrond beschermde vaste rust- of verblijfplaats van vogels verstoren, zijn niet toegestaan. Nestlocaties van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw worden gezien als jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats. Voor de verstoring van deze verblijfplaatsen en belangrijk leef- of foerageergebied is ook buiten het broedseizoen een ontheffing noodzakelijk.

Binnen een groot aantal terrein zijn soorten met een jaarrond beschermde rust- en verblijfplaats te verwachten. Het gaat hierbij veelal om soorten als sperwer, havik, buizerd, ransuil en boomvalk.

Beheer bos, bomen en bosschages

Met het beheer van bos, bomen en bosschages dient rekening te worden gehouden met vogelsoorten met een zogeheten jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats. Zoals de naam van dergelijk nestlocaties al doet uitwijzen, worden deze nestlocaties door de meeste soorten nagenoeg jaar rond gebruikt als nest- en verblijfplaats. Werkzaamheden zoals snoeien en dunnen kunnen in de verkeerde tijd leiden tot onnodige verstoring. Roofvogels en uilen beginnen doorgaans vroeger met broeden dan andere vogels. Aan het einde van de winter zijn de territoria doorgaans al ingenomen. De werkzaamheden in

de omgeving van roofvogelnesten zoals die van buizerd en sperwer dienen bij voorkeur in de periode oktober tot half februari plaats te vinden.

Met betrekking tot ransuil is het tevens van belang dat met de werkzaamheden in de winterperiode moet worden gelet op eventuele roestplaatsen. Roestplaatsen zijn bomen waarin uilen gedurende de dag bij elkaar (soms wel 10 tot 15 vogels) verblijven om te rusten. Het betreft in de meeste gevallen wintergroene bomen, maar is zeker niet de regel. Loofhoutsoorten met een dichte kruin kunnen ook worden gebruikt. Dergelijke rustplaatsen worden ook gezien als jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfloccaties, aangezien de uilen hier iedere winter weer terugkeren. Kap van dergelijke bomen is dan ook ontheffingsplichtig.

De aanwezigheid van uilen wordt vaak verraden door de aanwezigheid van vele braakballen rondom de stam.

Figuur 15. Voorbeeld van een bijzondere nestboom (buiserd/havik)

Met betrekking tot vogelsoorten met een vaste rust- en verblijfplaats is tevens de functionele leefomgeving beschermd. Voor de functionaliteit van de nestlocatie in relatie tot onderhoudswerkzaamheden (kap van bomen) zijn de volgende voorwaarden van toepassing:

- Bijzondere nestbomen worden niet geveld.
- Bomen die direct naast een bijzondere nestboom staan worden gespaard om te voorkomen dat een bijzondere nestboom vrij komt te staan.
- In de periode 15 maart tot 15 juli worden geen vellingswerkzaamheden uitgevoerd binnen een afstand van 50 meter² vanaf een bijzondere nestboom.
- Bij vellingen in de nabije omgeving van een bijzondere nestboom is de velrichting altijd van deze boom afgewend.

3.4 Kleine marterachtigen

Op de meest terrein van het recreatieschap kunnen de kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en/of wezel worden verwacht, Binnen de Provincie Noord-Holland hebben deze

² Bron: Gedragscode bosbeheer 2010 - 2015

soorten een beschermde status en betreffen zogeheten “nationaal” beschermde soorten, wat inhoudt dat deze niet mogen worden gedood of verwond en dat rust- en verblijfplaatsen niet opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield.

Verblijfplaatsen of nesten van bedoelde kleine marterachtigen worden gevonden in (oude) holen van andere zoogdieren (muizen, mollen, ratten, konijnen), takken- en steenhopen, dichte vegetaties met een dikke strooisellaag en holle bomen (stamvoet). Het opruimen of verwijderen van dergelijke elementen, kunnen dan ook leiden tot verstoring van nesten of verblijfplaatsen van kleine marterachtigen. Hiervoor kunnen grofweg de volgende richtlijnen worden aangehouden:

- Verstorende werkzaamheden dienen dan ook plaats te vinden buiten de gevoelige periode van voortplanting.
- Van belang is dat voldoende schuil- en nestgelegenheid in het terrein beschikbaar blijven.
- Handhaven ondergroei langs bosschages, singels en bosranden gedurende de gevoelige periode van voortplanting (maart t/m september).
- Handhaven ruigtekruiden en/of rietvegetaties gedurende de gevoelige periode van voortplanting (maart t/m september).
- Handhaven van holle bomen / stamvoeten in terreinen; bij gevaarlijke situaties de boom op hoogte afzagen / kandelabereren zodat de holle delen beschikbaar (en droog) kunnen blijven als verblijfplaats voor kleine marterachtigen.

Indien terreindelen op grote schaal worden opgeruimd of heringericht is nader onderzoek naar het voorkomen van kleine marterachtigen noodzakelijk, zodat bepaald kan worden wat het effect van de beoogde werkzaamheden kan zijn op het voorkomen van bunzing, wezel of hermelijn. Indien noodzakelijk zal een ontheffing voor genoemde soorten en het eventueel verwijderen van verblijfplaatsen moeten worden aangevraagd.

3.5 Vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de recreatieterreinen van het Recreatieschap West-Friesland komen voornamelijk voor in bomen. Gezien de gemiddelde leeftijd van de bomen zal het hierbij voornamelijk gaan om:

- Zomerverblijfplaats watervleermuis
- Zomerverblijfplaats grootoorvleermuis
- (paar)verblijfplaats ruige dwergvleermuis

Bomen die een verblijfplaats vormen voor vleermuizen worden gezien als vaste rust- en verblijfplaats. Het verwijderen van deze bomen is ontheffingsplichtig en mag dan ook niet zonder meer plaatsvinden. Ook andere werkzaamheden of plannen die effect (kunnen) hebben op het functioneren van verblijfplaatsen van vleermuizen zijn ontheffingsplichtig en moeten worden getoetst aan de Wet Natuurbescherming. Voorbeelden hiervan zijn het aanbrengen van straatverlichting of het organiseren van een festival in de actieve periode van vleermuizen.

Beheer bos, bomen en bosschages

Met betrekking tot onderhoudswerkzaamheden zoals dunnen en snoeien aan bomen, bos en bosschages kunnen voorwaarden worden gesteld ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen. Vleermuisverblijfplaatsen in bomen bestaan veelal uit boomholtes, maar ook lengte scheuren of loszittend schors vormen potentieel geschikte verblijfplaatsen. Indien het vermoeden bestaat dat bij te kappen bomen vleermuisverblijfplaatsen aanwezig (kunnen) zijn, dien een nader onderzoek naar het gebruik van de mogelijke

verblijfplaatsen te worden ingesteld, indien de boom (om bijvoorbeeld veiligheidsredenen) niet behouden kan blijven. Een vleermuisonderzoek gericht op de functie van verblijfplaatsen, dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuis-inventarisaties (*Vleermuisvakberaad NGB & Zoogdiervereniging, maart 2017*). Aan de hand van de uitkomsten van het vleermuisonderzoek zal worden beoordeeld of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet Natuurbescherming aan de orde is.

Ten behoeve van vleermuisverblijfplaatsen kunnen de volgende aandachtspunten worden aangehouden:

- Bomen met holten geschikt als vleermuisverblijfplaats worden niet geveld.
- Wanneer in de periode 15 maart tot 15 juli vellings- en sleepwerkzaamheden worden uitgevoerd in de buurt van een boom waarvan bekend is dat die dient als vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen, wordt een afstand van 25 meter³ van die boom aangehouden om de kans op verstoring van de rust- of verblijfplaats of verontrusting van de betreffende dieren tot een minimum te beperken.
- De velrichting is altijd van een boom met verblijfplaats afgewend.

➤ *Boomholtes en algemene veiligheid*

Indien vanwege veiligheidsredenen (toch) oude bomen met (mogelijke) verblijfplaatsen moeten worden gekapt, dient evengoed een ontheffing te worden verkregen. Bij acute veiligheidsproblemen is het (in overleg met een ecooloog of ter zake kundige) mogelijk om de boom in eerste instantie te kandelabereren, zodat de eventuele verblijfplaats in tact blijft en nader onderzoek kan plaatsvinden.

Ter compensatie vleermuizenkasten worden aangebracht aan bomen. Uiteraard moet vooraf aan de kap zijn vastgesteld dat er geen vleermuizen meer aanwezigheid zijn in de te kappen boom.

- Vleermuiskasten geen optimaal compensatiemiddel

Een opmerking hierbij is dat niet iedere soort even gemakkelijk gebruik maakt van vleermuiskasten. Daarbij worden vleermuiskasten zelden gebruikt als kraamverblijfplaats.

Algemeen worden gesteld dat met bosbeheer ten gunste van vleermuizen, eventuele verblijfplaatsen in bomen dienen te worden veiliggesteld. Beheer van bos en bomen dient zich dan ook te richten op behoud van oude bomen en boomholtes, en eventueel op het ontstaan van boomholtes. Andere zaken waarmee rekening moet worden gehouden zijn:

- Het voorkomen van verstoring (licht).
- Gebruik geen pesticiden.
- Behoud oude bomen / sparen van een deel van de oude bomen bij boskap.
- Behoud van rechtopstaande dode bomen

3.6 Beschermde houtopstanden

Ook de voormalige boswet is sinds 1 januari 2017 onderdeel geworden van de Wet Natuurbescherming. Voor het vellen van opstanden groter dan 10 are of het verwijderen van bomenrijen van meer dan 20 bomen, buiten de bebouwde kom⁴ van gemeenten, dient dit vooraf te worden gemeld bij het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland / RUD Noord-Holland Noord).

³ Bron: Gedragscode bosbeheer 2010 - 2015

⁴ De begrenzing van de bebouwde kom zoals vastgesteld door het college als "bebouwde kom Boswet"

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan is er meestal ook sprake van de herplant-plicht en dienen de bomen op dezelfde grond opnieuw te worden aangeplant.

In de volgende situaties is het kappen van bomen niet meldingsplichtig:

- binnen de bebouwde kom
- erven en tuinen
- fruitbomen en windschermen langs boomgaarden
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande beplantingen langs (water)wegen (alleen als deze niet geknot zijn);
- uit populieren of wilgen bestaande beplantingen in één rij langs landbouwgronden (alleen als deze niet geknot zijn)
- naaldbomen, bedoeld als kerstbomen, als deze niet ouder zijn dan twintig jaar
- het dunnen van een houtopstand

De kapmelding kan worden gedaan bij de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland (www.rudnhn.nl). Circa zes weken nadat de provincie/RUD NHN uw kapmelding heeft ontvangen, mag het bos of de bomenrij worden gekapt. De RUD NHN beoordeelt de melding en houdt toezicht.

Binnen één jaar na melding zijn de kapwerkzaamheden gestart. Binnen drie jaar na de kap heeft de herplant plaatsgevonden op dezelfde grond waar gekapt is. De herplant dient bij voorkeur te worden uitgevoerd door middel van natuurlijke verjonging. In bepaalde gevallen kan compensatie van de herplant of een ontheffing van de wachtverplichting worden aangevraagd. In uitzonderlijke gevallen kunnen gedeputeerde staten een kapverbod opleggen ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

4. Conclusies per gebied

Hieronder worden de conclusies weergegeven ten aanzien van zowel het onderdeel soortbescherming als gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming. Stapsgewijs wordt aangegeven welke vervolgstappen noodzakelijk zijn en of een vergunnings- dan wel een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is.

4.1 Vooroever Vlietsingel

Binnen de vooroever Vlietsingel kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. Beschermde soorten zullen zich met name ophouden in het zuidelijke terreindeel, waar rietruigtes, bosschages en singels aanwezig zijn. Voor de Vooroever Vlietsingel gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats van vogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Verblijfplaatsen van vleermuizen (boomholten)
- kwabaal

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van kwabaal de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot de vooroever heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- bos, bomen, bosschages

Check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roofvogel- / uilennesten), vleermuizen (boomholten) en kleine marterachtigen (holle stamvoet/takkenhopen/dood hout etc.).

- ruigtekruiden en rietvegetaties

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

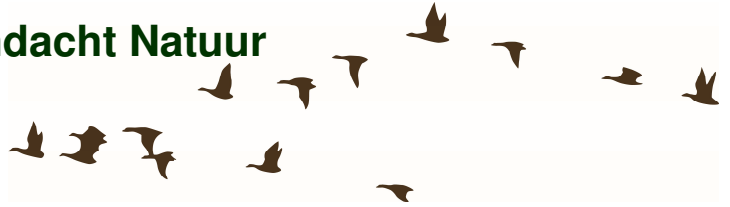
Kwabaal

Het voorkomen van de beschermde soort kwabaal heeft uitsluitend betrekking op oeverzones van stortsteen langs de IJsselmeerkust. Indien (onderhouds)werkzaamheden plaatsvinden aan het stortsteen of de waterbodem bij dergelijke oeverzones, is er mogelijk sprake van verstoring van kwabaal.

In welke mate kwabaal voorkomt in het IJsselmeer is niet duidelijk en of de oeverzones met stortsteen ter hoogte van Medemblik onderdeel uitmaken van het leefgebied of voortplantingsgebied. Indien grootschalige werkzaamheden zijn gepland, zoals bijstorten stenen of wel opspuiten zand voor de uitbreiding van stranden, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van kwabaal noodzakelijk. Aan de hand van het nader onderzoek zal moeten worden bepaald of een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming en/of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Voor (onderhouds)werkzaamheden boven de waterlijn, zijn geen aanvullende voorwaarden of nader onderzoek aan de orde.

Gebiedsbescherming

Met uitzondering van de opgespoten strook strand tussen de vooroever en de dam in het IJsselmeer, zijn er geen gebiedsdelen binnen de Vooroever aangewezen in het kader van

de gebiedsbescherming. Genoemde elementen liggen binnen de grenzen van het Natura 2000 gebied het IJsselmeer en zijn aangewezen als vogelrichtlijngebied.

Ten aanzien van het beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het Natura 2000 gebied. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen op de Vooroever wel een effect hebben op het Natura 2000 gebied en kunnen bestaan uit zowel directe als indirecte gevolgen. De directe gevolgen zijn gerelateerd aan de delen die binnen het Natura 2000 gebied het IJsselmeer liggen en kunnen bestaan uit:

- oeverwerkzaamheden (stortsteen)
- baggerwerkzaamheden
- wijziging gebruik opgespoten strand

Indirecte gevolgen kunnen bestaan uit:

- Het aanbrengen / wijzigen van kunstmatige verlichting
- Organiseren van (nieuwe) evenementen; verstoring door geluid en trillingen
- Herinrichting van gebiedsdelen; mechanische effecten, optische verstoring en verstoring door licht geluid en trillingen

Indien zich nieuwe ontwikkelingen voordoen of (grootschalige) wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, dient naast een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten ook de gevolgen voor het Natura 2000 gebied het IJsselmeer te worden getoetst. Indien zich negatieve effecten kunnen voordoen of worden verwacht, dient de toetsing te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

4.2 Vooroever Drogewijmersweg

Binnen de vooroever Drogewijmersweg kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. Beschermde soorten zullen zich met name ophouden in het noordelijke terreindeel, waar rietruigtes en bosschages aanwezig zijn. Voor de Vooroever Drogewijmersweg gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats van vogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Verblijfplaatsen van vleermuizen (boomholten)
- rugstreeppad
- kwabaal

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van kwabaal de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot de vooroever heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- bos, bomen, bosschages

Check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roefvogel- / uilennesten), vleermuizen (boomholten) en kleine marterachtigen (holle stamvoet/takkenhopen/dood hout etc.).

- ruigtekruiden en rietvegetaties

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Rugstreeppad

Mogelijke vormen de kleine poelen in het noordelijk deel van de vooroever het voortplantingshabitat voor rugstreeppad. Echter ontbreken op de locatie open, zanderige terreintypen waar de soort zich kan ingraven gedurende de dag. Met betrekking tot reguliere onderhoudswerkzaamheden, wordt niet verwacht dat rugstreeppadden of hun functioneel leefgebied worden verstoord. Echter dient met betrekking tot de waterelementen rekening worden gehouden met het voortplantingshabitat van rugstreeppad en andere amfibieën. Aangezien het afgesloten waterelementen betreft, is een jaarlijkse schouw niet aan de orde. Bij eventuele schoningswerkzaamheden van de poelen en waterelementen, is het noodzakelijk dat deze buiten de voortplantingsperiode van o.a. rugstreeppad (april t/m juli) plaatsvinden. Dit houdt in dat dergelijke werkzaamheden het beste kunnen plaatsvinden vanaf half augustus tot en met oktober (zie ook 3.1 De algemene zorgplicht).

Kwabaal

Het voorkomen van de beschermde soort kwabaal heeft uitsluitend betrekking op oeverzones van stortsteen langs de IJsselmeerkust. Indien onderhoudswerkzaamheden plaatsvinden aan het stortsteen of de waterbodem bij dergelijke oeverzones, is mogelijk sprake van verstoring van kwabaal.

In welke mate kwabaal voorkomt in het IJsselmeer en of de oeverzones met stortsteen ter hoogte van Medemblik onderdeel uitmaken van het leef- of voortplantingsgebied is niet duidelijk. Indien grootschalige werkzaamheden zijn gepland, zoals bijstorten stenen ofwel het opspuiten van zand ten behoeve van de uitbreiding van stranden, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van kwabaal noodzakelijk. Aan de hand van het nader onderzoek zal moeten worden bepaald of een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming en/of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Voor (onderhouds)werkzaamheden boven de waterlijn, zijn geen aanvullende voorwaarden of nader onderzoek aan de orde.

Gebiedsbescherming

Binnen de Vooroever Drogewijmersweg zijn er gebiedsdelen aangewezen als onderdeel van het Natura 2000 gebied en los daarvan ook in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De gebiedsdelen binnen het Natura 2000 gebied betreffen de losse dam en de laagte aan de buitenzijde van de Vooroever. Deze zijn aangewezen als onderdeel van het vogelrichtlijngebied.

Als onderdeel van het NNN, is een circa 35 meter brede strook van noord naar zuid in het gebied aangewezen. Hierbij bevatten enkele waterdelen het beheertype moeras, zie figuur 16. Voor gebieden met een aangewezen beheertype in het NNN is het in sommige gevallen mogelijk om beheersubsidie aan te vragen bij provincie; echter zijn gemeenschappelijke regelingen zoals recreatieschappen hiervan uitgesloten (bron: *Natuurbeheerplan 2018, provincie Noord-Holland*).

Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het Natura 2000 gebied en het NNN, aangezien deze tot doel hebben om de huidige natuurwaarden en recreatieve functies in stand te houden. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen op de Vooroever een effect hebben op het Natura 2000 gebied of van invloed zijn op het NNN. Met betrekking tot het Natura 2000 gebieden kunnen deze effecten bestaan uit zowel directe als indirecte verstoring. Binnen het NNN geldt uitsluitend dat directe effecten moeten worden getoetst.

De directe gevolgen zijn gerelateerd aan de delen die binnen het Natura 2000 gebied het IJsselmeer liggen en kunnen bestaan uit:

- oeverwerkzaamheden (stortsteen)
- baggerwerkzaamheden
- wijziging gebruik/beheer opgespoten terreindelen tussen vooroever en losse dam

Figuur 16. Aanwijzing NNN en beheertypen binnen de Vooroever Droge Wijmersweg

Indirecte gevolgen op het Natura 2000 gebied kunnen bestaan uit:

- Het aanbrengen / wijzigen van kunstmatige verlichting
- Organiseren van (nieuwe) evenementen; verstoring door geluid en trillingen
- Herinrichting van gebiedsdelen; mechanische effecten, optische verstoring, verstoring licht geluid en trillingen

Indien zich nieuwe ontwikkelingen voordoen of (grootschalige) wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, dient naast een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten ook de gevolgen voor het Natura 2000 gebied het IJsselmeer te worden getoetst. Indien zich negatieve effecten kunnen voordoen of worden verwacht, dient de toetsing te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

Indien het beheer, gebruik of de inrichting wijzigt binnen de delen aangewezen als NNN, dienen ook deze wijzigingen nader te worden getoetst. Wijzigingen binnen het NNN dienen, samen met de toetsing, te allen tijde worden voorgelegd aan het bevoegd gezag, de Provincie Noord-Holland.

4.3 Nesbos

Binnen het Nesbos kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. Voor het Nesbos gaat het hierbij (mogelijk) om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels

- Jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats van vogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Verblijfplaatsen van vleermuizen (boomholten)
- kwabaal

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van kwabaal de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot de vooroever heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- bos, bomen, bosschages

Check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roofvogel- / uilennesten), vleermuizen (boomholten) en kleine marterachtigen (holle stamvoet/takkenhopen/dood hout etc.).

Kwabaal

Het voorkomen van de beschermde soort kwabaal heeft uitsluitend betrekking op oeverzones van stortsteen langs de IJsselmeerkust. Indien onderhoudswerkzaamheden plaatsvinden aan het stortsteen of de waterbodem bij dergelijke oeverzones, is mogelijk sprake van verstoring van kwabaal.

In welke mate kwabaal voorkomt in het IJsselmeer en of de oeverzones met stortsteen ter hoogte van het Nesbos onderdeel uitmaken van het leef- of voortplantingsgebied is niet duidelijk. Indien grootschalige werkzaamheden zijn gepland, zoals bijstorten stenen ofwel het opspuiten van zand ten behoeve van de uitbreiding van het strand, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van kwabaal noodzakelijk. Aan de hand van het nader onderzoek zal moeten worden bepaald of een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming en/of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Voor (onderhouds)werkzaamheden boven de waterlijn, zijn geen aanvullende voorwaarden of nader onderzoek aan de orde.

Gebiedsbescherming

Binnen het Nesbos zijn er geen gebiedsdelen aangewezen als onderdeel van het Natura 2000 gebied het IJsselmeer, maar grenzen hier wel aan.

Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het Natura 2000 gebied, aangezien deze tot doel hebben om de huidige natuurwaarden en recreatieve functies in stand te houden. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen binnen het Nesbos een effect hebben op het Natura 2000 gebied. Aangezien terreindelen van het Nesbos niet zijn aangewezen als Natura 2000 gebied, zullen mogelijke effecten voornamelijk bestaan uit indirecte verstoring. Directe gevolgen zijn gerelateerd aan werkzaamheden aan de kade en oevers (stortsteen) langs aan het Natura 2000 gebied het IJsselmeer. Indirecte gevolgen op het Natura 2000 gebied kunnen bestaan uit:

- Het aanbrengen / wijzigen van kunstmatige verlichting
- Organiseren van (nieuwe) evenementen; verstoring door geluid en trillingen
- Herinrichting van gebiedsdelen; mechanische effecten, optische verstoring, verstoring licht geluid en trillingen

Indien zich nieuwe ontwikkelingen voordoen of (grootschalige) wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, dient naast een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten ook de gevolgen voor het Natura 2000 gebied het IJsselmeer te worden getoetst. Indien zich negatieve effecten kunnen voordoen of worden verwacht, dient de toetsing te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

Indien het beheer, gebruik of de inrichting wijzigt binnen de delen aangewezen als NNN, dienen ook deze wijzigingen nader te worden getoetst. Wijzigingen binnen het NNN dienen, samen met de toetsing, te allen tijde worden voorgelegd aan het bevoegd gezag, de Provincie Noord-Holland.

4.4 Vooroever Koopmanspolder

Binnen de vooroever Koopmanspolder kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. Beschermde soorten zullen met name worden verwacht in de meer extensieve gebruikte terreindelen, waar rietruigtes en bosschages aanwezig zijn. Voor de Vooroever Koopmanspolder gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats van vogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Verblijfplaatsen van vleermuizen (boomholten)
- kwabaal

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van kwabaal de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot de vooroever heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- bos, bomen, bosschages

Check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roofvogel- / uilennesten), vleermuizen (boomholten) en kleine marterachtigen (holle stamvoet/takkenhopen/dood hout etc.).

- ruigtekruiden en rietvegetaties

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Kwabaal

Het voorkomen van de beschermde soort kwabaal heeft uitsluitend betrekking op oeverzones van stortsteen langs de IJsselmeerkust. Indien onderhoudswerkzaamheden plaatsvinden aan het stortsteen of de waterbodem bij dergelijke oeverzones, is mogelijk sprake van verstoring van kwabaal.

In welke mate kwabaal voorkomt in het IJsselmeer en of de oeverzones met stortsteen ter hoogte van Wervershoof onderdeel uitmaken van het leef- of voortplantingsgebied is niet duidelijk. Indien grootschalige werkzaamheden zijn gepland, zoals bijstorten stenen ofwel het opspuiten van zand aan de IJsselmeerszijde ten behoeve van de het creëren van strand, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van kwabaal noodzakelijk. Aan de hand van het nader onderzoek zal moeten worden bepaald of een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming en/of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Voor (onderhouds) werkzaamheden boven de waterlijn, zijn geen aanvullende voorwaarden of nader onderzoek aan de orde.

Gebiedsbescherming

De Vooroever Koopmanspolder is in zijn geheel aangewezen als onderdeel van het Natura 2000 gebied Het IJsselmeer en opgenomen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit deel van het IJsselmeer is aangewezen als onderdeel van het vogelrichtlijngebied. Aan de noordzijde van Vooroever Koopmanspolder bevat een deel van het terrein het beheertype

rivier- en moeraslandschap, zie figuur 17. Voor gebieden met een aangewezen beheertype in het NNN is het in sommige gevallen mogelijk om beheersubsidie aan te vragen bij provincie; echter zijn gemeenschappelijke regelingen zoals recreatieschappen hiervan uitgesloten (bron: *Natuurbeheerplan 2018, provincie Noord-Holland*)

Figuur 17. Aanwijzing beheertypen binnen de Vooroever Koopmanspolder

Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het Natura 2000 gebied en het NNN, aangezien deze tot doel hebben om de huidige natuurwaarden en recreatieve functies in stand te houden. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen op de Vooroever een effect hebben op het Natura 2000 gebied Het IJsselmeer. Met betrekking tot het Natura 2000 gebieden kunnen deze effecten bestaan uit zowel directe als indirecte verstoring. Aangezien het totale gebied is aangewezen als onderdeel van het Natura 2000 gebied het IJsselmeer, zullen voor alle nieuwe ontwikkelingen of (grootschalige) wijzigingen met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, de gevolgen op het Natura 2000 gebied het IJsselmeer moeten worden getoetst. Indien zich negatieve effecten (kunnen) voordoen, dient de toetsing te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

4.5 Vooroever Andijk

Binnen de vooroever Andijk kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. Voor de Vooroever Andijk gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats van vogels

- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Verblijfplaatsen van vleermuizen (boomholten)
- kwabaal

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van kwabaal de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot de vooroever heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- bos, bomen, bosschages

Check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roofvogel- / uilennesten), vleermuizen (boomholten) en kleine marterachtigen (holle stamvoet/takkenhopen/dood hout etc.).

- ruigtekruiden en rietvegetaties (buitendijks)

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Kwabaal

Het voorkomen van de beschermde soort kwabaal heeft uitsluitend betrekking op oeverzones van stortsteen langs de IJsselmeerkust. Indien onderhoudswerkzaamheden plaatsvinden aan het stortsteen of de waterbodem bij dergelijke oeverzones, is mogelijk sprake van verstoring van kwabaal.

In welke mate kwabaal voorkomt in het IJsselmeer en of de oeverzones met stortsteen ter hoogte van Wervershoof-Andijk onderdeel uitmaken van het leef- of voortplantingsgebied is niet duidelijk. Indien grootschalige werkzaamheden zijn gepland, zoals bijstorten stenen ofwel het opspuiten van zand ten behoeve van de uitbreiding van stranden, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van kwabaal noodzakelijk. Aan de hand van het nader onderzoek zal moeten worden bepaald of een ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming en/of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Voor (onderhouds) werkzaamheden boven de waterlijn, zijn geen aanvullende voorwaarden of nader onderzoek aan de orde.

Gebiedsbescherming

Binnen Vooroever Andijk zijn met uitzondering van het opgespoten strandje, geen gebiedsdelen aangewezen als onderdeel van het Natura 2000 gebied het IJsselmeer, maar grenzen hier wel aan.

Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het Natura 2000 gebied, aangezien deze tot doel hebben om de huidige natuurwaarden en recreatieve functies in stand te houden. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen op de Vooroever een effect hebben op het Natura 2000 gebied. Aangezien terreindelen van de Vooroever niet zijn aangewezen als Natura 2000 gebied, zullen mogelijke effecten voornamelijk bestaan uit indirecte verstoring. Directe gevolgen zijn gerelateerd aan werkzaamheden aan het strand, de kades en oevers (stortsteen) langs het IJsselmeer. Indirecte gevolgen op het Natura 2000 gebied kunnen bestaan uit:

- Het aanbrengen / wijzigen van kunstmatige verlichting
- Organiseren van (nieuwe) evenementen; verstoring door geluid en trillingen
- Herinrichting van gebiedsdelen; mechanische effecten, optische verstoring, verstoring licht geluid en trillingen

Indien zich nieuwe ontwikkelingen voordoen of (grootschalige) wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, dient naast een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten ook de gevolgen voor het Natura 2000

gebied het IJsselmeer te worden getoetst. Indien zich negatieve effecten (kunnen) voordoen, dient de toetsing te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

4.6 Het Streekbos

Binnen het Streekbos kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. De zwaar beschermde soorten zullen met name worden verwacht in de meer extensief gebruikte terreindelen, waar rietruigtes en bosschages aanwezig zijn. Voor het Streekbos gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats van vogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Verblijfplaatsen van vleermuizen (boomholten)
- boommarter

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van boommarter de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot het Streekbos heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- bos, bomen, bosschages

Check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roofvogel- / uilennesten), vleermuizen (boomholten) en kleine marterachtigen (holle stamvoet/takkenhopen/dood hout etc.).

- ruigtekruiden en rietvegetaties

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Boommarter

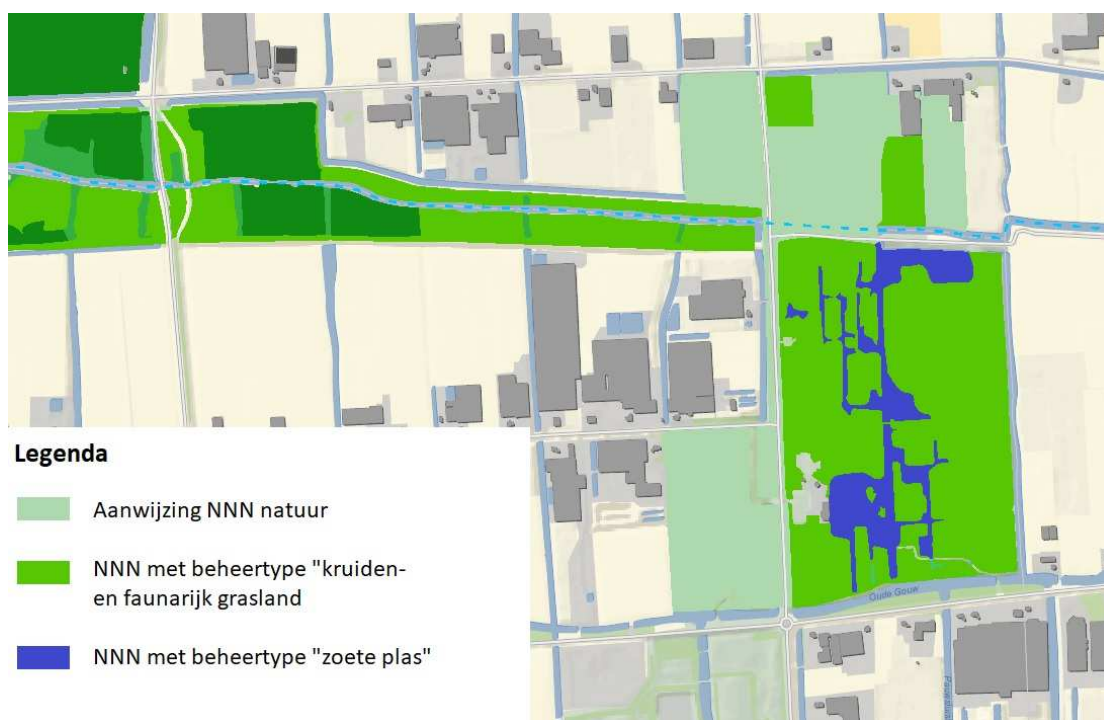
Het voorkomen van de beschermde soort boommarter heeft waarschijnlijk betrekking op een zwervend exemplaar, voortplanting of nestbomen zijn tot nu toe nog niet vastgesteld in de omgeving van het Streekbos of De Weelen. Echter is het niet onmogelijk dat boommarter zich in de (nabije) toekomst zal vestigen in de Weelen en/of het Streekbos. Nesten of verblijfplaatsen van boommarter bestaan veelal uit boomholtes/holle bomen en (oude) roofvogel- of kraaiennesten. Bij kap- en dunningswerkzaamheden, dient dan ook een check te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van dergelijk nestmogelijkheden. Bomen die kunnen functioneren als vaste rust- en verblijfplaats van boommarter dienen te worden gehandhaafd en worden ontzien tijdens de werkzaamheden dan wel activiteiten in de (directe) omgeving.

Gebiedsbescherming

Het Streekbos is in zijn geheel aangewezen als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een aantal terreindelen hebben een beheertype toegewezen gekregen en betreffen “kruiden- en faunarijk grasland” en “zoete plas”, zie figuur 18. Voor gebieden met een aangewezen beheertype in het NNN is het in sommige gevallen mogelijk om beheersubsidie aan te vragen bij provincie; echter zijn gemeenschappelijke regelingen zoals recreatieschappen hiervan uitgesloten (bron: *Natuurbeheerplan 2018, provincie Noord-Holland*)

Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het NNN, aangezien deze tot doel hebben om de huidige natuurwaarden en recreatieve functies in stand te houden.. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen in het Streekbos een effect hebben op de natuurwaarden en de functie hiervan voor beschermde soorten in het NNN. Indien het beheer, gebruik of de inrichting wijzigt binnen de delen aangewezen als NNN, dienen deze wijzigingen nader te worden getoetst. Wijzigingen binnen het NNN dienen, samen met de toetsing, te allen tijde worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

Figuur 18. Aanwijzing beheertypen binnen het Streekbos

4.7 Haven Wijdenes

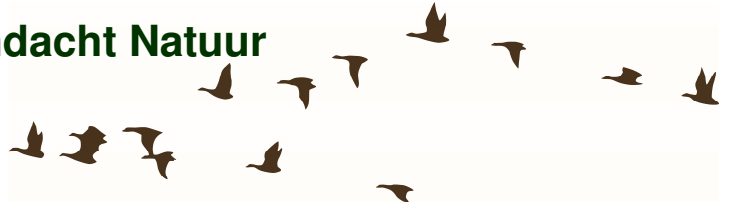
Aan Haven Wijdenes kunnen naast enkele algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. Voor Haven Wijdenes gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)

In het vorige hoofdstuk zijn de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot Haven Wijdens heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- Bomen (3)

Vooralsnog niet aanwezig; maar check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roofvogel- / uilennesten) en vleermuizen (boomholten);

- ruigtekruiden en rietvegetaties (oeverzones met stortsteen)

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Gebiedsbescherming

Voor Haven Wijdenes zijn geen gebiedsdelen aangewezen als onderdeel van het Natura 2000 gebied het Markermeer & IJmeer, maar grenzen hier wel aan.

Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het Natura 2000 gebied, aangezien deze tot doel hebben om de huidige natuurwaarden en recreatieve functies in stand te houden. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen op het terrein een effect hebben op het Natura 2000 gebied. Aangezien terreindelen van Haven Wijdenes niet zijn aangewezen als Natura 2000 gebied, zullen mogelijke effecten voornamelijk bestaan uit indirecte verstoring. Directe gevolgen zijn gerelateerd aan werkzaamheden aan kades en oevers (stortsteen) langs het Markermeer. Indirecte gevolgen op het Natura 2000 gebied kunnen bestaan uit:

- Het aanbrengen / wijzigen van kunstmatige verlichting
- Organiseren van (nieuwe) evenementen; verstoring door geluid en trillingen
- Herinrichting van gebiedsdelen; mechanische effecten, optische verstoring, verstoring licht geluid en trillingen

Indien zich nieuwe ontwikkelingen voordoen of (grootschalige) wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, dient naast een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten ook de gevolgen voor het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer te worden getoetst. Indien zich negatieve effecten (kunnen) voordoen, dient de toetsing te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

4.8 Uiterdijk

Op het terrein Uiterdijk kunnen naast enkele algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. Voor recreatieterrein Uiterdijk gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Ringslang

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van ringslang de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot Haven Wijdens heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- ruigtekruiden en rietvegetaties (oeverzones met stortsteen)

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Ringslang

Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens is het mogelijk dat ringslang voorkomt op het recreatieterrein Uiterdijk. Het terrein kan voornamelijk worden gebruikt als jacht- en leefgebied aangezien geschikte voortplantings- en overwinteringslocaties ontbreken.

Met betrekking tot het regulier beheer worden dan ook geen belangrijke onderdelen van het leefgebied verstoord of verwijderd.

Echter dient de aanbeveling rekening te houden met het voorkomen van de soort bij maaiwerkzaamheden en het schonen van sloten. Met name de overgangszones van land naar water (slootkanten) en de ruigte kruidenvegetaties langs (stortsteen) oevers zijn voor ringslang van belang als jacht- en leefgebied. Ten aanzien van riet- en ruigtekruidenvegetaties langs de (stortsteen) oevers, dienen maai- en opruimwerkzaamheden bij voorkeur plaats te vinden buiten de actieve periode van ringslang (half maart t/m oktober). Met name in augustus en september kunnen ook jonge ringslangen op het gazon rondkruipen en slachtoffer worden van maaiwerkzaamheden; in deze periode dient extra zorgvuldigheid te worden betracht ten aanzien van de reguliere maaiwerkzaamheden.

Gebiedsbescherming

Op Uiterdijk zijn geen gebiedsdelen aangewezen als onderdeel van het Natura 2000 gebied het Markermeer & IJmeer, maar grenzen hier wel aan.

Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het Natura 2000 gebied, aangezien deze tot doel hebben om de huidige natuurwaarden en recreatieve functies in stand te houden. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen op het terrein een effect hebben op het Natura 2000 gebied. Aangezien terreindelen van Uiterdijk niet zijn aangewezen als Natura 2000 gebied, zullen mogelijke effecten voornamelijk bestaan uit indirecte verstoring. Directe gevolgen zijn gerelateerd aan werkzaamheden aan kades en oevers (stortsteen) langs het Markermeer. Indirecte gevolgen op het Natura 2000 gebied kunnen bestaan uit:

- Het aanbrengen / wijzigen van kunstmatige verlichting
- Organiseren van (nieuwe) evenementen; verstoring door geluid en trillingen
- Herinrichting van gebiedsdelen; mechanische effecten, optische verstoring, verstoring licht geluid en trillingen

Indien zich nieuwe ontwikkelingen voordoen of (grootschalige) wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, dient naast een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten ook de gevolgen voor het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer te worden getoetst. Indien zich negatieve effecten (kunnen) voordoen, dient de toetsing te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

Daarbij is het terrein aangewezen als onderdeel van het weidevogelleefgebied en zullen eventuele nieuwe ontwikkelingen op het gebied van ruimtelijke ordening hieraan moeten worden getoetst.

4.9 De Hulk

Binnen de Hulk kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. De zwaar beschermde soorten zullen met name worden verwacht in de meer extensief gebruikte terreindelen, waar rietruigtes en bosschages aanwezig zijn. Voor de Hulk gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats van vogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Verblijfplaatsen van vleermuizen (boomholten)
- Ruw parelzaad
- Ringslang

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van ruw parelzaad en ringslang de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot de Hulk heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- bos, bomen, bosschages

Check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roofvogel- / uilennesten), vleermuizen (boomholten) en kleine marterachtigen (holle stamvoet/takkenhopen/dood hout etc.).

- ruigtekruiden en rietvegetaties

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Ruw parelzaad

Het voorkomen van de beschermde soort ruw parelzaad heeft waarschijnlijk betrekking op het spoortracé door de Hulk en valt buiten de verantwoordelijkheid van het Recreatieschap. Met betrekking tot het regulier beheer in de Hulk, wordt niet verwacht dat groeiplaatsen van ruw parelzaad aanwezig zijn. Extra beheervorschriften of -eisen ten aanzien van het Recreatieschap Westfriesland zijn hierbij niet aan de orde.

Ringslang

Aan de hand van de huidige verspreidingsgegevens is het mogelijk dat ringslang voorkomt op het recreatieterrein De Hulk. Delen van het terrein kunnen worden gebruikt als jacht- en leefgebied. De rietruigtes en bosschages met een dikke strooisellaag op het terrein vormen mogelijk geschikte voortplantings- en overwinteringslocaties. Met betrekking tot de (mogelijke) aanwezigheid van ringslang in De Hulk heeft dit betrekking op de volgende beheertypen:

- dunnen /snoeien bosschages/struweel

Een dikke strooisellaag of takkenhopen kunnen fungeren als voortplantings- en overwinteringslocaties en dienen zoveel mogelijk gehandhaafd te worden. Indien in/aan dergelijke terreintypen werkzaamheden plaats (moeten) vinden, kan dit het beste uitgevoerd in de periode eind september tot en met oktober, na het uitkomen van de eieren en voordat dieren in winterslaap gaan.

- Rietbeheer en rietruigtes

Een actief beheer ten aanzien van de rietpercelen en rietruigtes is niet aan de orde. Een actief beheer ten aanzien van de rietpercelen en rietruigtes kan extra mogelijkheden bieden met betrekking tot ringslang, maar dient zorgvuldig te worden aangepakt. Opgehoopt materiaal of een dichte strooisellaag in de rietvegetatie of rietruigtes, kunnen fungeren als voortplantings- en overwinteringslocaties en dienen in het gebied te worden gehandhaafd. Speciale broeihopen kunnen hierbij, ten gunste van de ringslang, worden gecreëerd door takken, rietafval en maaisel op hopen te brengen. Werkzaamheden aan dergelijke broeihopen kunnen het beste worden uitgevoerd in de periode eind september tot en met oktober, na het uitkomen van de eieren en voordat dieren in winterslaap gaan. Ook april en mei zijn gunstige periodes aangezien dieren dan uit winterslaap zijn en de eiafzet nog niet heeft plaatsgevonden.

Ten aanzien van rietpercelen en rietruigten, dienen maai- en opruimwerkzaamheden bij voorkeur plaats te vinden buiten de actieve periode van ringslang (half maart t/m oktober).

- **Maaibeheer**

Met het maaibeheer moet rekening worden gehouden met de aanwezigheid van ringslangen.. Met name in augustus en september kunnen ook jonge ringslangen op het gazon rondkruipen en slachtoffer worden van maaierwerkzaamheden. In deze periode dient dan ook extra zorgvuldigheid te worden betracht ten aanzien van de reguliere maaierwerkzaamheden.

Met name de overgangszones van land naar water (slootkanten) en de ruigte kruidenvegetaties langs oevers zijn voor ringslang van belang als jacht- en leefgebied. Ringslangen maken hierbij gebruik van pollen met ruigtekruiden, aan te bevelen is om niet alles tegelijkertijd te maaien en (sloot)randen of stukken te laten staan.

- **Slootschonen**

Met het slootschonen dient eveneens rekening te worden houden met het voorkomen van ringslang. Met name de overgangszones van land naar water (slootkanten) en de ruigte kruidenvegetaties langs oevers zijn voor ringslang van belang als jacht- en leefgebied. Bij eventuele schoningswerkzaamheden aan waterelementen, is het noodzakelijk dat deze bij voorkeur buiten de actieve periode van ringslang plaatsvinden. Dit houdt in dat de werkzaamheden het beste kunnen worden uitgevoerd plaatsvinden in de periode half oktober t/m maart).

Gebiedsbescherming

De Hulk is in zijn geheel aangewezen als onderdeel het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en ligt nabij het Natura 2000 gebied het Markermeer & IJmeer. Van een aanwijzing van beheertypen is echter geen sprake.

Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het NNN of het nabijgelegen Natura 2000 gebied, aangezien deze tot doel hebben om de huidige natuurwaarden en recreatieve functies in stand te houden. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen in De Hulk een effect hebben op de natuurwaarden en de functie hiervan voor beschermde soorten in het NNN. Indien het beheer, gebruik of de inrichting wijzigt binnen het gebied, dienen deze wijzigingen nader te worden getoetst. Wijzigingen binnen het NNN dienen, samen met de toetsing, te allen tijde worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en indien nodig zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

Eventueel kan er sprake zijn van een indirect effect op het nabijgelegen Natura 2000 gebied. Indirecte gevolgen op het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer kunnen bestaan uit:

- Het aanbrengen / wijzigen van kunstmatige verlichting
- Organiseren van (nieuwe) evenementen; verstoring door geluid en trillingen
- Herinrichting van gebiedsdelen; mechanische effecten, optische verstoring, verstoring licht geluid en trillingen

Indien zich nieuwe ontwikkelingen voordoen of (grootschalige) wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, dient naast een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten ook de gevolgen voor het Natura 2000 gebied het Markermeer & IJmeer te worden getoetst. Indien zich negatieve effecten (kunnen) voordoen, dient de toetsing te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten

4.10 De Leijen

Binnen de Leijen kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. De zwaar beschermde soorten zullen met name worden verwacht in de meer extensief gebruikte terreindelen, waar rietruigtes en bosschages aanwezig zijn. Voor de Leijen gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats van vogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Verblijfplaatsen van vleermuizen (boomholten)

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van boommarter de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot de Leijen heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- bos, bomen, bosschages

Check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roofvogel- / uilennesten), vleermuizen (boomholten) en kleine marterachtigen (holle stamvoet/takkenhopen/dood hout etc.).

- ruigtekruiden en rietvegetaties

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Gebiedsbescherming

Voor de Leijen zijn er geen gebiedsdelen aangewezen als onderdeel van een Natura 2000 gebied, de NNN of een natuurverbinding. Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt dan ook niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het onderdeel gebiedsbescherming binnen de Wet Natuurbescherming.

Indien zich nieuwe ontwikkelingen voordoen of (grootschalige) wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, is naast een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten, geen uitgebreide of nadere toetsing noodzakelijk ten aanzien van gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming.

4.11 Egboetswater

Binnen het Egboetswater kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. De zwaar beschermde soorten zullen met name worden verwacht in de meer extensief gebruikte terreindelen, waar rietruigtes en bosschages aanwezig zijn. Voor het Egboetswater gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats van vogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)
- Verblijfplaatsen van vleermuizen (boomholten)
- Rugstreepad

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van boommarter de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot het Egboetswater heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- bos, bomen, bosschages

Check op mogelijkheden voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels (roofvogel- / uilennesten), vleermuizen (boomholten) en kleine marterachtigen (holle stamvoet/takkenhopen/dood hout etc.).

- ruigtekruiden en rietvegetaties

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Rugstreeppad

Mogelijke vormen ondiepe sloten en plassen binnen de waterberging bij het Egboetswater het voortplantingshabitat voor rugstreeppad. Echter ontbreken op de locatie open, zanderige terreintypen waar de soort zich kan ingraven gedurende de dag. Met betrekking tot reguliere onderhoudswerkzaamheden, wordt niet verwacht dat rugstreeppadden of hun functioneel leefgebied worden verstoord. Echter dient met betrekking tot de waterberging rekening worden gehouden met het voortplantingshabitat van rugstreeppad en andere amfibieën. Bij werkzaamheden aan oeverzones en waterelementen (greppels/sloten) binnen de waterberging, is het noodzakelijk dat deze buiten de voortplantingsperiode van o.a. rugstreeppad (april t/m juli) plaatsvinden. Dit houdt in dat dergelijke werkzaamheden het beste kunnen plaatsvinden vanaf half augustus tot en met oktober (zie ook 3.1 De algemene zorgplicht).

Gebiedsbescherming

Het Egboetswater is, met uitzondering van de waterberging, nagenoeg geheel aangewezen als onderdeel het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Alleen de waterplas in het Egboetswater heeft een beheertype toegewezen gekregen en betreft “zoete plas”, zie figuur 19. Voor gebieden met een aangewezen beheertype in het NNN is het in sommige gevallen mogelijk om beheersubsidie aan te vragen bij provincie; echter zijn gemeenschappelijke regelingen zoals recreatieschappen hiervan uitgesloten (bron: *Natuurbeheerplan 2018, provincie Noord-Holland*)

Figuur 19. Aanwijzing beheertypen binnen het Egboetswater

Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het NNN, aangezien deze tot doel hebben om de huidige natuurwaarden en recreatieve functies in stand te houden. Echter kunnen grotere ingrepen (herinrichting) of (nieuwe) evenementen in het Egboetswater een effect hebben op de natuurwaarden en de functie hiervan voor beschermde soorten in het NNN. Indien het beheer, gebruik of de inrichting wijzigt binnen de delen aangewezen als NNN, dienen deze wijzigingen nader te worden getoetst. Wijzigingen binnen het NNN dienen, samen met de toetsing, te allen tijde worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland/ RUD NHN) en zal een vergunning moeten worden aangevraagd voor de geplande werkzaamheden/activiteiten.

4.12 Drachterveld

Binnen het Drachterveld kunnen naast algemeen voorkomende beschermde soorten (zie zorgplicht 3.1) een aantal zwaar beschermde soorten worden verwacht. De zwaar beschermde soorten zullen met name worden verwacht in de meer extensief gebruikte terreindelen, waar rietpercelen en rietruigtes aanwezig zijn. Voor het Drachterveld gaat het hierbij om de volgende zwaar beschermde soorten en eventuele verblijfplaatsen:

- Broedvogels
- Verblijfplaatsen van kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)

In het vorige hoofdstuk zijn met uitzondering van boommarter de eisen en voorwaarden ten aanzien van het beheer aangegeven. Met betrekking tot het Drachterveld heeft dit betrekking op de volgende elementen:

- Rietpercelen en rietruigtes

Check op mogelijkheden voor rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen in gevoelige periode van voortplanting; maart t/m september.

Gebiedsbescherming

Het Drachterveld is niet aangewezen als onderdeel van een Natura 2000 gebied, de NNN, een natuurverbinding of als weidevogelleefgebied. Ten aanzien van het reguliere beheer en onderhoud, wordt dan ook niet verwacht dat er effecten optreden ten aanzien van het onderdeel gebiedsbescherming binnen de Wet Natuurbescherming.

Indien zich nieuwe ontwikkelingen voordoen of (grootschalige) wijzigingen plaatsvinden met betrekking tot de inrichting en/of beheer van het gebied, is naast een onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten, geen uitgebreide of nadere toetsing noodzakelijk ten aanzien van de gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming.

Literatuurlijst

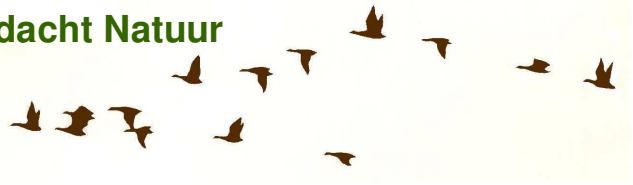
- Borst RHJ, Sprong R., 22 oktober 2014, *Gedragscode Flora- en faunawet bestendig beheer en onderhoud*, Vereniging Stadswerk Nederland en Branchevereniging VHG
- Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, 13 november 2017, *Natuurbeheerplan 2018 Noord-Holland*, provincie Noord-Holland, Haarlem
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013.
- Limpens H.J.G.A., Twisk P. & Veenbaas G, 2004, *Met vleermuizen overweg*, Rijkswaterstaat Dienst weg en waterbouwkunde, Delft en Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem
- Landschap Noord-Holland & Noordhollandse Zoogdier Studiegroep (NOZOS), 2014, *Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren 1989-2014*, Springeruit Drukwerk
- Broekhuizen, S., Hoekstra K., Thissen J.B.M., Canters K.J., Buys J.C. (redactie), 2016, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren Natuur van Nederland 12*, Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W., 2009, *De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse fauna 9*, Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden
- Kapteyn K., 1995, *Vleermuizen in het landschap over hun ecologie, gedrag en verspreiding*, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs bv, Haarlem / Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- Scharringa C.J.G., Ruitenbeek W., en Zomerdijk P., 2010, *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009*, Springeruit Drukwerk.
- Bos F., Bosveld M., Groenendijk D., van Swaay C., Wynhoff I., De Vlinderstichting, 2006, *De Dagvlinders van Nederland (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*, *Nederlandse fauna 7*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002, *De Nederlandse libellen (Odonata)*, *Nederlandse fauna 4*, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 28 oktober 2016, *Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, nr. WJZ / 16153443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)*, Staatscourant Nr.55791
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 19 januari 2016, *Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
- Ministerie van Economische zaken, 3 december 2016, *Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen*, StainessMedia.com
- Provinciale Staten van Noord-Holland, *Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van tot vaststelling van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland*, Haarlem
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.

- www.stadswerk.nl
- www.ravon.nl
- www.vlindernet.nl
- www.telmee.nl
- www.noord-holland.nl
- www.aerius.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/

Bijlage 1. Wet Natuurbescherming

Inleiding Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming in werking getreden en vervangt de Natuurbeschermingswet 1998 (1 oktober 2005), de Flora- en faunawet (1 april 2002) en de Boswet (20 juli 1961). De Wet Natuurbescherming heeft tot doel om (1) de biodiversiteit in Nederland te beschermen, (2) het decentraliseren van verantwoordelijkheden en (3) het vereenvoudigen van de wet- en regelgeving. De voorgaande natuurwetgeving kende verschillende bevoegde gezagen en rechtsdocumenten (vergunning, ontheffing en melding). De verantwoording van de Wet Natuurbescherming komt vrijwel geheel bij de Provincies te liggen en voorziet in één rechtsdocument, waarmee zowel een vergunning als ontheffing wordt verleend. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote internationale belangen of provincie overschrijdende zaken zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

In deze wet, gepubliceerd op 19 januari 2016 in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden Nr. 34, jaargang 2016, is het behoud van de biologische diversiteit en een duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan en de instandhouding van de natuurlijke habitats (*richtlijn 92/43/EEG, 21 mei 1992*) en de wilde flora en fauna (*PbEG 1992, L206*), het behoud van de vogelstand (*richtlijn 2009/147/EG, 30 november 2009; PbEU 2010, L20*) en diverse verdragen inzake de biologische diversiteit en de bescherming van bedreigde dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving geregeld.

Gebiedsbescherming

Met de gebiedsbescherming (voorheen de Natuurbeschermingswet 1998) zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen zijn hiermee opgenomen in de Natura 2000-gebieden. In Nederland zijn 164 Natura 2000-gebieden vastgesteld. Per Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en/of vogelrichtlijnsoorten apart aangewezen. Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelen, nadelige gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken dan wel te verzachten (middels mitigerende maatregelen). Het bevoegd gezag kan beperkende maatregelen opleggen om schadelijke activiteiten te verzachten of te voorkomen. Voor onvermijdelijke schade is men verplicht een vergunning aan te vragen.

Andere te beschermen gebieden bestaan uit gebieden aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN), natuurverbinding (evz) of provinciaal landschap. Deze beschermde waarden van de NNN of een natuurverbinding zijn niet toegespitst tot bepaalde soorten of habitats, zoals bij de Natura 2000-gebieden), maar gaat het hoofdzakelijk om de 'wezenlijke' of 'landschappelijke' waarden van een gebied of natuurverbinding.

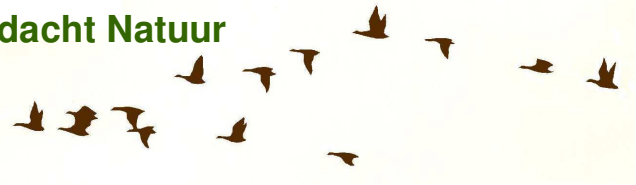
- **Programmatische aanpak stikstof**

Het programma aanpak stikstof (PAS) beoogt een ambitieuze en realistische vermindering van de stikstofdepositie afkomstig van in Nederland aanwezig bronnen. Het programma heeft tot doel, mede met het oog op een evenwichtige, duurzame economische ontwikkeling, de belasting door stikstofdepositie van de voor stikstof gevoelige habitats in de Natura 2000-gebieden te verminderen en de instandhoudingsdoelstellingen voor deze habitats binnen afzienbare termijn te realiseren.

Hiermee dienen ook nieuwe activiteiten of -ontwikkelingen die een hoge stikstof-uitstoot tot gevolg hebben buiten Natura 2000-gebieden, te worden beoordeeld in het kader van de Wet Natuurbescherming. De resultaten van de ecologische beoordeling van de PAS omvatten in elk geval de resultaten van een beoordeling voor elk Natura 2000-gebied. Andere aangewezen gebieden in de NNN of als natuurverbinding vallen niet onder de PAS-richtlijnen.

- **Natura 2000-beheerplannen**

Regulier beheer en bestaand gebruik zijn (of worden) opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Na vaststelling van de beheerplannen hoeft daarvoor geen vergunning aangevraagd te worden.

- **Cumulatieve effecten**

Door een combinatie van activiteiten kunnen namelijk ook negatieve effecten optreden, de zogeheten *cumulatieve effecten*. Hierbij wordt als richtlijn gehanteerd dat alleen plannen en projecten, waarover een definitief besluit is genomen, bij deze beoordeling worden betrokken.

- **Beschermde Natuurmonument**

Tevens waren, voordat Natura 2000 gebieden bestonden, zogeheten Beschermde Natuurmonumenten aangewezen. Voor deze gebieden bestaan vaak minder concrete natuurdoelen en was gericht op de instandhouding van de wezenlijke waarden, zoals natuurschoon en natuurwetenschappelijke waarden. In de Wet Natuurbescherming komen de aanwijzingen van Beschermde Natuurmonument te vervallen.

Soortbescherming

De soortbescherming binnen de Wet Natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk voor soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn (inclusief het verdrag van de Bern en Bonn) en een apart beschermingsregime voor 'andere soorten' die vanuit nationaal oogpunt beschermd zijn. Elk van deze van de regimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Hiermee zijn binnen de Wet Natuurbescherming ruim 700 vogelsoorten en 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade aan soorten en/of hun (functionele) leefomgeving mag worden toegebracht, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal hierbij staat de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

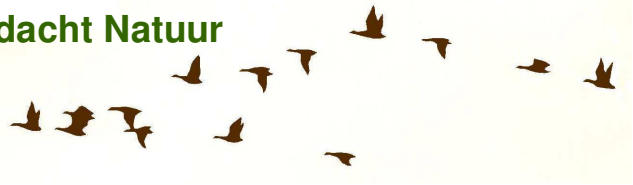
In de Wet Natuurbescherming worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- 80 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- alle van nature in Nederland in het wild levende vogels
- alle vleermuizen (22) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- 39 terrestrische zoogdieren en 7 marine zoogdieren
- alle amfibieën (16) en reptielen (7) die van nature in Nederland in het wild voorkomen
- een beperkt aantal soorten vissen (8), en schaal- en schelpdieren (3)
- bepaalde soorten insecten zoals vlinders (27), libellen (16) en kevers(6)

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn per beschermingsregime een aantal verbodsbepalingen van kracht.

- **Beschermingsregime Vogels**

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten zijn beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomen. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, in totaal ca. 290 soorten.

Op alle vogels is het beschermingsregime van paragraaf 3.1 van de Wet Natuurbescherming van toepassing en betreft de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Het is verboden vogels opzettelijk te (ver)storen tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort¹

Voor de verstoring van broedende vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing of vrijstelling verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. De jaarrond beschermde nestlocaties zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor de overige vogelsoorten geldt dat (opzettelijke) verstoring van broedende dieren is verboden. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord, mits dit geen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli.

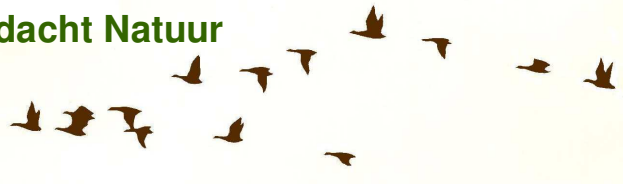
• Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten

Deze soorten worden beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. De Europees beschermde soorten, niet vogels zijnde, bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, inclusief het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten is het beschermingsregime van paragraaf 3.2 van de Wet Natuurbescherming (artikel 3.5, lid 1 (fauna) en lid 5 (flora)) van toepassing en betreft de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk² te doden of te vangen.
- Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

¹ Afhankelijk van de betekenis van de lokale vogelpopulatie kan sprake zijn van een effect op de landelijke staat van instandhouding. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met cumulatieve effecten op de landelijke staat van de soort. Het beschadigen van nesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren van vogels niet, tenzij er sprake is van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

² In de Wet Natuurbescherming is bij meerdere verbodsbepalingen het "opzetvereiste" toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn niet verboden. Daarbij is echter van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...".

- Het is verboden dieren opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn (bijlage IV), het Verdrag van Bern (Bijlage I en II) of het Verdrag van Bonn (Bijlage I) kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

• Beschermingsregime “andere” beschermde soorten

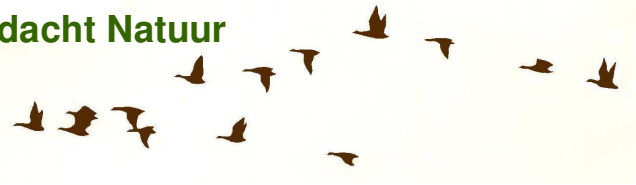
Dit betreffen “andere” soorten welke bescherming vanuit nationaal oogpunt behoeven. De andere, ‘nationale’ soorten staan vermeld in een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst waarvoor het beschermingsregime van paragraaf 3.3 van de Wet Natuurbescherming van toepassing is. Het beschermingsregime voor deze ‘nationaal’ beschermde soorten is geïnspireerd op de Habitatrichtlijn, maar zijn in sommige opzichten minder streng en gelden de volgende verbodsbepalingen:

- Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Het verbod om dieren opzettelijk te doden of te vangen en het verbod om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen, is niet van toepassing op de bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Voor de ‘andere’ (nationaal) beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven beschreven;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied,
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

- **Mitigatie en compensatie**

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door voorafgaand aan het project mitigerende (=verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Indien dergelijke maatregelen kunnen worden getroffen waardoor negatieve effecten kunnen worden voorkomen, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Voorbeelden van mitigerende maatregelen die een overtreding kunnen voorkomen zijn:

- het aanpassen van de werkvolgorde of uitvoeringsperiode
- het gebruik maken van andere werkapparatuur
- of de werkzaamheden faseren in ruimte en tijd

Voor een aantal soorten (23) kan met betrekking tot mitigerende maatregelen ten aanzien van (versturende) werkzaamheden of activiteiten, worden gehandeld conform een soortenstandaard. In de soortenstandaard staan naast ecologische informatie van de betreffende soort ook de mogelijke maatregelen om effecten te voorkomen, te verminderen en/of te herstellen.

Als ondanks het treffen van mitigerende maatregelen niet kan worden voorkomen dat de verbodsbepalingen worden overtreden, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing kan mogelijk verleend worden, als door de maatregelen geen verslechtering van de staat van instandhouding van vogelsoort(en) optreedt en/of geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de overige Europees en nationaal beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

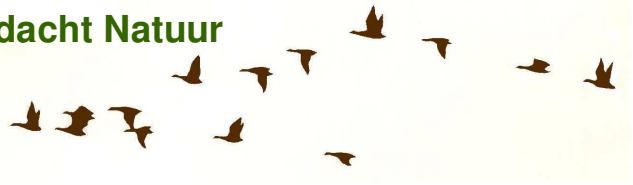
Maatregelen die de effecten op de plek van handeling herstellen, zijn mitigerend van aard; maatregelen die de effecten voor de populatie opheffen door herstel of verbetering op een andere plek zijn compenserend van aard. In de soortenbescherming wordt, in tegenstelling tot de gebiedenbescherming, geen scherp onderscheid gemaakt tussen mitigerende en compenserende maatregelen. Belangrijk is dat de staat van instandhouding gegarandeerd wordt.

- **Vrijstelling**

Onder de Wet Natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. In (veel) gevallen kunt u gebruik maken van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgesteld voor een van te voren bepaalde categorie van gevallen. Er zijn verschillende vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk, zoals provinciale verordeningen en gedragscodes.

In de Wet Natuurbescherming zijn voor beschermde soorten ook andere vormen van vrijstelling geïntroduceerd, zoals door middel van een 'programmatische aanpak'. Een programmatische aanpak kan meerwaarde bieden, bijvoorbeeld bij de vormgeving van een actieve leefgebiedenbenadering op regionaal niveau voor soorten waarvoor dat in het licht van de internationale verplichtingen nodig is. Dit moet leiden tot een meer doelmatige aanpak en tegelijkertijd ruimte genereren voor economische en ruimtelijke ontwikkelingen. Via de programmatische aanpak moet dan zekerheid worden geboden dat het streven naar een gezonde populatie van de betreffende soort niet in het gedrang komt. De programmatische aanpak dient getoetst te zijn aan de criteria voor vrijstelling die voor de betreffende soort(en) is vastgesteld. Indien dat het geval is, kan sprake zijn van een vrijstelling. Overigens is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling mogelijk (artikel 3.11).

Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en bestendig beheer is per provincie voor een aantal soorten een aparte vrijstellingslijst opgesteld. Het betreft veelal algemeen voorkomende soorten uit het beschermingsregime 'andere' beschermde soorten.

Bescherming Houtopstanden

Voor het vellen van bomen buiten de bebouwde kom in een houtopstand groter dan 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, dient dit tevoren te worden gemeld/aangevraagd en is de initiatiefnemer verplicht om hetzelfde areaal te herplanten³. De aanvraag dient als onderdeel van de omgevingsvergunning bij de betreffende gemeente te worden ingediend. Tevens is mogelijk om de aanvraag separaat bij de provincie in te dienen. De provincie bepaalt welke gegevens bij een aanvraag/melding moeten worden aangeleverd.

Ontheffing, vrijstelling en/of vergunning

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten of gebieden, is een vergunning, ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen. Voor handelingen of activiteiten is een ontheffing van de verbodsbepalingen nodig indien:

- Er geen maatregelen mogelijk zijn om het overtreden van de verbodsbepalingen te voorkomen;
- Er geen vrijstelling geldt op grond van een provinciale verordening, gedragscode, beheerplan Natura 2000, programmatische aanpak of een ministeriële regeling.

Voor locatie gebonden ingrepen die in de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) staan vermeld kan de ontheffingsaanvraag worden aangehaakt bij de omgevingsvergunning. Voor initiatieven die niet vallen binnen de activiteiten van een omgevingsvergunning (zoals activiteiten uit de Waterwet, mijnbouwwet etc.) geldt dat een aparte ontheffing in het kader van de Wet Natuurbescherming aangevraagd moet worden (naast een mogelijke watervergunning, ontgrondingsvergunning etc.). Als sprake is van een handeling met gevolgen voor beschermde soorten of gebieden waarvoor een omgevingsvergunning nodig is, is het tevens mogelijk dat de initiatiefnemer eerst apart een ontheffing en/of vergunning onder de Wet Natuurbescherming aanvraagt en daarna de omgevingsvergunning.

De gemeente is het bevoegd gezag voor de aanvraag van een omgevingsvergunning. Bij de omgevingsvergunning vindt de natuurtoestemming plaats in de vorm van 'Verklaringen van geen bedenking' (Vvgb). De 'Verklaring van geen bedenkingen' wordt onder de Wet Natuurbescherming afgegeven door de provincie (of in bijzondere gevallen door het Rijk) aan de gemeente. Als er geen Vvgb kan worden afgegeven door de provincie, kan de omgevingsvergunning niet verleend worden door de gemeente.

De eindverantwoordelijkheid voor de aan te leveren informatie ligt bij de aanvrager/initiatiefnemer. Gemeenten zijn als bevoegd gezag omgevingsvergunning er mede verantwoordelijk voor om te beoordelen of een aanvraag omgevingsvergunning compleet is.

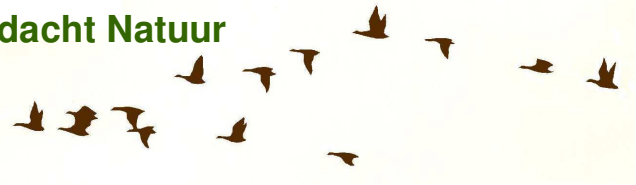
Indien (vooraf) een aparte ontheffing soortenbescherming of vergunning gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming aangevraagd wordt / moet worden, is de desbetreffende provincie het bevoegd gezag. De provincie zal vervolgens de aangeleverde gegevens toetsen en bepalen of een vergunning, ontheffing dan wel vrijstelling kan worden afgegeven en onder welke voorwaarden.

Een ontheffing (of een vrijstelling) wordt uitsluitend verleend, als voldaan is aan elk van de volgende drie cumulatieve voorwaarden:

- Geen andere bevredigende oplossing voor handen is;
- Sprake is van een in de wet genoemd belang (zie soortbescherming);
- Geen sprake is van verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Om te beoordelen of aan deze voorwaarden wordt voldaan zal de provincie een toetsing van de belangen en de alternatieven uitvoeren en een ecologische toetsing doen. De termijn voor het

³ De herplantplicht vervalt voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

behandelen van een aanvraag bedraagt 13 weken met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met 7 weken.

Indien door een handeling of activiteit verbodsbepalingen overtreden worden, moet door de initiatiefnemer worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing(en) is, waardoor de verbodsbepalingen niet overtreden zullen worden. Bij andere oplossingen kan gedacht worden aan alternatieve locaties, een ander ontwerp of inrichting van het plan, of een andere uitvoering van de handelingen.

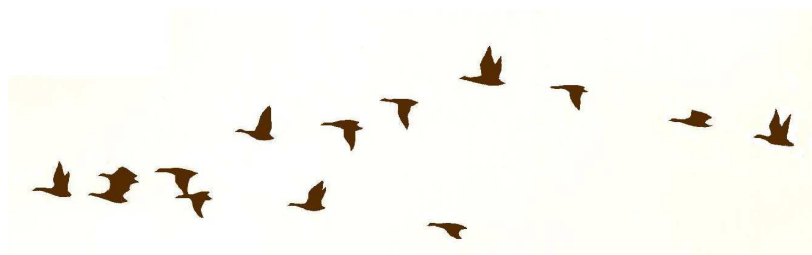
Bij de beoordeling of afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding mogen mitigerende en compenserende maatregelen betrokken worden. Uiteindelijk mag het verlenen van de ontheffing geen negatief effect hebben op het voorkomen van de soort. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Wettelijk verschilt het toetsingscriterium voor vogels van dat voor overige Europees en nationaal beschermde soorten. Europese jurisprudentie maakt echter duidelijk dat bij afwijkingen onder de Vogelrichtlijn ook gekeken moet worden naar de staat van instandhouding van de populatie vogels.

De staat van instandhouding van lokale populaties is meestal niet bekend. De status van de lokale populatie kan afwijken van de landelijke staat van instandhouding of landelijke trend. Hoe minder gunstig de trend en/of staat van instandhouding, des te strenger moet de beoordeling zijn of er toestemming voor de ontheffing kan worden verleend. Bij deze beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve effecten, dus ook met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van de soort.

Verrijking biodiversiteit

Recreatieterreinen Recreatieschap Westfriesland

Bureau Aandacht Natuur

Verrijking biodiversiteit recreatieterreinen Recreatieschap Westfriesland

28 maart 2018, Hippolytushoef
Definitief

Opdrachtgever:

Recreatieschap Westfriesland
De Middend 2
1611 KW Bovenkarspel
Postbus 20
1610 AA Bovenkarspel
Tel: 0228-565750
www.recreatieschapwestfriesland.nl

Opdrachtnemer:

Bureau Aandacht Natuur
Slingerweg 85
1777AG Hippolytushoef
Tel: 0227-595576
Mob: 06-24818383
e-mail: aandachtnatuur@kpnmail.nl
www.aandachtnatuur.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	blz. 2
1.1 Aanleiding en doel.....	blz. 2
1.2 Aanpak.....	blz. 3
2. Mogelijkheden verrijking biodiversiteit.....	blz. 4
2.1 Grasvelden & weides.....	blz. 5
2.2 Oevers.....	blz. 6
2.3 Sloten en waterelementen.....	blz. 8
2.4 Riet- en moerasvegetaties.....	blz. 9
2.5 Bomen, bos en struweel.....	blz. 11
3. Toepassingen per recreatiegebied.....	blz. 14
3.1 Vooroever Vlietsingel.....	blz. 14
3.2 Vooroever Drogewijmersweg.....	blz. 15
3.3 Nesbos.....	blz. 16
3.4 Vooroever Koopmanspolder.....	blz. 17
3.5 Vooroever Andijk.....	blz. 18
3.6 Het Streekbos.....	blz. 19
3.7 Haven Wijdenes.....	blz. 22
3.8 Uiterdijk.....	blz. 22
3.9 De Hulk.....	blz. 22
3.10 De Leijen.....	blz. 25
3.11 Egboetswater.....	blz. 26
3.12 Drachterveld.....	blz. 28
4 Tot Slot.....	blz. 30
Literatuurlijst.....	blz. 32

Het Recreatieschap Westfriesland heeft zichzelf tot doel gesteld om de biodiversiteit in hun terreinen te verbeteren. Landelijk, en zo ook in de provincie Noord-Holland is er al decennia lang sprake van een achteruitgang van de biodiversiteit. Sinds de jaren 90 is voor een aantal soortgroepen in Nederland een stabilisatie opgetreden, echter is van de oorspronkelijk biodiversiteit nog maar 15% in ons landschap aanwezig (*Provincie Noord-Holland, 2017*).

1.1 Aanleiding en doel

Het bestuur van het recreatieschap heeft de organisatie tot doel gesteld om de biodiversiteit op de agenda te zetten en te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn binnen de recreatieterreinen om de biodiversiteit te verrijken. Hierbij kan worden gedacht aan verandering in beheer, maar ook ten aanzien van inrichting van gebieden. In dit kader is onderstaand rapport opgesteld, waarbij per terrein van het recreatieschap is onderzocht wat de mogelijkheden zijn om de biodiversiteit te verbeteren.

Biodiversiteit is echter een breed begrip en staat voor de volledige biologische diversiteit van alle levende planten en dieren, niet alleen de variatie in soorten maar ook de erfelijke variatie binnen soorten. Om tastbare resultaten te behalen en een duidelijke herkenning van verschillende maatregelen te kunnen volgen, zullen per biotoop/terreintypen herkenbare indicatorsoorten worden benoemd. Per gebied zullen een aantal doelsoorten worden beschreven, waarop beheer, onderhoud en eventuele inrichting kan worden toegespitst.

1.2 Aanpak

Biodiversiteit wordt vaak aangeduid als een container- of paraplubegrip; waarbij de term op vele manieren en op verschillende niveaus kan worden uitgelegd. In de uitwerking van dit rapport gaat het hierbij hoofdzakelijk om de verscheidenheid van het aantal soorten binnen de terreinen en hoe dit kan worden geoptimaliseerd door aanpassingen te doen in het beheer en onderhoud op de terreinen, en indien noodzakelijk door het nemen van inrichtingsmaatregelen.

Voor de opbouw van dit rapport wordt eerst ingegaan op de term biodiversiteit en welke beheermogelijkheden er zijn om de biodiversiteit in terreinen te verbeteren. In het laatste hoofdstuk worden de kansen voor de verrijking van de biodiversiteit per recreatiegebied aangegeven en op welke soorten het beleid/beheer kan worden gericht om bepaalde doelstellingen te behalen en verrijking van de biodiversiteit kan worden nagestreefd.

2. Mogelijkheden verrijking biodiversiteit

Het begrip “biodiversiteit” is tegenwoordig een veel gehoord begrip en komt terug in vele beleidsstukken en beheerprogramma’s. Met de term biodiversiteit wordt verwezen naar de enorme vormenrijkdom die het leven kenmerkt, van genen en eiwitmoleculen tot soorten en organismen en ecosystemen; en kan het beste als volgt worden geformuleerd:

“De vormenrijkdom die zich in de levende natuur in de loop der evolutie heeft ontwikkeld”.

Deze wetenschappelijke benadering vraagt uiteraard om meer uitleg, maar voor de vertaling hiervan naar het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden in West-Friesland, kan biodiversiteit kortweg worden aangeduid met de verscheidenheid aan organismen/soorten in een gebied. Hoe groter de biodiversiteit, hoe meer soorten! Daarbij dragen de gebieden van het recreatieschap bij aan de landschappelijke diversiteit aangezien veel van deze gebieden zijn gesitueerd in een intensief agrarisch landschap. Tevens maken sommige gebieden deel uit van een natuurverbinding of het Natuurnetwerk Nederland, waardoor zij een functie kunnen hebben als brongebied of verbindingzone (figuur 4) voor een verschillende, soms beschermde, soorten.

Figuur 2. Brongebieden en verbindingzones met een belangrijke functie voor specifieke soorten en de landschappelijke biodiversiteit

De biodiversiteit in terrein en gebieden kan worden vergoot door aanpassingen in de inrichting en het beheer van een gebied. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op welke wijze het beheer en de inrichting in de recreatiegebieden van het Recreatieschap kunnen bijdragen aan de verrijking van de biodiversiteit. Hieronder worden per biotoop of terreintype beschreven welke maatregelen kunnen worden genomen om de biodiversiteit in de terrein te verrijken.

2.1 Grasvelden en weides

Binnen de terrein van het recreatieschap zijn verschillende grasvelden of (lig) weides aanwezig. Ligweides worden veelal intensief gemaaid (gazon). Grasvelden of weides die minder intensief worden gebruikt door recreanten hebben veelal een extensief maaibeheer, waarbij de vegetatie enkele keren per jaar wordt geklepeld.

Om de grasvegetaties ecologisch gezien aantrekkelijker te maken en de biodiversiteit van terreinen te bevorderen, is het mogelijk om langs gazons/ligweides randen te laten staan langs slootkanten of bosranden.

Met betrekking tot het extensief maaibeheer wordt veelal geklepeld, waarbij het maaisel achter blijft. Het achtergebleven maaisel werkt als meststof en verstikt de onderliggende begroeiing, snelgroeïende grassen en een beperkt aantal stikstof-minnende ruigte kruiden zoals ridderzuring, akkerdistel, grote brandnetel en fluitenkruid, profiteren hiervan, terwijl veel gewenste (bloeiende) soorten geen kans krijgen om te kiemen en zich te handhaven. Om te komen tot een mooie ecologisch berm is het noodzakelijk het maaisel af te voeren. Met name na een maaibeurt in juni (grootste opstand van biomassa), kan afvoer van het maaisel ervoor zorgen dat voedselrijke grond schraler wordt. Daarnaast wordt met het afvoeren van het maaisel de bodem niet verstikt en hebben andere (gewenste) plantensoorten meer kans om te ontkiemen. De gewijzigde omstandigheden leiden er dan toe dat de concurrentieverhouding tussen de verschillende plantensoort veranderen, waardoor er een divers beeld zal ontstaan met een meer open grasland vegetatie en bloeiende soorten .

De maaifrequentie is ook een belangrijk gegeven bij ecologisch maaibeheer en heeft een directe relatie met het gewenste eindbeeld. Een hoge maaifrequentie, komt de biodiversiteit niet ten goede. Voor een mooie, soortenrijke, bloeiende berm is een lage maaifrequentie (1-2 keer per jaar) wenselijk.

- Bij een voedselrijke grond kan de eerste maaibeurt bij voorkeur in de periode half juni – begin juli plaatsvinden en een tweede in september.
- In natte terreindelen kan het beste worden gemaaid in de periode half augustus – september.
- Het optimale maaitijdstip voor droge tot vochtige, voedselarme (zand)gronden ligt in oktober.

Ecologisch maaibeheer

Bij de keuze voor ecologisch maaibeheer, heeft een traditioneel hooilandbeheer de voorkeur. Het gras wordt met behulp van een messenbalk of eventueel een cyclomaaier gemaaid en blijft daarna enkele dagen liggen. Als het gras droog is wordt het afgevoerd. Met deze werkwijze kan het zaad in het maaisel afrijpen en uit het maaisel vallen, waardoor een rijke zaadvoorraad in de grond ontstaat. Tevens hebben allerlei insecten die in het gras leven voldoende tijd om een veilig onderkomen te vinden. Het maaien/klepelen van de grasvegetatie en direct afzuigen (maai-zuigcombinatie) werkt efficiënter, maar heeft bovengenoemde voordelen niet, waardoor veel insecten en plantenzaad worden afgevoerd. Het gebruik van een cyclomaaier of messenbalk komt tevens ten goede aan het microreliëf van de bodem, aangezien deze minder beschadigingen veroorzaken aan de ondergrond, vergeleken met een klepelbak.

Voor vogels is het belangrijk dat maaien na half juni plaatsvindt, pas dan zijn de meeste broedsels uitgekomen en de jongen voldoende groot en mobiel om tijdig weg te komen. Voor overige fauna is het ongunstig wanneer alles in één keer wordt afgemaaid. Het toepassen van een gefaseerd maaibeheer, waarbij een ruime tussentijd aanwezig is tussen de te maaien gedeelten binnen een terreindeel, zou hiervoor optimaal zijn. Insecten blijven zo verzekerd van nectar van bloeiende planten en kleine (zoog)dieren behouden schuilmogelijkheden. Tevens is het belangrijk voor de overwintering van sommige

faunasoorten dat 10% – 30% van de graslandbegroeiing ongemaaid de winter in gaat. Hiervoor kunnen bijvoorbeeld bosranden of graslandranden langs moeras- of een rietbegroeiing in aanmerking kunnen komen. Uiteraard dienen deze in het tweede of derde jaar wel worden gemaaid, om te voorkomen dat de ruigte- kruidenvegetaties overgaan in struweel of bos. Echter dient in de nabijheid dan opnieuw een delen ongemoeid te laten om de functie van deze ruigte kruidenvegetaties te waarborgen.

Begrazing

Voor een meer natuurlijkbeheer van graslandvegetaties kan ook worden ingezet op begrazing door schapen. Gezien de recreatieve functie van de terreinen, is de inzet van een schaapsherder de meest voor de hand liggende keuze. Terreindelen hoeven dan niet blijvend te worden afgezet en kan dan periodiek worden toegepast op terreindelen waar een extensief terreinbeheer plaatsvindt. Met begrazing zorgen de schapen voor verspreiding van zaden en insecten. Tevens ontstaat er een gevarieerde grasmant, een microreliëf in zowel bodem als vegetatiehoogte en zorgen de uitwerpselen voor verschillen in voedingstoffen en een gezonde bodem.

Voor begrazing met een schaapsherder, zijn er verschillende mogelijkheden. Ter bevordering van de biodiversiteit binnen recreatieterrein, kan het beste worden gekozen voor een gestuurde begrazing in de periode (juli t/m december (eind februari). Afhankelijk van het terrein zal één of twee keer per jaar de vegetatie moeten worden begraaasd. Samen met de schaapsherder zal per terrein gekeken moeten worden naar de mogelijkheden en een begrazingsplan worden opgesteld.

Bij wat grotere, omkaderde terreindelen met een extensief recreatief karakter, kan ook een meer permanente vorm van begrazing door schapen of ander vee, zoals runderen (droogvee, vleesvee of pinken) worden toegepast. Hiervoor zal het terrein (al dan niet tijdelijk) moeten worden omrasterd. Ook hierbij kan ervoor worden gekozen om begrazing periodiek toe te passen. Belangrijk is dat de terreindelen/percelen niet te intensief begraaasd worden, zodat een variatie in de vegetatie en microreliëf kan ontstaan. Bij permanente begrazing, dient een lage begrazingsdruk te worden toegepast van maximaal 1,5 GvE (grootvee eenheid) per hectare.

2.2 Oevers

Oeverzones vormen een belangrijke schakel in het leven van veel inheemse dier- en plantensoorten, aangezien deze de overgang vormen van land naar water. Vanwege de invloed van zowel land als water is de oeverzone van nature een systeem met een grote verscheidenheid aan flora en fauna. Planten dienen als voedsel, maar ook als schuilgelegenheid voor veel dieren, waaronder insecten, vissen, amfibieën, reptielen (ringslang) en vogels. Goed beheer van oeverzones is dan ook een belangrijke schakel in de ecologie en kan een grote soortenrijkdom tot gevolg hebben. Het meest gunstige beheer van oeverbegroeiing bestaat uit:

- één keer per maaien en het verwijderen van het maaisel; bij voorkeur half augustus / begin september.
- bij rijke grond twee keer per jaar; met de eerste maaibeurt eind juni / begin juli en een tweede in september.
- Riet- en biezenbegroeiing in dieper oeverwater hoeft niet te worden gemaaid¹

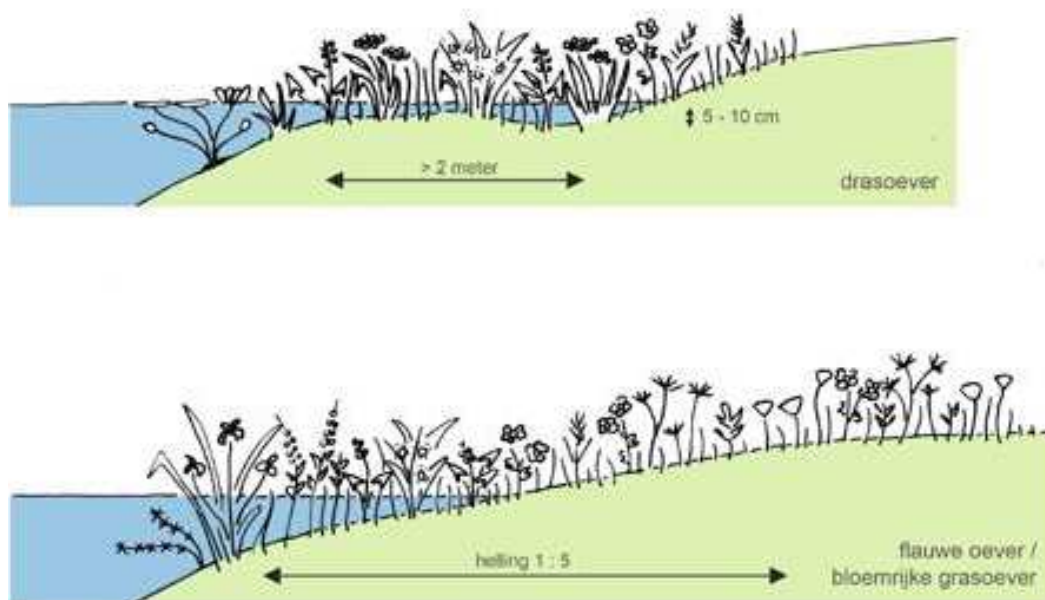
¹ Dood riet en biezen vormen in de winter schuilmogelijkheden voor vogels en overwinteringsplaatsen voor (larven van) insecten.

Voor het goed ecologisch functioneren van (smalle) oeverzone dienen ook grasland- of weideranden te worden gehandhaafd en met de maaibeurt van de betreffende oever te worden meegenomen. Tevens is ook het beheer van het aangrenzende water van belang voor het functioneren van de oeverzone. Zo dient te worden voorkomen dat bagger op de oevers wordt gedeponeerde, aangezien dit stikstof minnende planten zoals grote brandnetel en ridderzuring stimuleren en een verarming van de soortenrijkdom tot gevolg heeft.

Natuurvriendelijke oevers

Ter verrijking van de biodiversiteit kunnen, indien mogelijk, natuurvriendelijke oevers worden gerealiseerd. Zoals reeds vermeld vormt de overgang van land naar water een belangrijke schakel in de ecologie van veel soorten planten en dieren. Hoe breder deze overgang hoe meer gradiënten er aanwezig zijn die bijdragen aan de diversiteit van o.a. plantensoorten. Daarnaast biedt een geleidelijke overgang van land naar water geschikt voortplantingshabitat voor amfibieën, foerageer- en broedgebied voor vogels en paaiplaatsen voor vis. Verder zijn oeverzones rijk aan insecten en andere ongewervelden.

Figuur 3. Type natuurvriendelijke oevers

Voor de realisatie van natuurvriendelijke oevers zijn verschillende mogelijkheden, zoals een plas-dras zone of een oever met een flauw oevertalud (figuur 3). Voor waterpeilen met een vrij grote fluctuatie in zomer- en winterpeil kan het beste worden gekozen voor een flauw oevertalud. Een plas-dras oever zal hierbij deels droog staan of in de zomer te veel water bevatten.

Fauna Uitreedplaatsen

Wanneer er een harde oeverbeschoeiing noodzakelijk is, langs een vaarroutes of openbaar vaarwater, kan er worden gekozen om zogeheten fauna uitreedplaatsen te realiseren. Hierbij wordt een deel van de beschoeiing weggelaten of buiten de waterlijn geplaatst (figuur), zodat ruimte ontstaat voor een meer geleidelijke overgang van land naar water. Deze maatregel komt voornamelijk ten gunste van zoogdieren, amfibieën en reptielen (ringslang) en draagt bij aan de overlevingskansen van te water geraakte of overstekende dieren.

Figuur 4. Voorbeeld van een fauna uittreedplaats achter een harde oeverbeschoeiing

2.3 Sloten en waterelementen

Sloten vormen waardevolle ecosystemen en kunnen dan ook een belangrijke bijdrage vormen voor de biodiversiteit binnen een terrein. Sloten vormen geschikt habitat voor verschillende plant- en diersoorten en zijn van belang voor de voortplanting van onder meer amfibieën en vissen. De kwaliteit en functionaliteit van sloten is mede afhankelijk van de inrichting en het beheer van oevers, zie hiervoor paragraaf 2.2.

Baggeren

De waterbodem raakt in de loop der jaren bedekt met bagger. Om het dichtgroeien van de sloot tegen te gaan en de sloot weer op diepte te brengen, is baggeren een noodzakelijke ingreep. Door op verkeerde momenten te baggeren, kunnen organismen hiervan ernstige problemen ondervinden en de ecologische waarden van sloten te niet doen.

De beste manier van baggeren voor de ecologie is bij voorkeur maatwerk en houdt rekening met de aanwezige waterkwaliteit. Het baggeren dient bij voorkeur plaats te vinden aan het einde van het groeiseizoen, wanneer het water relatief koud is en rijk aan zuurstof. Dit houdt in dat de werkzaamheden het beste in de periode oktober/november kunnen plaatsvinden. Uit de literatuur (*Peeters, Veraart e.a., 2014*) komt naar voren dat een baggerfrequentie van ongeveer eens per vijf jaar in de late herfst de hoogste ecologische waarde oplevert in veenweidegebied. Veel terrein van het Recreatieschap zijn gelegen in gebieden met een grondsoort van klei op veen en zullen een vergelijkbare baggerintensiteit kunnen hebben. Op minder voedselrijke grond (zand) kan worden volstaan met een frequente van eens in de tien jaar of minder.

Ook het in ruimte en tijd gefaseerd baggeren van sloten binnen (grote) terreinen heeft de voorkeur. Met het gefaseerd baggeren over meerdere jaren, zorgt ervoor dat de verschillende natuurlijke ontwikkelingsstadia binnen een terrein aanwezig zijn. Soorten kunnen zich hiervandaan weer verspreiden over het verdere slootsysteem.

Indien watergangen over hele lengtes in één keer worden gebaggerd, is het aan te bevelen slootdelen te ontzien of uitsluitend het middenprofiel uit te baggeren, zodat in de sloot aanwezige onderwatervegetaties zich kunnen herstellen en aanwezige fauna/organismen een schuilplaats hebben zowel tijdens als na de werkzaamheden.

Schonen

Om doorstroming van watergangen te bevorderen wordt jaarlijks de aanwezige watervegetatie verwijderd. Het schonen van de watergang met een maaikorf wordt veelal als de meest natuurvriendelijke methode beschouwd. Mits op de juiste wijze uitgevoerd, wordt de onderwatervegetatie afgesneden en vindt er nagenoeg geen vertroebeling van het water plaats. Voorkomen moet worden dat de waterbodem wordt beschadigd en dat de maaikorf tegen de kant omhoog wordt getrokken.

De optimale frequentie van het schonen is echter afhankelijk van de aanwezige vegetatie. Bij de aanwezigheid van snelgroeiende ondergedoken waterplanten is het nodig om één keer (in oktober) of soms twee keer per jaar (maart en oktober) te schonen. Diverse vegetaties met verschillende typen onderwaterplanten kunnen het beste één keer in de twee of drie jaar worden geschoond.

2.4 Riet- en moerasvegetaties

Binnen een aantal terreinen van het recreatieschap komen riet- en moerasvegetaties voor en variëren van grote aanéengesloten percelen tot rietkragen en brede moerasvegetaties langs en in waterkanten. Aanwezige rietvegetaties in de terreinen ondervinden geen actief beheer.

Het achterwege laten van een maaibeheer van riet- en moerasvegetaties leidt tot verbossing en hebben uiteindelijk een verarming van het aantal soorten in een gebied tot gevolg. Het periodiek maaien/terugzetten van riet- en moerasvegetaties is noodzakelijk om betreffende vegetatietypen te behouden en te laten functioneren voor de daarin voorkomende soorten. Rietvegetaties vormen het broedgebied van een groot aantal vogelsoorten zoals rietzanger, rietgors, kleine karekiet, sprinkhaanzanger, blauwborst, waterhoen, fuut, wilde eend, krakeend en waterral. Grotere rietmoerassen zijn tevens het leef- en broedgebied van meer zeldzame soorten als roerdomp, snor, bruine kiekendief, baardmannetje en velduil. Ook zijn rietvelden en rietkragen van belang voor (beschermde soorten) zoals waterspitsmuis, noordse woelmuis, dwergmuis, bunzing, hermelijn en ringslang.

Figuur 5. Verbossing en verruigging van de rietvegetaties in De Hulk, potentieel geschikt voor gefaseerd maaibeheer t.a.v. noordse woelmuis en ringslag.

Beginstadia van de verlanding in open water (moeras) vragen doorgaans geen actief beheer. Is de moerasvorming verder gevorderd, dan kan (afhankelijk van de standplaats) periodiek (niet elk jaar) en doorgaans gefaseerd worden gemaaid.

Gefaseerd maaien en afvoeren

Om de biodiversiteit van riet- en moerasvegetaties voor zowel flora en fauna in stand te houden of te verbeteren is een periodiek beheer noodzakelijk. Het doel van het beheer bestaat dan ook uit het realiseren van variatie in de vegetatiestructuur, om leefgebied te bieden aan moerasfauna (vooral moerasvogels, insecten en weekdieren, maar ook amfibieën, reptielen, zoogdieren en vissen).

Het beheer voor moeras en rietland bestaat uit (een combinatie van) de onderstaande maatregelen:

- Deel nietsdoen
- Gefaseerd maaien, eens per ca. 3-5 jaar in de nazomer-winter
- Opslag verwijderen

Het zogeheten “niets doen” beheer heeft met name betrekking op moerasvegetaties, die zich nog in een vrij vroeg stadium van de ontwikkeling bevinden zoals drijftillen of andere onbegaanbare vegetaties zoals drijvende wortelpakketten of in het water staande riet- en lisdoddevegetaties.

Indien de moerasvegetatie of rietvegetatie zich bevindt op een (meer) vaste ondergrond en tijdelijk, dan wel permanent droogvalt, kan een gefaseerd maaibeheer worden toegepast. Het jaarlijks maaien van een rietvegetatie is ook een optie, maar heeft veelal een doelstelling om soortenrijke moerasvegetaties te behouden/ ontwikkelen zoals veenmosrietland. Gezien de huidige staat van rietvegetaties binnen de terreinen van het Recreatieschap en het waterbeheer in veel terreinen, is dit niet aan de orde.

Maaien van moeras- en rietvegetaties betreft het periodiek afmaaien van het bovengrondse deel van de vegetatie, waarbij het maaisel zo spoedig mogelijk na het maaien wordt afgevoerd. Riet wordt zo laag mogelijk bij de grond afgemaaid, maar wel boven het hoogste waterpeil, om verrotting te voorkomen. In sommige jaren is maaien over ijs een optie. Gefaseerd maaien zorgt ervoor dat er jaarlijks wisselende niet-gemaaide delen beschikbaar zijn voor de moerasfauna. Welke maaifrequentie het beste past is per terrein verschillend en onder andere afhankelijk van de beoogde variatie en de neiging tot verbossing en verruiging. In veel gevallen zal een frequentie van eens in de 3-5 jaar voldoen, maar de snelheid waarmee terreinen of terreindelen verbossen en verruigen is hierbij bepalend. Ook de omvang van het terrein kan meespelen in de fasering. In kleinere terreinen zal het niet praktisch zijn om het maaien te verdelen over teveel jaren. Binnen een groter terrein kan de maaifrequentie eventueel variëren, waarbij b.v. de randen langs het water minder vaak gemaaid worden en de verder van het water gelegen delen wat vaker. Bovendien zijn randen langs het water vaak belangrijk voor dieren, omdat ze vanuit de dekking in het water kunnen foerageren.

Met de maaiperiode dient rekening te worden gehouden met kwetsbare broedvogels en kan het beste plaatsvinden in de winterperiode, en bij voorkeur vóór 1 maart zijn afgerond aangezien een deel van de broedvogels reeds een territorium vestigt in maart. Tevens dient met het maaien insporing en bodembeschadiging zoveel worden voorkomen. Het gebruik van een éénassige messenbalk heeft de voorkeur. In het geval van smalle moeraszones kan soms vanaf de buitenkant gemaaid worden, vanaf een hogere rand, m.b.v. een maaikorf aan een rupskraan.

Naast maaien is het regelmatig verwijderen van houtige opslag eveneens belangrijk. Met de verlanding veranderd vaak ook de fauna, zoals het verschijnen of verdwijnen van

bepaalde soorten moeras- en rietvogels. Struweel en bosjes in rietvegetaties kunnen daarom een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Een bedekking van meer dan >10% aan struweel en bos is echter niet gewenst omdat het moeras anders te snel in bos of een ruigteveld overgaat.

2.5 Bomen, bos en bosschages

De meeste terreinen van het Recreatieschap bevatten verschillende bosvakken, bosschages en solitaire bomen en bestaan alle uit hoofdzakelijk inheemse loofboomsoorten. Bossen zijn complexe levensgemeenschappen die uit meerdere vegetatielagen bestaan, zoals de boomlaag, struiklaag, kruidlaag en ten slotte de moslaag.

Bosbeheer gericht op biodiversiteit

Voor een gevarieerd bos met een hoge biodiversiteit, is het van belang dat er voldoende ondergroei en ook dood hout is de bosvakken aanwezig is. Voor een gevarieerde ondergroei is het van belang dat het kronendak van het bos niet te dicht wordt. Het regelmatig dunnen van bosvakken is voor de ontwikkeling van een rijke kruid- en struiklaag dan ook noodzakelijk. Ook bij een meer volgroeid bos, is het mogelijk om her en der bomen te kappen om zo meer licht op de bosbodem te krijgen en een rijke kruid- en struiklaag te ontwikkelen. Hierdoor ontstaat een variatie in de leeftijdsopbouw en zal een meer gevarieerd bos ontstaan. Sommigen soorten, zoals zomer- of wintereik, hebben voor een spontane verjonging een voldoende ruime open plek nodig. Houd hiervoor een diameter aan van ongeveer 1 – 2,5 keer de hoogte van omringende hoogste bomen. Omgevallen of gekapte bomen in het bos kunnen, indien dit geen belemmering vormt voor recreanten, in het bos blijven liggen, aangezien dood hout een belangrijke functie heeft voor in het bos levende organismen. Vrijkomende takken en stammen bij snoeiwerk of dunningen kunnen het beste in rillen of dichte hopen worden verwerkt en hebben een gunstige invloed op de ontwikkeling van een gezonde bosbodem. Het versnipperen van takken en het achterlaten van de snippers in bosranden heeft tot gevolg dat stikstof versneld vrij komt en stimuleert de groei van stikstof minnende planten als grote brandnetel, kleeftkruid en fluitenkruid. Deze soorten verdringen dan andere, meer kwetsbare bossoorten en gaat ten koste van de biodiversiteit langs bosranden.

In plaats van het kappen van bomen, kan er ook worden overwogen om grotere exemplaren te ringen. Door onder aan de stam de schors ringvormig te verwijderen, sterft de boom af. Door de dode boom te laten staan, komt er eveneens licht op de bosbodem en kan de struik- en kruidlaag zich goed ontwikkelen. Daarbij heeft een dode boom een belangrijk functie voor de biodiversiteit in het bos, veel planten dieren zijn namelijk afhankelijk van het aanbod van dood hout. Een rechtopstaande dode stam biedt tevens nestgelegenheid en voedsel voor soorten als spechten, andere holenbroeders en op de duur verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarbij komen op rechtopstaand dood hout weer andere organismen voor dan op de grond aanwezig dood hout.

Indien dode bomen dicht bij een pad bevinden kan dit een gevaar vormen voor gebruikers van deze paden. Hierbij kan worden overwogen om de kruin uit de boom te zagen en allen de stam te laten staan.

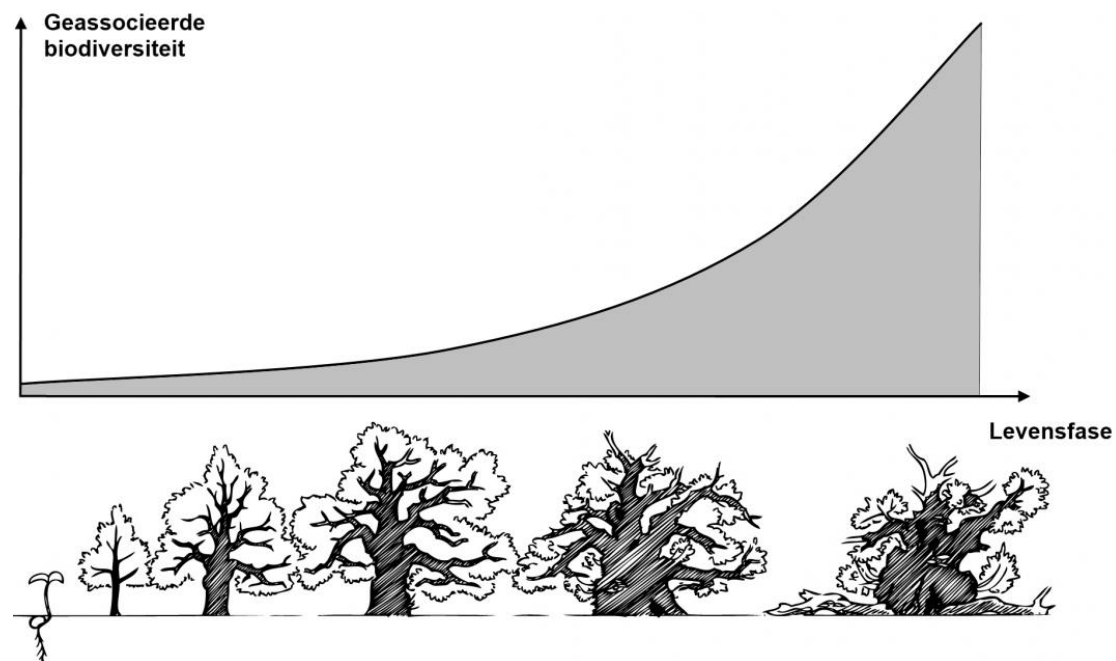
Naast een opbouw in leeftijd van bomen wordt de biodiversiteit van bosgebieden ook bepaald door de aanwezige soortensamenstelling. Zoals vermeld bestaan de bosvakken op de recreatieterrein hoofdzakelijk uit loofboomsoorten. Echter is dit niet altijd een gemengde opstand, maar kan er ook sprake zijn van slechts één tot enkele hoofdboomsoorten. Om meer variatie aan te brengen in bosvakken, kan er voor worden gekozen om in opengekapte bosdelen of – randen andere, gewenste bomen of struiken

aan te planten. Zorg er hierbij voor dat een aangeplante boom, als dit een langzame groeier betreft, voldoende voorsprong heeft op de spontane verjonging en indien nodig na enkele jaren op nieuw wordt vrijgesteld. Verder is het belangrijk om bij nieuwe aanplant (genetisch) inheems materiaal te gebruiken en ter stimulatie van de biodiversiteit ook bes- en vruchtdragende bomen en struiken aan te planten.

Verder is het belangrijk dat bij dunningen of het zagen van open plekken, voldoende oude en dikke bomen gehandhaafd blijven, ook wanneer deze enigszins in vervallen staat lijkt. Hoe ouder een boom, hoe meer soorten hiervan profiteren en afhankelijk zijn. Zoals aangegeven in figuur 6 neemt de biodiversiteit toe, naarmate de levensfase van een boom vordert.

Dit geldt voor zowel bomen in een bos als solitaire bomen. Soms kunnen ecologisch waarden en boomtechnische aspecten van een boom met elkaar in botsing komen. Aftakeling van een boom of de aanwezigheid van holten en scheuren in bomen kunnen ecologisch gezien van grote waarden zijn, maar op gebied van veiligheid zal de boom worden afgekeurd en moeten worden verwijderd. Indien een boom geen direct gevaar oplevert voor recreanten of gebruikers van een gebied, kan deze om ecologische redenen wellicht het beste worden gehandhaafd. Tevens is het een mogelijkheid de boom te kandelaren en eventueel te ringen om de ecologische functionaliteit te handhaven en de gevaarlijke situatie in te perken.

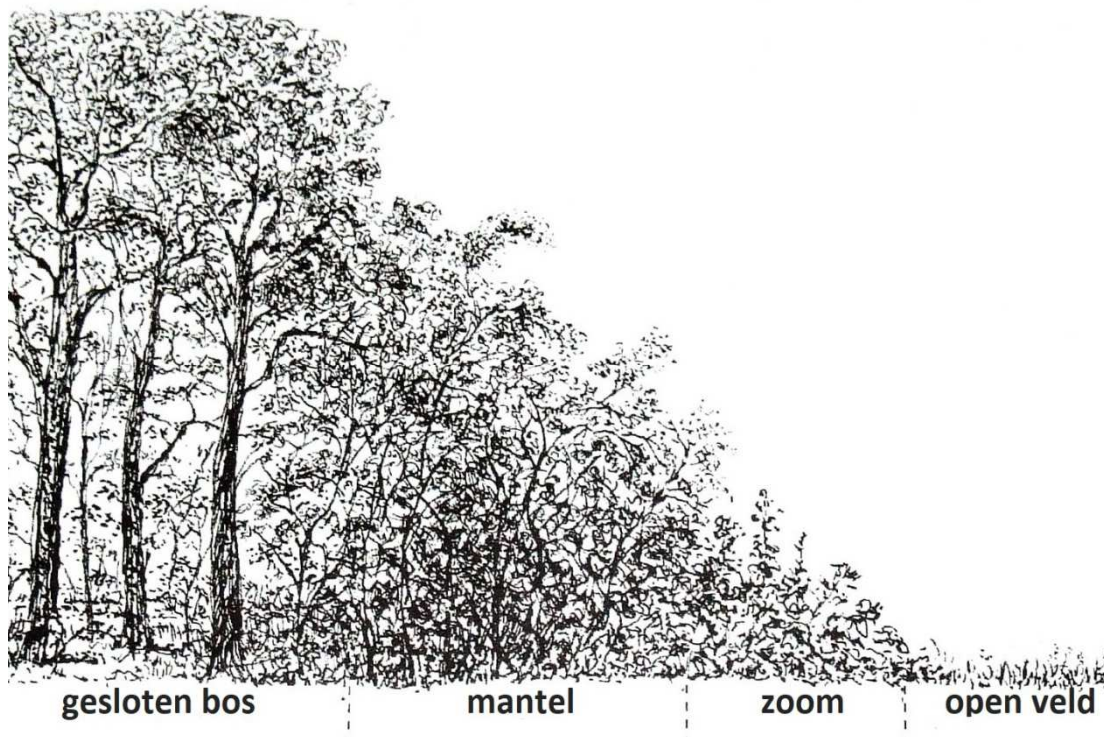
Figuur 6. De geassocieerde biodiversiteit van een boom in verhouding met z'n levensfase

Als laatste zijn ook de bosranden van essentieel belang voor veel dier- en plantensoorten. De meeste bosranden volgen echter de perceelsgrenzen en vormen een strakke lijn met een directe overgang van gras(land) naar bos. Een meer natuurlijk een gevarieerde bosrand volgt een grillige lijn en heeft open plekken, waardoor een grote variatie ontstaat aan zonnige en schaduwrijke plekken en droge en vochtige microklimaten. Een dergelijke structuurrijke en gevarieerde bosrand biedt leefruimte voor een breed scala aan dier- en plantensoorten.

Ter bevordering van de biodiversiteit kunnen de bosranden het beste worden omgevormd naar een meer structuurrijke bosrand met een goed opgebouwde zoom-mantel-boskern

bosrand, zie figuur 7. Aangezien de bosvakken binnen de terrein van het recreatieschap zich veelal bevinden op een voedselrijke grond, is het aan te bevelen om reeds aanwezige struiken (mantelzone) in de bosrand vrij te stellen of bij de start een hakhoutbeheer (wilg) in te stellen. De mantelzone bestaat veelal uit struiken van meidoorn en sleedoorn en (laagblijvende) wilgensoorten. Daarbij is het belangrijk de verwezenlijking van een structuurrijke bosrand te realiseren op zuid-gelegen (zonbeschenen) bosranden en te combineren met een zoombeheer gericht op verschraling.

Figuur 7: Een geleidelijke overgang van een soortenrijke bosrand

Ook solitaire bomen of een bomenrijen zijn vaak belangrijke elementen in een landschap en vormen verbindingzones en foerageergebied voor vleermuizen, kleine marterachtigen, vlinders en andere insecten. Bomenrijen of singels kunnen ten gunste hiervan ook worden voorzien van een meer structuurrijke randen met een mantel en een zoom.

Voor de overwintering van sommige insecten en/of de voltooiing van hun levenscyclus is het soms belangrijk om de ondergroei van singels of boomspiegel niet mee te maaien, maar een (ruime) grasrand te laten staan. Tevens is de kans kleiner dat de boom wordt beschadigd (en verzwakt) door toedoen van maaiwerkzaamheden en ontstaat hiermee een variatie in de grasvegetatie en wordt schuilgelegenheid geboden voor insecten en kleine zoogdieren.

3. Toepassingen per recreatiegebied

Hieronder worden per recreatieterrein de mogelijkheden beschreven ten aanzien van het verrijken van de biodiversiteit en op welke (beschermde) soorten het beheer gericht kan worden.

3.1 Vooroever Vlietsingel

De Vooroever Vlietsingel betreft een recreatieterrein aan de rand van het IJsselmeer. Het noordelijke deel wordt gekenmerkt door strandjes met ligweide. Verder zijn de oevers voorzien van en harde oeverbeschoeiing van stortsteen. Naar het westen ligt een opgespoten strand tussen de dam in het IJsselmeer en de vooroever. De dam bestaat uit stortsteen deels begroeid met (wilgen)opslag en riet.

Het zuidelijk deel bestaat uit een wandelgebiedje met een patroon van extensief beheerde weides, sloten, rietkragen en eilandjes begroeid met opslag van berk, els en wilg. Aan de IJsselmeerkant is een oeverbeschoeiing van stortsteen aanwezig en ligt een beschutte baai (langs de geul naar het Stoomgemaal) met in het midden een ondiepte met verschillende eilandjes.

Binnen de bestaande biotopen / terreintype op Vooroever Vlietsingel zijn verschillend opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Verrijking van de biodiversiteit binnen de vooroever zal vooral gericht zijn op grasland- en rietvegetaties, riet- en watervogels, kleine marterachtigen, vleermuizen, amfibieën en vissen. Indien soorten als bever en otter via de houtribdijk zich in West-Friesland vestigen, is het tevens mogelijk dat het zuidelijk deel van Vooroever Vlietsingel van belang zal zijn voor deze soorten.

Beheer bermen en weides

Ten aanzien van het recreatief gebruik van de ligweides rondom de stranden, blijft een intensief maaibeheer noodzakelijk. Echter kan voor de weideranden langs bomen, singels en bosschages gekozen worden voor een ecologisch maaibeheer, zoals aangegeven in paragraaf 2.1. Daarnaast vormt het zuidelijk deel van de vooroever een meer extensief beheerd en gebruikt terreindeel, waarbij voor de bermen en weides een ecologisch maaibeheer kan worden toegepast. Voor het zuidelijk gedeelte is het tevens mogelijk om begrazing toe te passen door een schaapskudde en kan ook in combinatie met Vooroever Drogewijmersweg worden uitgevoerd.

Riet- en moerasvegetaties

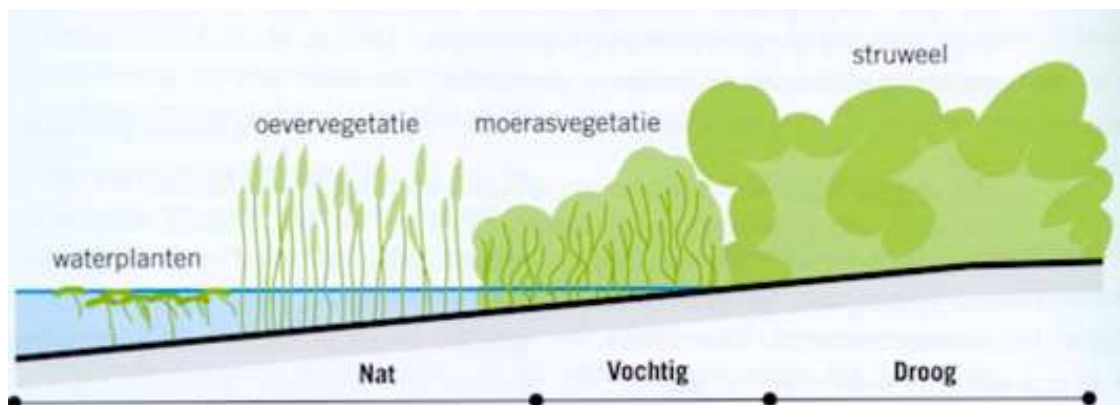
Op Vooroever Vlietsingel is een rijke oever- en watervegetatie aanwezig en zijn elementen van moerasvegetaties aanwezig. Echter vindt er reeds verbossing plaats en staan er forse bosschages en al relatief grote wilgen tussen de rietvegetatie. Bij verdergaande successie zal de soortenrijkdom en de functie voor riet- en moerasvogels afnemen. Het is dan ook raadzaam om op verschillende plaatsen de houtige begroeiing te verwijderen en periodiek delen van de oever- en rietvegetatie te verwijderen en af te voeren.

Aansluitend hierop is het tevens noodzaak om de waterelementen vrij te maken en te baggeren/ schonen (paragraaf 2.2), zodat zich hier een goede onderwatervegetatie kan ontwikkelen en weer kan functioneren als voortplantingsgebied voor amfibieën (eventueel rugstreeppad) en watervogels.

Gezien de grootte van het gebied en de ingreep, kan dit het beste in delen te worden uitgevoerd en het beheer per deel periodiek te laten terugkomen. Zie voor het beheer van

riet- en moerasvegetaties paragraaf 2.4. Bij delen met een goed ontwikkelde moerasvegetatie en een geleidelijke overgang van een onderwatervegetatie naar struweel, zoals weergegeven in figuur 8, kan worden besloten om deze delen te handhaven en pas aan te pakken wanneer de successie van de moerasvegetatie naar bos de overhand krijgt.

Figuur 8: Natuurlijk opbouw van gradiënten en verschillende beheertypen van open water naar struweel

Bomen en bosschages

Binnen de vooroever staan een aantal bosschages, windsingels en enkele solitaire bomen. Het toepassen van een ecologisch maaibeheer (paragraaf 2.1) langs deze elementen kan een verhoging van de biodiversiteit tot gevolg hebben. Langs wat ruimere bosschages met een brede berm, op het zuidelijk deel van het terrein, zou een mantel en zoomvegetatie (paragraaf 2.5) kunnen worden gestimuleerd.

3.2 Vooroever Drogewijmersweg

De Vooroever Drogewijmersweg betreft een recreatieterrein aan de rand van het IJsselmeer met extensief recreatief karakter. De Vooroever Drogewijmersweg bestaat voornamelijk uit een wandelgebiedje voorzien van een aantal waterplassen. Rondom de noordelijke waterplassen is een rietvegetatie en bosschages aanwezig. Aan de grote, meest zuidelijk gelegen plas is een ligweide gesitueerd met enkele met solitaire bomen en een korte bomenrij. Aan de buitenzijde van de vooroever is een harde oeverbeschoeiing van stortsteen aanwezig en is een rietruigte ontstaan op een hier gecreëerde laagte. Tevens ligt voor de Vooroever een losse dam van stortsteen in het IJsselmeer. Tussen de vooroever en de losse dam is een ondiepte aanwezig.

Binnen de bestaande biotopen / terreintype op Vooroever Droge Wijmersweg zijn verschillend opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Verrijking van de biodiversiteit binnen de vooroever zal vooral gericht zijn op grasland- en rietvegetaties, riet- en watervogels, kleine marterachtigen, vleermuizen, amfibieën en vissen. Indien soorten als bever en otter via de houtribdijk zich in West-Friesland vestigen, is het tevens mogelijk dat het noordelijke deel van de vooroever van belang zal zijn voor deze soorten.

Beheer bermen en weides

Ten aanzien van het recreatief gebruik van de ligweides rondom het zuidelijke gedeelte, blijft een intensief maaibeheer noodzakelijk. Echter kan voor de weideranden langs bomen, bosschages en eventueel oeverzones (stortsteen) gekozen worden voor een ecologisch maaibeheer, zoals aangegeven in paragraaf 2.1. Daarnaast vormt het noordelijk deel van

de vooroever een meer extensief beheerd en gebruikt terreindeel, waarbij voor de bermen en weides een ecologisch maaibeheer kan worden toegepast. Voor dit gedeelte is het tevens mogelijk om begrazing toe te passen door een schaapskudde en kan ook in combinatie met Vooroever Vlietsingel worden uitgevoerd.

Riet- en moerasvegetaties

Op Vooroever Drogewijmersweg is een behoorlijke oppervlakte aan riet- en moerasvegetatie rondom een aantal poelen aanwezig. Echter vindt er reeds verbossing plaats en staan er forse bosschages en al relatief grote wilgen tussen de rietvegetatie. Bij verdergaande successie zal de soortenrijkdom en de functie voor riet- en moerasvogels afnemen. Het is dan ook raadzaam om op verschillende plaatsen de houtige begroeiing te verwijderen en periodiek delen van de oever- en rietvegetatie te verwijderen en af te voeren.

Aansluitend hierop is het tevens noodzaak om de waterelementen vrij te maken en te baggeren/ schonen (paragraaf 2.2), zodat zich hier een goede onderwatervegetatie kan ontwikkelen en (weer) kan functioneren als voortplantingsgebied voor amfibieën (eventueel rugstreeppad) en watervogels.

Gezien de grootte van het gebied en de ingreep, kan dit het beste in delen te worden uitgevoerd en het beheer van de riet/oevervegetatie per deel periodiek te laten terugkomen. Zie voor het beheer van riet- en moerasvegetaties paragraaf 2.4. Bij delen met een goed ontwikkelde moerasvegetatie en een geleidelijke overgang van een onderwatervegetatie naar struweel, zoals weergegeven in figuur 8, kan worden besloten om deze delen te handhaven en pas aan te pakken wanneer de successie van de moerasvegetatie naar bos de overhand krijgt.

Poelen

Mogelijke vormen de kleine poelen in het noordelijk deel van de vooroever het voortplantingshabitat voor rugstreeppad. Echter vormt de aanwezige vegetatie een dusdanig dichte structuur dat geschikt landhabitat, open-, zanderige terreintypen, ontbreekt. Het maaien en verwijderen van de oevervegetatie en eventueel het terugzetten van de successie kan een positief effect hebben op de aanwezigheid van amfibieën zoals rugstreeppad.

Bomen en bosschages

Binnen de vooroever staan een aantal bosschages en enkele solitaire bomen. Het toepassen van een ecologisch maaibeheer (paragraaf 2.1) langs deze elementen kan een verhoging van de biodiversiteit tot gevolg hebben. Langs wat ruimere bosschages aan een brede berm, op het noordelijk deel van het terrein, zou een mantel en zoomvegetatie (paragraaf 2.5) kunnen worden gestimuleerd. Voor de bos-/struweelrand parallel aan de dijk, is het ook mogelijk om hogere boomvormers in de struweelrand te verwijderen om een mantelzone te creëren.

3.3 Nesbos

Het Nesbos betreft een recreatieterrein aan de rand van het IJsselmeer. Nesbos bestaat voornamelijk uit een wandelgebiedje ingericht met weides, singels en boomgroepjes. Aan de IJsselmeerzijde ligt een laag dijklichaam met wandelpad erop en aan de binnenzijde een sloot. Langs het dijkje is een oever van stortsteen aanwezig en een klein strandje aan de noordzijde van het gebied.

Binnen de bestaande biotopen / terreintype op Nesbos zijn enkele opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Verrijking van de biodiversiteit binnen de

vooroever zal vooral gericht zijn op grasland- en oevervegetaties, bomen en bosschages, broedvogels, kleine marterachtigen, vleermuizen en amfibieën.

Beheer bermen en weides

Ten aanzien van het recreatief gebruik van de ligweides in het Nesbos blijft een intensief maaibeheer noodzakelijk. Echter kan voor de weideranden langs bomen, bosschages en eventueel oeverzones (dijksloot) gekozen worden voor een ecologisch maaibeheer, zoals aangegeven in paragraaf 2.1.

Sloten en slootkanten

De dijksloten zowel aan de IJsselmeerszijde als de dijkzijde hebben een waterafvoerende functie en zullen regelmatig geschoond moeten worden. Hierbij dient de aanbeveling de benodigde schoon- en baggerwerkzaamheden uit te voeren zoals beschreven in paragraaf 2.3. Ook ten aanzien van de bermen zou een meer ecologisch beheer (paragraaf 2.2) gevoerd kunnen worden in combinatie met een ecologisch beheerde weiderand, zoals hierboven beschreven.

Bomen en bosschages

De aanwezige singels en bosschages in het Nesbos zijn vrij smal en zijn aangelegd gecombineerd met intensief gemaaide lig- en bomenweides. Een meer natuurlijk opbouw van een mantel en zoom vegetatie is hierdoor beperkt mogelijk. Het toepassen van een ecologisch maaibeheer (paragraaf 2.1) aan weideranden langs deze elementen kan een verhoging van de biodiversiteit tot gevolg hebben.

Aan de dijkzijde van Nesbos, is het wellicht mogelijk om langs de bosrand meer structuur aan te brengen (paragraaf 2.5) door de kap van enkele bomen en zo de struiklaag te stimuleren. Door de aanwezigheid (en behoud) van het onderhoudspad, tussen de bosrand en de dijksloot is de ruimte voor een ruime zoom-mantel-boskern niet aanwezig.

3.4 Vooroever Koopmanspolder

Vooroever Koopmanspolder betreft een recreatieterrein aan de rand van het IJsselmeer. Aan de zuidzijde is een met riet dichtgegroeide watergang aanwezig. Achter de parkeerplaats is een recreatieplas gelegen met een wandelpad eromheen. Aan de plas is een strandje met ligweides aanwezig. Aan de noordzijde van de plas bevinden zich rietoevers en bevindt zich de opening naar het IJsselmeer. Verder zijn er rondom de plas en ligweides bomen, bosschages en windsingels aanwezig. Met name aan de zuid- en westzijde van het terrein is een aanééngesloten bosstrook aanwezig.

Aan de IJsselmeerszijde is een stortstenen oeverbescherming aanwezig en bevindt zich er een klein (extensief) strandje tussen twee stortstenen dammetjes.

Binnen de bestaande biotopen / terreintype op Vooroever Koopmanspolder zijn verschillende opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Verrijking van de biodiversiteit binnen de vooroever zal vooral gericht zijn op grasland- en rietvegetaties, bos en bosschages, vogels, kleine marterachtigen, vleermuizen, amfibieën en vissen. Indien soorten als bever en otter zich via de houtribdijk in West-Friesland vestigen, is het tevens mogelijk een deel van de vooroever van belang zal zijn voor deze soorten.

Beheer bermen en weides

Ten aanzien van het recreatief gebruik van de ligweides op Vooroever Koopmanspolder blijft een intensief maaibeheer noodzakelijk. Echter kan voor de weideranden langs bomen,

bosschages en oeverzones (stortsteen en rietruigte) gekozen worden voor een ecologisch maaibeheer, zoals aangegeven in paragraaf 2.1.

Moeras- en rietbeheer

Bij Vooroever Koopmanspolder is ten zuiden van de parkeerplaats een oppervlakte aan riet- en moerasvegetatie langs een brede (grotendeels dichtgegroeide) sloot aanwezig. Doordat er geen actief beheer plaatsvindt in- en aan deze watergang, vindt er reeds verbossing plaats en staan er relatief grote wilgen tussen de rietvegetatie. Bij verdergaande successie zal de soortenrijkdom en de functie voor riet- en moerasvogels afnemen. Het is dan ook raadzaam om op verschillende plaatsen de houtige begroeiing te verwijderen en periodiek delen van de oever- en rietvegetatie te verwijderen en af te voeren.

Aansluitend hierop is het tevens aan te bevelen het betreffende waterelementen vrij te maken en te baggeren/ schonen (paragraaf 2.2), zodat zich hier een goede onderwatervegetatie kan ontwikkelen en (weer) kan functioneren als voortplantingsgebied voor amfibieën (eventueel rugstreeppad), libellen en watervogels.

Gezien de grootte van het gebied en de ingreep, kan dit het beste in delen te worden uitgevoerd en het beheer van de riet/oevervegetatie per deel periodiek te laten terugkomen. Zie voor het beheer van riet- en moerasvegetaties paragraaf 2.4.

Sloten en slootkanten

Aan de westzijde van het terrein bevindt zich een brede sloot, welke uitkomt via het aanliggende terrein van Staatsbosbeheer uitkomt in het IJsselmeer. De oeverzones langs deze watergang aan de zijde van de Vooroever zijn vrij smal en deels begroeid met bomen en bos. Langs deze sloot zou een meer natuurlijk oever kunnen worden gerealiseerd en indien gewenst een meer geleidelijke overgang van open water naar bos kunnen worden gecreëerd, zoals weergegeven in figuur 8, paragraaf 3.1. Hiervoor zullen een aantal bomen en bosschages langs de oever moeten worden verwijderd en een jaarlijks maaibeheer (paragraaf 2.2) of een periodiek maaibeheer van 1 keer in de 3-5 jaar zoals omschreven in paragraaf 2.4 bij moeras en rietbeheer.

Bomen en bosschages

De aanwezige singels en bosschages op Vooroever Koopmanspolder betreffen vrij smal winsingels rondom het recreatieterrein en zijn deels gecombineerd met intensief gemaaid lig- en bomenweides. Door de vrij smalle bosschagestrook is een meer natuurlijk opbouw van een mantel en zoom vegetatie beperkt mogelijk. Het toepassen van een ecologisch maaibeheer (paragraaf 2.1) aan weideranden langs deze elementen kan een verhoging van de biodiversiteit tot gevolg hebben.

Op plaatsen langs de singel waar veel ruimte (ligweide) aanwezig is en op het zuiden of oosten zijn gericht, kan een struiklaag (mantel) worden gestimuleerd of aangelegd. Direct aan de noordzijde van de parkeerplaats is een vrij brede bosrand aanwezig waar mogelijkheden bestaan om een gevarieerde mantel en zoomvegetatie te creëren door het verwijderen van bomen zoals omschreven in paragraaf 2.5.

3.5 Vooroever Andijk

De Vooroever Andijk betreft een klein recreatieterrein gelegen aan de rand van het IJsselmeer, tussen de Koopmanspolder en de jachthaven van Andijk. Aan de Dijkweg / Koopmanspolder te Andijk is het parkeerterrein voor dit gebied aanwezig en is omzoomd door bosschagestroken. Aan het IJsselmeer ligt een zanderig dijklichaam met twee kleine strandjes. Het tweede strandje is gesitueerd aan een stalen damwand. Verder naar het

oosten gaat het strandje over in een begroeide oeverzone ban het IJsselmeer. Aan de binnenzijde van het dijklichaam zijn een aantal ligweides tussen de bomen aanwezig.

Binnen de bestaande biotopen / terreintype op Vooroever Andijk zijn enkele opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Verrijking van de biodiversiteit binnen de vooroever zal vooral gericht zijn op grasland- en oevervegetaties, bomen en bosschages, broedvogels, kleine marterachtigen, vleermuizen, amfibieën en vissen.

Beheer bermen en weides

Ten aanzien van het recreatief gebruik van de ligweides op Vooroever Andijk blijft een intensief maaibeheer noodzakelijk. Echter kan voor de weideranden langs bomen, bosschages en eventueel oeverzones (dijksloot) gekozen worden voor een ecologisch maaibeheer, zoals aangegeven in paragraaf 2.1.

Sloten en slootkanten

De sloot aan de zuidzijde van het terrein heeft een waterafvoerende functie en zal regelmatig geschoond moeten worden. Hierbij dient de aanbeveling de benodigde schoon- en baggerwerkzaamheden uit te voeren zoals beschreven in paragraaf 2.3. Ook ten aanzien van de bermen zou een meer ecologisch beheer (paragraaf 2.2) gevoerd kunnen worden in combinatie met een ecologisch beheerde weiderand, zoals hierboven beschreven.

Bomen en bosschages

De aanwezige singels en bosschages op Vooroever Andijk zijn vrij smal en zijn aangelegd in combinatie met intensief gemaaide lig- en bomenweides. Een meer natuurlijk opbouw van een mantel en zoom vegetatie is hierdoor niet mogelijk. Het toepassen van een ecologisch maaibeheer (paragraaf 2.1) aan weideranden langs deze elementen kan een verhoging van de biodiversiteit tot gevolg hebben.

(Riet)oevers IJsselmeer

Langs het IJsselmeer bevinden zich op de stortsteenoevers riet- en oevervegetaties. Echter vindt er reeds verbossing plaats en staan er enkele forse struiken in de oeverzone. Om verder successie en verarming van de soortensamenstelling tegen te gaan is het raadzaam om op verschillende plaatsen de houtige begroeiing te verwijderen en periodiek delen van de oever- en rietvegetatie te verwijderen en af te voeren.

3.6 Het Streekbos

Het Streekbos betreft een gevarieerde loofhoutbos, deels aangelegd in een eilandenstructuur waardoor het terrein relatief waterrijk is. Het streekbos is 72 hectare groot, en grotendeels eind jaren zeventig gerealiseerd. Een gedeelte aan de oostzijde van het Streekbos is in 2006 aangelegd en bestaat uit jonge bosschages en weides. Door het bosgebied zijn verschillende wandel- en fietspaden aanwezig. Verder is een groot deel van het recreatieterrein toegankelijk voor vaarrecreatie.

Een deel van het terrein, het ecoterrein, wordt in samenwerking met het IVN beheerd. Het ecoterrein heeft een eigen, meer natuurlijk waterpeil, dat bij overschot via stuwte afwatert in het polderwater. Het terrein is ingericht en wordt beheerd met als doel om inheemse soortenrijkdom in het streekbos te vergroten en te stimuleren.

Binnen de bestaande biotopen / terreintype in het Streekbos zijn verschillende opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Verrijking van de biodiversiteit binnen het Streekbos zal vooral gericht zijn op bos, bosranden (voor insecten),

oeverzones, vogels van park en bos, riet- en watervogels, amfibieën, kleine zoogdieren en vleermuizen.

Beheer bermen en weides

Ten aanzien van het recreatief gebruik van de ligweides rondom het Paviljoen Streekbos, blijft een intensief maaibeheer noodzakelijk. Echter kan voor de weideranden langs bomen, singels en bosschages gekozen worden voor een ecologisch maaibeheer, zoals aangegeven in paragraaf 2.1. Echter worden de overige delen van het Streekbos meer extensief beheerd en zijn er verschillende weides aanwezig die enkele keren per jaar worden geklept. Op deze terreindelen binnen het Streekbos en langs bermen en slootkanten kan een ecologisch maaibeheer worden toegepast.

Langs of op paden en eventuele (lig)weides, zou voor een meer intensief maaibeheer kunnen worden gekozen voor een meer ruimtelijke beleving van recreanten en om te voorkomen dat paden (schelpen)paden te smal worden.

Voor de extensief beheerde weides van het Streekbos is het tevens mogelijk om begrazing toe te passen door een schaapskudde, zie ook paragraaf 2.1

Moeras- en rietbeheer

In het Streekbos is een rijke oever- en watervegetatie en elementen van moeras aanwezig. Een actief beheer ten aanzien van de moeras- en rietoevers is niet aan de orde, maar kan extra mogelijkheden bieden met betrekking tot de biodiversiteit ten aanzien van vissen, amfibieën libellen en andere ongewervelden. Echter bevinden de meeste rietruigtes en moerasvegetaties zich langs de veelal beboste eilanden, waardoor ook de bewuste vegetaties onder druk staan door verdere verruiging en over schaduw van bomen en struiken. Door deze successie zal de soortenrijkdom en de functie voor riet- en moerasvogels afnemen. Het is dan ook raadzaam om op verschillende plaatsen de houtige begroeiing te verwijderen en periodiek delen van de oever- en rietvegetatie te verwijderen en af te voeren.

Aansluitend hierop is het tevens noodzaak om waterelementen vrij te maken en te baggeren/ schonen (paragraaf 2.2), zodat zich hier een goede onderwatervegetatie kan ontwikkelen en weer kan functioneren als voortplantingsgebied voor vissen, amfibieën, libellen en watervogels. Ook dit kan het beste in combinatie met het terugzetten van bosranden, zodat ook direct zonlicht de betreffende waterelementen kan bereiken. Langs dergelijke sloten zou een meer natuurlijke oever kunnen worden gerealiseerd met een geleidelijke overgang van open water naar bos, zoals weergegeven in figuur 8, paragraaf 3.1. Om meer zonlicht op de watergang te krijgen, zou dit in sommige gevallen aan beide zijdes van de sloot kunnen plaatsvinden. Hiervoor zullen een bomen en bosschages langs de oever moeten worden verwijderd en een jaarlijks maaibeheer (paragraaf 2.2) of een periodiek maaibeheer van 1 keer in de 3-5 jaar worden uitgevoerd, zoals omschreven in paragraaf 2.4 bij moeras en rietbeheer.

Gezien de grootte van het gebied en de ingreep, kan dit het beste in delen worden uitgevoerd en het beheer per deel periodiek te laten terugkomen. Zie voor het beheer van riet- en moerasvegetaties paragraaf 2.4.

Daar waar de betreffende watergang in verbinding staat met vaarwater, zal door de voorgestelde maatregelen deze weer bevaarbaar kunnen worden. Voor de natuurontwikkeling van dergelijk oevers is dit niet wenselijk en zou voorkomen kunnen worden door het laten liggen van een gekapte boom in of over de betreffende watergang.

Sloten en slootkanten

Het Streekbos bevat een rijk patroon aan sloten van verschillende omvang en functies. Een deel van de waterelementen in het centrum van het Streekbos betreft open vaarwater. Hierbij zijn er dan ook oeverdelen beschoeid of bevatten een steile oeverzone, welke een

barrière vormen voor veel soorten fauna. Bij lange afstanden van een verharde oeverbeschoeiing, is het aan te bevelen om fauna-uitreedplaatsen te realiseren.

Binnen het huidige vaarwater is door vaaractiviteiten vrij veel vertroebeling en golfslag aanwezig, waardoor een natuurvriendelijk oever- en baggerbeheer nauwelijks extra resultaat zal boeken. Voor kleinere waterelementen, waar geen of weinig vaarbewegingen zijn, dient de aanbeveling om de benodigde schoon- en baggerwerkzaamheden uit te voeren zoals beschreven in paragraaf 2.3. Ook ten aanzien van de slootkanten zou een meer ecologisch beheer (paragraaf 2.2) gevoerd kunnen worden in combinatie met een ecologisch beheerde weideranden (zie: Beheer bermen en weides) of natuurlijke oevers met een geleidelijke overgang van open water naar bos (zie: moeras- en rietbeheer).

Bos, bomen en bosschages

Binnen het streekbos zijn vrij grote en relatief oude bosvakken aanwezig. De bosvakken zijn redelijk gevarieerd in soortensamenstelling en leeftijdsopbouw en worden goed beheerd naar gezien de functie als recreatiebos. Ook ten aanzien van de biodiversiteit zijn sommige bosvakken interessant en vormt ook het ecoproject een belangrijke schakel (figuur 9). Ter bevordering van de biodiversiteit in het Streekbos zouden bosranden die op de zuid, zuidoost en zuidwestzijde zijn gesitueerd kunnen worden voorzien van een meer natuurlijk opbouw van een mantel-zoom-boskern vegetatie, zoals beschreven in paragraaf 2.5. Door dat de bosvakken groot genoeg zijn, kan een gevarieerde mantel en zoomvegetatie worden gecreëerd door het verwijderen van bomen en vrijstellen van struweel. In combinatie met het toepassen van een ecologisch maaibeheer (paragraaf 2.1) langs deze elementen kan dit leiden tot een verhoging van de biodiversiteit.

Tevens zijn een aantal bosvakken robuust genoeg om open plekken te creëren om zo meer licht op de bosbodem te krijgen en een rijke kruid- en struiklaag te ontwikkelen en een variatie in de leeftijdsopbouw te laten ontstaan (paragraaf 2.1). Doe dit voornamelijk op plaatsen waar een uniforme leeftijdsopbouw aanwezig is en spaar oude of dode bomen ten gunste van de biodiversiteit.

Figuur 9. Een aangelegd poel en natuurvriendelijke oevers (gemaaid en afgevoerd) binnen het bosvak van het ecoproject.

➤ *Boommarter*

Het voorkomen van de beschermde soort boommarter heeft waarschijnlijk betrekking op een zwervend exemplaar, voortplanting of nestbomen zijn tot nu toe nog niet vastgesteld in de omgeving van het Streekbos of De Weelen. Echter is het niet onmogelijk dat boommarter zich in de (nabije) toekomst zal vestigen in de Weelen en/of het Streekbos. Nesten of verblijfplaatsen van boommarter bestaan veelal uit boomholtes/holle bomen en

(oude) roofvogel- of kraaiennesten. Voor het functioneren van het als verblijfplaats is een ruim bosgebied noodzakelijk met voldoende rust en oude bomen.

Door het stimuleren van meer ondergroei en een gevarieerde zoom-mantel vegetatie, worden boskernen tevens moeilijker toegankelijk voor wandelaars en honden en zullen broedvogels en (kleine) zoogdieren minder verstoring ervaren van passerende wandelaars en/of fietsers, waardoor het bos naarmate het ouder wordt ook beter bewoonbaar wordt voor meer kritische soorten zoals boommarter.

3.7 Haven Wijdenes

Haven Wijdenes betreft een klein recreatieterrein gelegen aan de rand van het Markermeer, ten oosten van Hoorn. Vanaf het Markermeer kan de kleine vluchthaven worden ingevaren. Bij de havenmond is een strekdam van stortsteen aanwezig en aan de dijkzijde bevindt zich een aanlegsteiger voor de pleziervaart. Verder bestaat het terrein uit ligweides en een klein strandje naast de havenmond. Met uitzondering van drie grote populieren is er op het terrein geen opgaande beplanting aanwezig.

Ter bevordering van de biodiversiteit kan op het terrein met name worden ingezet op een gefaseerd- en of ecologisch maaibeheer zoals beschreven in 2.1. Met name de randen langs het Markermeer en de dijksloot zijn van belang als ecologische zones (corridors).

3.8 Uiterdijk

Uiterdijk betreft een klein buitendijks recreatieterrein gelegen aan de rand van het Markermeer, ten oosten van Hoorn. Het terrein bestaat grotendeel uit open grasvelden aan het Markermeer met een tweetal strandjes. De verdere oeverzone langs het Markermeer bestaat uit stortsteen. Het terrein wordt middels een smalle dijksloot gescheiden van het dijklichaam en bevat een klein vluchthaventje.

Ter bevordering van de biodiversiteit kan op het terrein met name worden ingezet op een gefaseerd- en of ecologisch maaibeheer zoals beschreven in paragraaf 2.1. Met name de randen langs het Markermeer en de dijksloot zijn van belang als ecologische zones (corridors).

Ringslang

Binnen het gebied kan het beheer tevens worden gericht op het voorkomen van ringslang. Daar het gebied buitendijks is gelegen is het aan te raden het beheer voornamelijk te richten op het gebruik als zomerhabitat van ringslangen, waarbij een ecologische grasland- en slootbeheer, zoals beschreven in de paragrafen 2.1 t/m 2.3, van toepassing zijn. Het creëren van mogelijke overwinteringslocaties is niet aan te bevelen, aangezien met storm dergelijke elementen kunnen wegspoelen en verdrinking van overwinterende ringslang kunnen leiden.

3.9 De Hulk

De Hulk betreft een recreatieterrein gelegen aan de binnenzijde van de IJsselmeerdijk, ten zuidwesten van Hoorn. Het gebied wordt doorsneden door de spoorverbinding Hoorn-Purmerend. De Hulk is een waterrijk recreatiegebied met verschillende bosvakken, grasstroken, weides, eilanden en rietruigtes. Hier door heen ligt een netwerk aan wandel- en fietspaden. De bosvakken bestaan uit een loofhoutopstand, de weides in het gebied

kennen een extensief maaibeheer (klepelen) en de rietpercelen kennen geen actief beheer waardoor verruiging en opslag van jonge bomen optreed.

Binnen de bestaande biotopen / terreintype van De Hulk zijn verschillend opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Verrijking van de biodiversiteit binnen De Hulk zal vooral gericht kunnen worden op bossen, bosranden, rietvegetaties, oevers en sloten, (broed)vogels, amfibieën, ringslang, vleermuizen, noordse woelmuis, waterspitsmuis en andere kleine zoogdieren.

Beheer bermen en weides

De hulk is vrijwel geheel in extensief maaibeheer en kan dan ook grotendeels worden omgevormd naar een ecologisch maaibeheer, zoals aangegeven in paragraaf 2.1. Langs of op paden en eventuele (lig)weides, zou voor een meer intensief maaibeheer kunnen worden gekozen voor een meer ruimtelijke beleving van recreanten en om te voorkomen dat (schelpen)paden te smal worden of ogen.

Aangezien reeds een extensief maaibeheer wordt gevoerd in de Hulk, is het tevens mogelijk om begrazing toe te passen door een schaapskudde, zoals beschreven in paragraaf 2.1

Moeras- en rietbeheer

In het recreatieterrein De Hulk zijn tevens een rijke moeras en rietvegetaties aanwezig. Een actief beheer ten aanzien van de moeras- en rietvegetaties is binnen het terrein niet (meer) aan de orde, maar zal extra mogelijkheden bieden met betrekking tot de biodiversiteit ten aanzien van vissen, amfibieën, libellen en andere ongewervelden. Maar ook geschikt leefgebied vormen voor meer kritische soorten als ringslang, waterspitsmuis en noordse woelmuis.

Doordat er geen actief beheer (meer) plaatsvindt op betreffende percelen en eilanden, vindt er steeds meer verbossing plaats en staan er relatief grote wilgen en elzen(bosjes) tussen de rietvegetatie. Bij verdergaande successie zal de soortenrijkdom en de functie voor riet- en moerasfauna afnemen. Het is dan ook raadzaam om op verschillende plaatsen de houtige begroeiing te verwijderen en periodiek delen van de oever- en rietvegetatie te verwijderen en af te voeren.

Aansluitend hierop is het tevens aan te bevelen het aangrenzende (smalle) waterelementen vrij te maken en te baggeren/schonen (paragraaf 2.2), zodat zich hier een goede onderwatervegetatie kan ontwikkelen en (weer) kan functioneren als voortplantingsgebied voor vissen, amfibieën, libellen en watervogels. Gezien de grootte van het gebied en de ingreep, kan dit het beste in delen te worden uitgevoerd en het beheer van de riet/oevervegetatie per deel periodiek te laten terugkomen. Zie voor het beheer van riet- en moerasvegetaties paragraaf 2.4.

In sommige delen is het mogelijk om de ontwikkelde moeras- en rietvegetatie langs bosranden om te vormen tot een geleidelijke overgang van open water naar bos, zoals weergegeven in figuur 8, paragraaf 3.1. Dit kan door het terugzetten van bosranden langs aanwezige moerasvegetaties en het toepassen van een periodiek maaibeheer van 1 keer in de 3-5 jaar, zoals omschreven in paragraaf 2.4 bij moeras en rietbeheer.

➤ Ringslang

Een actief beheer ten aanzien van de rietpercelen en rietruigtes kan extra mogelijkheden bieden met betrekking tot ringslang, maar dient zorgvuldig te worden aangepakt. Opgehoopt materiaal of een dichte strooisellaag in de rietvegetatie of rietruigtes, kunnen fungeren als voortplantings- en overwinteringslocaties en dienen in het gebied te worden gehandhaafd. Speciale broeihopen kunnen hierbij, ten gunste van de ringslang, worden gecreëerd door takken, rietafval en maaisel op hopen te brengen. Werkzaamheden aan dergelijke broeihopen kunnen het beste worden uitgevoerd in de periode eind september

tot en met oktober, na het uitkomen van de eieren en voordat dieren in winterslaap gaan. Ook april en mei zijn gunstige periodes aangezien dieren dan uit winterslaap zijn en de eiafzet nog niet heeft plaatsgevonden.

Ten aanzien van rietpercelen en rietruigten, dienen maai- en opruimwerkzaamheden bij voorkeur plaats te vinden buiten de actieve periode van ringslang (half maart t/m oktober).

In rietlanden die van belang zijn voor ringslang kunnen plaatselijk enkele hopen blijven staan, die als broeihoop kunnen fungeren. Kleine en vooral lage (0,1 m hoog) achtergebleven hoopjes maaisel kunnen in gemaaide rietvelden fungeren als schuilplaats voor noordse woelmuis.

➤ *Noordse woelmuis*

Binnen het kilometerhok van De Hulk zijn vangst- of vondstgegevens bekend van noordse woelmuis (*Hoogeboom e.a., 2014*), afkomstig van voor 2000. Dat recente waarnemingen niet bekend zijn, kan als oorzaak hebben dat er na die tijd geen onderzoek meer is gedaan of dat de aanwezige rietvegetaties ongeschikt zijn geworden, dan wel te versnipperd (zijn komen te) liggen. Het vegetatiebeheer in de leefgebieden van noordse woelmuis is van groot belang voor de soort. Het totaal achterwege blijven van een maai- of begrazingsbeheer is niet gunstig voor de noordse woelmuis, omdat dit kan leiden tot opslag van struiken en bomen. De noordse woelmuis is het meest gebaat bij een extensief beheer, waarbij onder andere overjarig riet met een goed ontwikkelde kruidlaag ontstaat. In latere stadia van successie treedt op grote schaal bos- en struikvorming op, waardoor de noordse woelmuis weer kan verdwijnen (*La Haye & Drees, 2004*). Een maai- of graasbeheer waarbij grote oppervlakten korte grazige vegetatie ontstaan, is eveneens nadelig voor de noordse woelmuis. Indien voor het beheer van bermen en weides wordt gekozen voor begrazing, dienen de aanwezige rietvegetaties en -percelen worden ontzien. Het beheer ten aanzien van noordse woelmuis moet gericht zijn op het behouden of creëren van kruidenrijke natuurdoeltypen als rietland en ruigte.

Sloten en slootkanten

De Hulk bevat een rijk patroon aan sloten van verschillende omvang en met verscheidene waterhuishoudkundige functies. Een deel van de waterelementen in de Hulk betreft open vaarwater. Hiervan zijn grote delen beschoeid of bevatten een steile (afgekalfde) oeverzone, welke een barrière vormen voor veel soorten fauna. Bij lange afstanden met een verharde oeverbeschoeiing, is het aan te bevelen om fauna-uitredplaatsen te realiseren of natuurvriendelijke oevers met een harde onderwater beschoeiing

Binnen het huidige vaarwater is door vaaractiviteiten vrij veel vertroebeling en golfslag aanwezig, waardoor een natuurvriendelijk oever- en baggerbeheer nauwelijks extra resultaat zal boeken. Voor kleinere waterelementen, waar geen of weinig vaarbewegingen zijn, dient de aanbeveling om de benodigde schoon- en baggerwerkzaamheden uit te voeren zoals beschreven in paragraaf 2.3. Ook ten aanzien van de slootkanten zou een meer ecologisch beheer (paragraaf 2.2) gevoerd kunnen worden in combinatie met een ecologisch beheer van bermen en weides (zie: Beheer bermen en weides) of natuurlijke oevers met een geleidelijke overgang van open water naar bos (zie: moeras- en rietbeheer).

➤ *Ringslang*

Met name de overgangszones van land naar water (slootkanten) en de ruigte kruidenvegetaties langs oevers zijn voor ringslang van belang als jacht- en leefgebied. Ringslangen maken hierbij gebruik van pollen met ruigtekruiden. Aan te bevelen is om niet alles tegelijkertijd te maaien en (sloot)randen of oeverdelen te laten staan.

Met het slootschonen en oeverwerkzaamheden dient eveneens rekening te worden gehouden met het voorkomen van ringslang. Met name de overgangszones van land naar water (slootkanten) en de ruigte kruidenvegetaties langs oevers zijn voor ringslang van belang als jacht- en leefgebied. Bij oeverbeheer of eventuele schoningswerkzaamheden aan waterelementen, is het noodzakelijk dat deze bij voorkeur buiten de actieve periode van ringslang plaatsvinden. Dit houdt in dat de werkzaamheden het beste kunnen worden uitgevoerd plaatsvinden in de periode half oktober t/m maart).

Bos, bomen en bosschages

Binnen de hulk zijn een aantal relatief grote en oudere bosvakken aanwezig. De bosvakken zijn redelijk gevarieerd in soortensamenstelling en leeftijdsopbouw en worden goed beheerd gezien de functie als recreatiebos.

Ter bevordering van de biodiversiteit in de Hulk zouden bosranden die op de zuid, zuidoost en zuidwestzijde zijn gesitueerd kunnen worden voorzien van een meer natuurlijk opbouw van een mantel-zoom-boskern vegetatie, zoals beschreven in paragraaf 2.5. Doordat de bosvakken groot genoeg zijn, kan een gevarieerde mantel en zoomvegetatie worden gecreëerd door het verwijderen van bomen en vrijstellen van struweel. In combinatie met het toepassen van een ecologisch maaibeheer (paragraaf 2.1) langs deze elementen kan dit leiden tot een verhoging van de biodiversiteit.

Tevens zijn een aantal bosvakken robuust genoeg om open plekken te creëren om zo meer licht op de bosbodem te krijgen en een rijke kruid- en struiklaag te ontwikkelen en een variatie in de leeftijdsopbouw te laten ontstaan (paragraaf 2.1). Doe dit voornamelijk op plaatsen waar een uniforme leeftijdsopbouw aanwezig is en spaar oude of dode bomen ten gunste van de biodiversiteit.

3.10 De Leijen

De Leijen betreft een voormalige zandwinplas en bestaat uit een zwemplas omzoomd door bomen en bosschages. Rondom de plas loopt een wandelpad en middels een bruggetje is tevens een klein eiland in de plas bereikbaar. Rondom de plas zijn verder rietkragen, beschutte strandjes en ligweides aanwezig. De bomen en bosschages rondom het gebied bestaan uit een inheemse loofhoutbeplanting.

Binnen de bestaande biotopen / terreintypen van recreatieterrein de Leijen, zijn enkele opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Het gaat hierbij met name om bosranden, maaibeheer en oeverzones.

Beheer bermen en weides

Ten aanzien van het recreatief gebruik van de ligweides in de Leijen blijft een intensief maaibeheer noodzakelijk. Echter kan voor de weideranden langs bomen, bosschages en eventueel oeverzones gekozen worden voor een ecologisch maaibeheer, zoals aangegeven in paragraaf 2.1.

(Riet)oevers van de plas

Rond de zwemplas bevinden zich naast enkele strandjes ook riet- en oevervegetaties. Aangezien rond de plas veelal een oeverbeschoeiing aanwezig is, staan de aanwezige rietvegetaties in het water. Een harde oeverbeschoeiing vormt een barrière onoverkomelijke voor veel soorten fauna. Aangezien vaarbewegingen op de plas niet of nauwelijks aanwezig zijn, kunnen sommige overdelen, waar reeds een rietvegetatie aanwezig is, wellicht kunnen worden omgevormd tot natuurvriendelijke oevers, door het verwijderen van de oeverbeschoeiing en een meer geleidelijke overgang van land naar water te creëren, zie paragraaf 2.2.

Om successie van de rietvegetaties en verarming van de soortensamenstelling tegen te gaan is het raadzaam om op termijn opslag de houtige begroeiing en aanwezige bomen te verwijderen. Periodiek kan ook de oever- en rietvegetatie worden gemaaid en afgevoerd om verruiging en verbossing te voorkomen.

Bomen en bosschages

De aanwezige singels en bosschages in de Leijen zijn vrij smal en zijn aangelegd in combinatie met intensief gemaaide weides en paden. Een meer natuurlijk opbouw van een mantel en zoom vegetatie is hierdoor beperkt mogelijk. Het toepassen van een ecologisch maaibeheer (paragraaf 2.1) langs deze elementen kan een verhoging van de biodiversiteit tot gevolg hebben.

3.11 Egboetswater

Het Egboetswater is een langgerekt natuur- / recreatiegebied aan de doorlopende watergang de Gouw en De Boxweide, ten westen van Wervershoof. Het betreft een waterrijk gebied met enkele plassen, rietkragen en moeras. Verspreid over het terrein zijn verschillende bosvakken aanwezig. De bomen en bosschages bestaan uit een inheemse loofhoutbeplanting. Een vrij recent aangelegde waterberging is aan de zuidwestzijde van het Egboetswater toegevoegd. Dit betreft een meer open gebied met een waterplas en omliggende grasstroken. De graslanden binnen het Egboetswater zijn in agrarisch gebruik en worden begraasd met vee.

Tevens is op het terrein het Natuurcentrum het Egboetje aanwezig en heeft het IVN een klein bosgedeelte op het terrein in beheer.

Binnen de bestaande biotopen / terreintype in het Egboetswater zijn verschillende opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Verrijking van de biodiversiteit binnen het Egboetswater zal vooral gericht zijn op oever- en moerasvegetaties, bosranden (voor insecten), vogels van bos en park, riet- en watervogels, amfibieën en kleine zoogdieren en vleermuizen.

Beheer bermen en weides

Het Egboetswater kent, met uitzondering van de waterberging, vrijwel geheel een extensief maaibeheer en kan dan ook grotendeels worden omgevormd naar een ecologisch maaibeheer, zoals aangegeven in paragraaf 2.1. Langs paden zou voor een meer intensief maaibeheer kunnen worden gekozen, ten behoeve van een meer ruimtelijke beleving van recreanten en om te voorkomen dat (schelpen)paden te smal worden.

Aangezien reeds een extensief maaibeheer wordt gevoerd in het Egboetswater, is het tevens mogelijk om begrazing toe te passen door een schaapskudde, zoals beschreven in paragraaf 2.1

De graslanden binnen de waterberging zijn in agrarisch gebruik en worden begraasd door vee. Percelen in de waterberging zouden deels ook kunnen worden afgewisseld met percelen die pas laat in de zomer (vanaf ca. 15 juni) worden gemaaid en afgevoerd. Hierdoor wordt een variatie verkregen in het gebruik van de percelen en de hoogtes van het gras. Doordat de graslandpercelen laag gelegen zijn, is er een grote aantrekkingskracht voor onder andere weidevogels. Met een variatie in het grasland-beheer, ontstaan er nest- en opgroeimogelijkheden voor verschillende soorten weidevogels. Binnen het Egboetswater ontstaat op deze wijze de mogelijkheden om op vrij kleine schaal een mozaïekbeheer op het grasland toe te passen.

Tevens dient de begrazing (door vee) niet te intensief te zijn en is gebruik van kunstmest en drijfmest af te raden. Eventuele bemesting van het grasland (in agrarisch gebruik) kan het beste plaatsvinden met ruige (koe)mest. De mestgift en begrazingsdruk (max. 1,5 GVE per hectare) kan worden vastgelegd in pachtcontract of gebruiksovereenkomst.

Uiteraard kan er ook worden kozen voor het begrazen van de graslandpercelen door een schaapsherder, zoals omschreven in paragraaf 2.1.

Moeras- en rietbeheer

In het Egboetswater is rond de centrale plas een rijke oever-, water en moerasvegetatie aanwezig. Een actief beheer ten aanzien van de moeras- en rietoevers wordt echter niet gevoerd, maar kan extra mogelijkheden bieden met betrekking tot de biodiversiteit ten aanzien van vissen, amfibieën, libellen en andere ongewervelden.

De rietvegetaties in het Egboetswater beginnen reeds wat te verbossen en in de toekomst zal deze successie voortzetten en de soortenrijkdom en de functie voor riet- en moerasfauna afnemen. Om successie van de rietvegetaties en verarming van de soortensamenstelling tegen te gaan is het raadzaam om opslag en aanwezige bomen te verwijderen. Periodiek kan ook de oever- en rietvegetatie worden gemaaid en afgevoerd om verdere verruiging en verbossing te voorkomen. Hierbij kan worden volstaan met een periodiek maaibeheer van 1 keer in de 3-5 jaar, zoals omschreven in paragraaf 2.4 bij moeras en rietbeheer.

Aan de noordoostzijde van de centrale plas is het mogelijk om de ontwikkelde moeras- en rietvegetatie langs de bosrand om te vormen tot een geleidelijke overgang van open water naar bos, zoals weergegeven in figuur 8, paragraaf 3.1. In de huidige situatie is tussen de moerasvegetatie en de bosrand een klein dijklichaam met onderhoudspad en een smalle, afwaterende sloot aanwezig. Bij verwezenlijking hiervan is het noodzakelijk om vast te stellen welke functie en (onderhouds)plichten de kade en de sloot hebben.

Sloten en slootkanten

Het Egboetswater bevat verschillende sloten en een brede hoofdvaart. Langs de hoofdvaart zijn de oevers grotendeels beschoeid en vormen een barrière voor veel diersoorten. Het huidige vaarwater is afgebakend door een klein dijklichaam waardoor mogelijkheden voor een natuurvriendelijke oever beperkt aanwezig zijn. Door vaaractiviteiten is er tevens vrij veel vertroebeling en golfslag aanwezig, waardoor natuurvriendelijk oever- en baggerbeheer nauwelijks extra resultaat zal boeken. Maar aangezien de beschoeiing over grote afstand is toegepast, is het aan te bevelen om op verschillende plaatsen langs het vaarwater zogeheten fauna-uitreedplaatsen te realiseren.

Voor kleinere waterelementen, waar geen of weinig vaarbewegingen zijn, dient de aanbeveling om de benodigde schoon- en baggerwerkzaamheden uit te voeren zoals beschreven in paragraaf 2.3. Ook ten aanzien van de slootkanten zou een meer ecologisch beheer (paragraaf 2.2) gevoerd kunnen worden in combinatie met een ecologisch beheerde weideranden (zie: Beheer bermen en weides). Verder hebben de slootkanten in het terrein een steil profiel en zouden van een flauwer oevertalud kunnen worden voorzien om meer gradiënten te creëren. Aan de buitenzijden (zuidzijde) van bosvakken zou deze maatregel in combinatie met een mantel-zoom-boskern (zie volgende alinea) een meer geleidelijke opbouw kunnen worden gecreeërd van open water naar bos, zoals weergegeven in figuur 8, paragraaf 3.1.

Bos, bomen en bosschages

Binnen het Egboetswater zijn relatief grote en oudere bosvakken aanwezig. De bosvakken zijn redelijk gevarieerd in soortensamenstelling en leeftijdsopbouw en worden goed beheerd gezien de functie als recreatiebos. Ter bevordering van de biodiversiteit in het

Egboetswater zouden bosranden die op de zuid, zuidoost en/of zuidwestzijde zijn gesitueerd, kunnen worden voorzien van een meer natuurlijk opbouw van een mantelzoom-boskern vegetatie, zoals beschreven in paragraaf 2.5. Door dat de bosvakken groot genoeg zijn, kan een gevarieerde mantel en zoomvegetatie worden gecreëerd door het verwijderen van bomen en vrijstellen van struweel. In combinatie met het toepassen van een ecologisch maaibeheer (paragraaf 2.1) langs deze elementen kan dit leiden tot een verhoging van de biodiversiteit.

Tevens zijn een aantal bosvakken robuust genoeg om open plekken te creëren om zo meer licht op de bosbodem te krijgen en een rijke kruid- en struiklaag te ontwikkelen en een variatie in de leeftijdsopbouw te laten ontstaan (paragraaf 2.1). Doe dit voornamelijk op plaatsen waar een uniforme leeftijdsopbouw aanwezig is en spaar oude, dikke of dode bomen ten gunste van de biodiversiteit.

3.12 Drachterveld

Het Drachterveld betreft een open gebied met brede watergangen, rietpercelen en laaggelegen, kruidenrijke graslandpercelen. De graslandpercelen worden begraasd door schapen. Met de inrichting van het gebied is een verhoging opgebracht in de vorm van een halve cirkel en fungeert als uitkijkpunt met daaromheen de aanplant van sierheesters. Rondom en door het Drachterveld zijn enkele wandel- en fietspaden aanwezig.

Figuur 10. Open gebied met rietruigtes in het Drachterveld

Binnen de bestaande biotopen / terreintype in het Drachterveld zijn verschillend opties mogelijk om tot een verrijking van de biodiversiteit te komen. Verrijking van de biodiversiteit binnen het Drachterveld zal vooral gericht zijn op grasland- en rietvegetaties, weidevogels, riet- en watervogels, amfibieën en vissen.

Graslandbeheer

De graslanden zijn door de begrazing van schapen reeds vrij soortenrijk, maar zouden kunnen worden afgewisseld met percelen die pas laat in de zomer (vanaf ca. 15 juni) worden gemaaid en afgevoerd. Hierdoor wordt een variatie verkregen in het gebruik van de percelen en de hoogtes van het gras. Doordat de graslandpercelen laag gelegen zijn, is er een grote aantrekkingskracht voor weidevogels. Met een variatie in het graslandbeheer, ontstaan er nest- en opgroeimogelijkheden voor verschillende soorten weidevogels. Binnen het Drachterveld bestaan de mogelijkheden om op vrij kleine schaal een mozaïekbeheer op het grasland toe te passen.

Tevens dient de begrazing (door schapen) niet te intensief te zijn en is gebruik van kunstmest en drijfmest af te raden. Eventuele bemesting van het grasland (in agrarisch gebruik) kan het beste plaatsvinden met ruige (koe)mest. De mestgift en begrazingsdruk (max. 1,5 GVE per hectare) kan worden vastgelegd in pachtcontract of gebruiksovereenkomst.

Uiteraard kan er ook worden kozen voor het begrazen van de graslandpercelen door een schaapsherder, zoals omschreven in paragraaf 2.1.

Doel (soorten):

- Weidevogels,
- Kruidenrijk grasland
- Rijk insectenleven

Rietbeheer

Aangezien het terrein vrij recent is aangelegd, is er nog geen sprake van een verregaande verruigging en verbossing van de rietvegetatie. In dit stadium kan dan ook worden ingezet op het gefaseerd maaien en afvoeren van rietvegetatie, zoals omschreven in paragraaf 2.4.

Ter hoogte van de oeverwaluwand dient de rietvegetatie kort te worden gehouden om nestgelegenheid voor deze soort te garanderen. Hierbij zal het rietperceel jaarlijks moeten worden gemaaid en afgevoerd. Door de vegetatieontwikkeling van het jaarlijks maaien op het betreffende rietperceel te volgen, kan bij een interessante vegetatieve ontwikkeling worden besloten om ook andere rietvegetatie binnen het terrein jaarlijks te maaien en af te voeren.

Doel (soorten) overjarig riet:

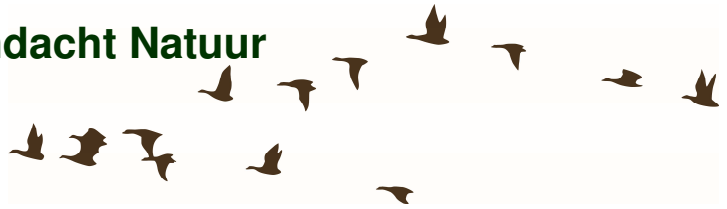
- Riet- en moerasvogels
- Kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing)

Doelsoorten gemaaid rietland:

- rietvegetaties
- riet- en watervogels

Beheer bermen en slootkanten

Voor het beheer van bermen en slootkanten wordt aanbevolen ecologisch maaibeheer toe te passen, zoals aangegeven in paragraaf 2.1. Langs of op paden en eventuele (lig)weides, zou voor een meer intensiever maaibeheer kunnen worden gekozen voor een meer ruimtelijke beleving van recreanten en om te voorkomen dat paden (schelpen)paden te smal worden.

4. Tot slot

De in de voorgaande hoofdstukken behandelde vormen van beheer, moeten worden gezien als richtlijnen om de biodiversiteit in gebieden te stimuleren. Per gebied zijn dan ook een aantal mogelijkheden aangegeven, maar zullen moeten worden gezien in de functie en eigenschappen van een gebied zelf. Hierbij zijn het (recreatief) gebruik van een gebied, grondsoort(en) en waterhuishouding mede bepalend voor het slagen van de betreffende maatregelen ten gunste van de biodiversiteit.

Keuzes voor een bepaald beheer in gebieden is dan ook belangrijk. Aan de hand van deze keuze dient dan ook te worden bepaald welke materieel moet worden ingezet. Voor een beheer ter bevordering van de biodiversiteit en verbetering van de ecologie, dient de aanbeveling om relatief klein materieel in te zetten. Uiteraard zal ook hierbij de efficiëntie, kosten en inzet van personeel in ogenschouw worden genomen. Hierbij wordt wellicht gekomen tot een compromis, waarbij een minder optimaal ecologisch beheer wordt gevoerd ten gunste van een meer (kosten)efficiënte uitvoering. Echter zijn voor een meer ecologisch beheer de volgende punten van groot belang om tot een geslaagd einddoel te komen.

Consistentie van het beheer

Consistent beheer is belangrijk om er voor te zorgen dat ecologisch waardevolle vegetaties kunnen ontstaan. Een bepaald type beheer moet jarenlang worden toegepast om echt waardevolle vegetaties te realiseren.

Een ecologisch waardevolle vegetatie kan echter snel te niet worden gedaan door enkele jaren geen of verkeerd beheer toe te passen. De keuzes voor een ecologisch beheer gericht op de biodiversiteit, zal dan ook voor een lange termijn moeten worden gemaakt en voortgezet. Het uitgestippelde dient consequent te zijn en ook deskundig toezicht is noodzakelijk om incidenten te voorkomen, zoals het deponeren van slootbagger in taluds of bermen met een ecologisch maaibeheer, het te lang laten liggen van maaisel of het parkeren van (zware) voertuigen in ecologische bermen waarbij insporing en verdichting van de bodem ontstaan.

Goede voorlichting en betrekken gebruikers/omwonenden

Wijziging van beheer en ingrepen in een gebied kunnen leiden tot klachten en vragen. Een meer natuurlijk beheer wordt door veel mensen in de eerste jaren vaak gezien als een verrommeling en roept dan ook vragen op. Het is dan ook belangrijk dat er voldoende aandacht wordt besteed aan de voorlichting van gebruikers en omwonenden van een gebied. Dit kan middels de pers en media, vermeldingen op de website, maar ook met voorlichtingsborden bij entrees van een gebied of ter hoogte van gebiedsdelen waar daadwerkelijk zichtbare veranderingen in inrichting en beheer gaan plaatsvinden. Zeker wanneer bepaalde elementen worden gerealiseerd ten aanzien van specifieke soorten kan hier extra aandacht aan worden besteed, zoals het voorbeeld in figuur 11 ten aanzien van broeihopen van ringslang.

Tevens is het belangrijk dat het uitvoerend personeel een goede uitleg kan geven over het uitgestippelde beheer of uitvoeringsmaatregelen, aangezien ook zij in veel gevallen worden geconfronteerd met klachten en vragen.

Als laatste kunnen ook natuurwerkgroepen en bewoners worden betrokken bij de uitvoering door het organiseren van een natuurwerkdag of vrijwilligersdagen. Binnen een aantal terreinen van het Recreatieschap is het IVN reeds betrokken en actief en zouden hier een belangrijke rol in kunnen spelen. Hiermee wordt het draagvlak vergroot en extra

handen geboden waar een kleinschalige aanpak nodig is en groot materieel beter niet ingezet kan worden.

Figuur 11. Voorbeeld van een infopaneel bij broeihoop voor ringslangen

Monitoring

Om te beoordelen of een bepaalde ingreep of beheermaatregel het gewenste resultaat heeft is het belangrijk om te monitoren. De eerste jaren na een ingreep of aanpassing in het beheer, zijn er al nieuwe ontwikkelingen in de vegetatieopbouw en soortensamenstellingen zichtbaar, maar leiden in de meeste gevallen niet direct tot de vestiging van bijzondere of zeldzame soorten. Deze zullen zich in een later stadium van ontwikkeling pas te voorschijn komen. Of de ingreep dan wel het nieuwe beheer daadwerkelijk een effect heeft, zal pas aantoonbaar zijn nadat de ontwikkeling op betreffende gedeelten enige jaren zijn bijgehouden.

Indien een bepaald beheer is gericht ter bevordering van een specifieke soort, kan gerichte monitoring op het voorkomen van betreffende soort worden gericht.

Met het volgen van de ontwikkeling, kan tevens tijdig in het beheer worden bijgestuurd als de gevolgen een ongewenst resultaat hebben, zoals het woekeren van ongewenst of exotische soorten.

Ook ten aanzien van de monitoring kunnen vrijwilligersorganisatie zoals het IVN of de KNNV een rol spelen. Eventueel kan er in samenwerking met een onderzoeksbureau soortinventarisaties worden uitgevoerd en de ontwikkelingen in soortensamenstelling, vegetatiepatronen en structuuroopbouw worden gevolgd. Aan de hand hiervan kan een advies worden gegeven over de functionaliteit van het beheer en eventuele bijsturing in het beheer plaatsvinden.

Literatuurlijst

- Grienendijk D. & Wolterbeek T., 2001, *Praktisch Natuurbeheer: vlinders en libellen, wegwijzer voor natuurprojecten*, KNNV Uitgeverij, Utrecht De Vlinderstichting, Wageningen
- Peeters E.T.H.M., Veraart A.J., Verdonschot R.C.M., van Zuidam J.P., de Klein J.J.M., Verdonschot P.F.M., 2014, *Sloten, ecologisch functioneren en beheer*, KNNV Uitgeverij, Zeist
- La Haye M., Drees J.M., 2004, *Beschermingsplan Noordse Woelmuis*, Rapport EC-LNV nr. 270, Ministerie van LNV, directie IFA/Bedrijfsuitgeverij, Ede
- Landschap Noord-Holland & Noordhollandse Zoogdier Studiegroep (NOZOS), 2014, *Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren 1989-2014*, Springeruit Drukwerk
- Londo G., 2010, *Naar meer natuur in tuin, park en landschap*, KNNV Uitgeverij, Zeist
- Londo G., 1997, *Natuurontwikkeling, Bos- en Natuurbeheer in Nederland 6*, Backhuys Publishers, Leiden
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 28 oktober 2016, *Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, nr. WJZ / 16153443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming)*, Staatscourant Nr.55791
- Van Dam M.H.P., De Staatssecretaris van Economische Zaken, 19 januari 2016, *Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
- Ministerie van Economische zaken, 3 december 2016, *Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen*, StainessMedia.com
- Provinciale Staten van Noord-Holland, *Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van tot vaststelling van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland*, Haarlem
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- www.stadswerk.nl
- www.ravon.nl
- www.vlindernet.nl
- www.telmee.nl
- www.noord-holland.nl
- www.aerius.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/